

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

Samlinger

til

den fynske Herregaard

Elvedgaards Historie

i Anledning af

Secular-Festen paa samme

den 1 Juli 1845,

ved

Bedel Simonsen.

Fjerde Hefte.

Du mit stille Fredens Hjem!
Barndoms søde Bugge!
Du har, mens jeg vandred' frem
under Længselsfulke,
seet mig langs med Livets Strøm
Glemmigei at plukke.
Snart jeg nu i Ly af dem
skal mit Die lufke;
gib Din Taare, blid og sm,
da min Grav bedugge!

Odense 1846.

Trykt i M. C. Hempels Officin.

Forerindring.

J nærværende Hefte har jeg, ligesom i de foregaaende (hvilket ogsaa i de efterfølgende vil blive Tilfældet), benyttet Egnens gamle Ministerial- eller Kirkebøger; thi disse gamle Kirkebøger have, som historiske Kilder, det store Fortrin, at om det endogsaa kun er Lidet, de levere, saa er dette Lidet dog aldeles paalideligt. ¹⁾ Jeg maa derfor dobbelt beklage, at de ere i en saa betydelig Grad defecte, idet ikke alene, som allerede anført er, paa de fleste Steder de ældste og altsaa vigtigste ere tabte; men selv i de tilstedeværende Levninger ere der betydelige Spring og Lacuner, f. Ex. i Børgense fra 1661 til 1680, fra 1697 til 1710 og fra 1735 til 39; i Stouby fra 1735-50, i Sønderlø fra 1702 til 19 og fra 1773 til 81, i Wigerslø fra 1766-68, i Ellby fra 1720-21 *ic. ic.* Da de nu saaledes have lidt saameget deels ved Skjedsløshed og deels ved Ælde og Fugtighed, saa var det virkelig paa høie Tid at benytte samme, forinden de endnu lide mere; thi at dette virkelig snart kan blive Tilfældet, derom vidner deres nærværende Skæbelighed; og at de virkelig staae Fare for lidt efter lidt (om endogsaa blot blad- eller arkvis) at forsvinde, maa jeg deraf slutte, at da jeg 1829 forespurgte mig om deres Ælde i nærværende

1) Men uagtet jeg saaledes fuldkommen erkjender disse Kirkebøgers Værd som historiske Kilder, kan jeg dog ikke bifalde et Kiøb. Forslag (der omtales i Tyens Adressavis for d. A. Nr. 40), ifølge hvilket Præsterne skulde indsende Extracter af samme; thi deis ere Gjøfflighedsens Forretninger i det sidste Decennium betydeligt tiltagne, og deels vilde disse Extracter fra saa forskellige Hænder neppe frembringe noget eensformigt eller hensigtsvarende Resultat for den historiske Videnskab.

Egnens Sogne, vare afkillige af dem flere Aar ældre, end de nu ere at finde; ikke at tale om Bispenberg Sogns ældre Kirkebøger, som siden den Tid ved Ildebrand aldeles ere fortærede.

Men foruden disse Kirkebøger har jeg ogsaa, hvad den senere Tid er angaaende, i Mangel af de i Kjøb. Arch. opbevarede Acta publica benyttet mig af Fogtmanns almindelige Rescripter, Fabers Samling af Rescripter for Fyens Stift og endelig Stiftets Aviser; og det er især disse sidste, — vel at mærke ikke saameget de egentlige Dagsnyheder i samme som især Avertissementerne, — der ere en rig Kilde for Provinshens Historie. Vi ere saa heldige her at have Stiftsaviser fra 1772 og indtil vore Dage; og uagtet de endogsaa fra 1780 til nu ere dobbelte, har jeg dog ingenlunde sparet den Møie at gennemløbe dem alle.

Endelig har jeg ogsaa, hvad den seneste Tid er angaaende, benyttet mig af et Par private Dagbøger; og det er især slige Dagbøger og derpaa grundede Memoirer, dem jeg saa gjerne vilde have mine Landsmænd anbefalede, da de for Historien ere af den yderste Bigtighed. Men have vi fra den ældre Tid endogsaa enkelte af, dette Slags (f. Ex., for blot at nævne, hvad jeg selv har udgivet, Este Brocks og Jørgen Brahes Dagbøger samt Rudernes Brevvevling), saa mangle vi dem berimod aldeles for den nyere Tid, eller i det Mindste ere de, saavel som en stor Deel af de ældre, endnu uudgivne. Vel have vi Autobiographier, f. Ex. Rahbeks, Nyerups, Dehlenschlägers, Steffens, Neergaards o.s.v.; men de ere skrevne efter Hukommelsen, og derfor er det gaaet deres Forfattere, som Dehlenschläger i sin Autobiographie 1 Pag. 119 siger, at de have blandet Inglingens Følelser med Mandens Indsigter og altsaa paa en vis Maade Sandhed med Digtning. Disse kunne altsaa vel i høi Grad være interessante, ja! endogsaa sandbrue; men de ere dog neppe, som historiske Kilder betragtede, i den Grad paalidelige som Dagbøgerne og Correspondencen samt de paa samme grundede og i den franske Historie allerede noksom bekjendte Memoirer.

Med Hensyn til Naaben, jeg har benyttet disse Kilder paa, da ville vistnok de Fleste være enige om, at jeg har taget altfor Meget med (især af Kirkebøgerne); men man maa betænke, at Meget ofte kan have Interesse for Egnens Beboere, som ikke har det for Andre, der ere fremmede

for denne Egn. Men selv disse Fremmede ville dog deraf fatte, at jeg har seet mig nøie om i disse Historiens Kildekrifter; og havde der altsaa været noget Vigtigere at medtage, da var det vel ogsaa at formode, at jeg heller ikke havde forbigaaet dette. Det Hele vil altsaa undskyldes med, at jeg skrev mere for denne Egns Folk end for Fremmede, og at det var mig om at gjøre at levere Bidrag til den simple Almues eller det egentlige Folks Liv og ikke blot at indskrænke mig til de Fornemmers Historie, skjøndt jeg naturligviis ogsaa med Glæde medtog, hvad der om samme kunde findes.

Den Orden, jeg dernæst ved ethvert Aar har fulgt, er saavidt muligt grundet paa Stedernes indbyrdes Beliggenhed for hinanden fra Nord til Syd og fra Vest til Øst og besaarsag følgende: Bogenfse, Hærsklefsgaard, Skouby, Gylbensteen, Sandagergaard, Guldberg og Sandager, Eilby og Meilby, Dregaard, Dre, Haarslef, Særslf, Langesø, Margaard, Vigerslef, Rugaard, Elveh, Vestinge, Dallund, Sønderfø og Bispenberg; og hvo der altsaa blot søger Bidrag f. Ex. til Eilby, vil (hvor ikke Mangel paa Efterretninger har tvunget mig til at springe et eller andet Nr. over) finde det hertil Henhørende, naar han Aar for Aar forfølger det 7de Nr. eller Affnit af de aarlige Beretninger ic. ic.

Men uagtet alle de Kilder, jeg saaledes har benyttet, uagtet al den Udførlighed, jeg saaledes har tilladt mig, og uagtet al den Orden, hvorunder jeg har søgt at rangere disse mine udførlige Excerpter, tilstaaer jeg dog ret gjerne, at mit Arbeide endnu kun er halvgjort Gjerning; thi for at gjøre det Hele fuldstændigt, maatte endnu gjenemgaaes de i Kjøb. Arkiver opbevarede Acta publica, begge Stiftsarkiverne, Landstingsprotocollerne, Herredstingsprotocollerne samt Byernes, Sognenes og Herregaardenes særskilte Arkiver; kort — jeg tør i Grunden knap tænke tilbage paa, hvormange Aar det allerede er siden jeg begyndte at samle Bidrag til denne Egns Historie, og hvor trolig jeg Aar for Aar, hver Gang Leilighed gaves, som den Gjerrige har søgt at forege mine Skatte, og hvor Meget der endda, al Flid og al anvendt Tid uagtet, mangler mig i at faae denne ene lille Krog af Danmarks Historie (som i det Hele kun omfatter 5 = Mile) færdig; hvor svimmel maatte jeg ikke blive, dersom jeg havde høvt samme Driftighed som saamange Andre, nemlig at arbeide paa det hele Lands Historie? Vel sandt, det egentlige Danmark er ikke

ret stort; men det er dog over 200 Gange større end den Egn, jeg beskriver, og som jeg, al Tid uagtet, dog endnu kun har faaet halvt færdig. Vel har jeg i mange Aar været sygelig og har ikke som før kunnet reise omkring til Stederne selv, hvor der var Noget at finde, men har derimod saagodtsom været fangstet til Hjemmet; dog — har jeg endogsaa stundom i denne Anledning felt Længsler som Jorik's indesluttede Star (i hans empfindsamer Reise), der løb fra den ene Side i sit Buur til den anden og, ved hvert et forgjæves Forsøg paa at slippe ud mellem Trammerne, jamrede sig med de Ord: „ich kann nicht heraus! ich kann nicht heraus!“ saa har denne min Sygelighed dog steds været af den Beskaffenhed, at den ikke i mindste Maade har hindret mig fra at arbejde, men blot fra at reise ud og at besøge Selskaber, og har saaledes ikke alene givet mig mere Tid, men ogsaa mere Lyst til at arbejde her hjemme; thi jeg er egentlig aldrig fri for Ildbeefindende og føler mig saaledes heller aldrig vel, undtagen naar jeg arbejder; og jeg anseer virkelig derfor de Faa, der have understøttet mig med Bidrag til at „kunne“ arbejde, for mine sande Venner, og det om de endogsaa have gjort det for Betaling; hvormeget mere maa jeg da ikke finde mig dem forpligtet, der have gjort det af blot Interesse for Sagen? Og blandt disse Sidste nævner jeg især Overlærer Dr. Paludan Müller i Odense; thi kjendt det vel omtrent er 15 Aar siden hans Tid og Keilighed tillod ham at vise mig og Sagen denne ngenyttige Interesse, saa er dog min Taknemmelighed endnu ligesaa varm, som om denne Velvillie var mig udvist for nogle faa Dage siden; og man kunde derfor virkelig have Grund til at troe, at naar jeg nu ved Bannens Ende saae tilbage paa, hvor Meget der endnu mangler forat faae denne lille Vleis (eller min Fødeegns) Historie færdig, hvormange Archiver der endnu skulde randsages, hvormange Protocoller der skulde gennemgaaes og hvormange Documenter studeres, at det da ogsaa i min nærværende Forsamling, hvor jeg ikke selv kan reise og tumle mig mere, men saa at sige er fangstet til Hjemmet, maatte være mit højeste Ønske (hvorpaa jeg dog virkelig nu med saameget Andet aldeles har resigneret), at der endnu, før min sidste Kraft forsvinder, maatte vaagne en Paludan Müller for mig paany, der med hans Sagkundskab kunde opsoge mig det Savnede, tilsende mig, hvad der turde ublaaens, og excerpere det for mig, der ikke turde ublaaens; thi det var dog virkelig værdt at see, hvad der kunde komme ud af at have en eneste Egn's Historie fuldstændigt bearbei-

det. Og at dette ikke er Tilfældet med nogen eneste Egn her i Landet, tør jeg vel uden Overdrivelse paastaae; man er steds, deels af Mangel paa Evne og deels af Mangel paa Leilighed, blevet staaende paa Halvveien; og derfor ved heller Ingen endnu, hvad Udbytte de enkelte Egenes Historie eller den saakaldte historiske Topographie for Nationalhistorien (der dog af disse Enkeltheder er konstrueret) i det Hele taget kunde yde. Men bestovrre! alle vore Forsøg i dette Fag, — og det hvad enten de i Kjøbenhavn eller paa Stedet selv blive iværksatte, — ere dog steds kun Brudstykker; thi i Kjøb. mangler man de provincielle Embedsarkiver, de Private Documentsamlinger, de mange mundtlige Efterretninger og den aldeles uundværlige Sag- og Localkundskab, og i Provindserne mangle vi de kongelige Arkiver, Document- og Manuscriptsamlinger, og man maa samle saalænge man vil, slige saa at slige uforenelige Elementer lade sig dog ingensteds i deres hele Fylde forene; og den eneste Maade, hvorpaa jeg kunde tænke mig et saadant Arbejde muligt, vilde saaledes være den, at man, istedetfor at indsamle alle provincielle Documenter til Kjøb., tværtimod ved enhver af Landets lærde Skoler i Forening med sammes Bibliothek tillige anlagde et Depot eller Arkiv til Indsamling af Omegnens o: Amtets eller Stiftets historiske Documenter, hvis Registranter da kunde meddeles det historiske Centralarkiv i Kjøbenhavn (ligesom disse historiske Stiftsarkiver fra samme igjen modtog Register over, hvad der til vedkommende Stifts Historie i Centralarkivet maatte forefindes); hvorhos det maaffee tillige kunde være nyttigt, om Egnens og Stiftets ældre Historie eller sammes historiske Topographie blev (som det i Ribe, — skjøndt blot med Hensyn til Byen selv, — allerede i mange Aar har været Tilfældet) en saa at slige staaende Artikel for de fra Skolerne Aar for Aar udstedende Programmer, og det i et saa ubetydeligt Omfang, at de ikke blot angik en eller anden enkelt Kjøbstad (som i Ribe var Tilfældet), men snart den ene og snart den anden af Stiftets øvrige Communer, alt som Leiligheden tilbød sig eller de indsamlede Documenter og Afgangen til de forskjellige Embedsmænds og Godsbeieres Arkiver opfordrede til. Dette mit Raad har jeg ikke villet unblade herved at meddele (endsskjøndt Ingen bad mig derom) og har altsaa saaledes ogsaa i denne Henseende min Samvittighed frelst, hvad enten mit Raad bliver fulgt eller ikke. Men at det i alle Tilfælde fra min Side er et aldeles uegennyttigt Raad, kan man deraf slutte, at saafremt jeg er for gammel og svag til at afbenytte de al-

lerebe nu i Stiftet værende Arkiver, saa vilbe jeg endnu mindre kunne have Nytte af de Arkiver, der først i Fremtiden skulle oprettes, og at det allsaa for min egen Virksomheds Skyld kan være aldeles ligegyldigt, hvad enten man gaaer den ene Vej eller den anden; og det saameget mere, som de maaskee dog begge omslber — føre til Maalet.

Elvedgaard, den 26 Mars 1846.

Bedel Simonfen.

Saameget er under alle Tilfælde vist, at i hvor stille og maneerlig min sal. Farmoder endogsaa var ¹⁾, saa fandtes der dog i denne hendes ovenomtalte Omgangskreds mangen snurrig Original, som det i det Mindste for Curieusitetens Skyld vel lønne sig at omgaaes. Jeg vil saaledes ikke engang omtale Officerernes stive Galanteri mod de ikke mindre stive Damer; den paafaldende Contrast mellem den unge Herremands Galanteri og fast til Petitmaiteri udartende Jir= lighed mod hans en Snees Aar ældre Halvbroders lige= fremme, ugeneerte, ja! saa at sige plumpe Fremtræden ²⁾;

1) Rigtignof pleier man at sige: *noscitur per socios, qui non no= soitur per se*; men Enhver, der af Erfaring har Kundskab til Landsbylivet, han veed besuagtet ret vel, at man paa Landet har intet Valg i saa Henseende, men nødsages til at omgaaes sine Na= boer, og det endogsaa af flere Grunde, hvad enten der saa finder no= gen Characterovereensstemmelse Sted eller ikke. Og saa maa jeg vir= kelig tilstaae, at naar man endelig skal være i Selskab, da vilde det, jo mere broget det var baade i Sind og Skind, desmere tjene mig til Udspreidelse, da derimod den eensformige Farve og Tone i Tidens Længde vilde kjede mig. Og jeg holder i denne Henseende med Hof= man, der siger, at han søgte aldrig Selskab med sine Jevnlige, og det af samme Aarsag, hvorfor den ene Ufsestøber aldrig besøger den anden, nemlig fordi han hjemme hos sig selv havde Mere end nok af den Slags Dæk, han der kunde vente. Dog — *de gustu non est disputandum!*

2) Ifstedetfor min sal. Faber saaledes ikke brugte noget Slags Lobak, men i det Sted Hovevranbøfflassen, brugte derimod hans Halvbroder

Sognepræstens overgivne Munterhed og uanselbellige Spasmageri, der gjorde ham til Sjælen i ethvert blot nogenlunde tvangfrit Selskab ¹⁾); Capellanens uendelige Nysgjerrighed

en uendelig Mængde Snuus og havde derhos, da hans Lærkæde som Følge deraf stedsse var vaadt, den Skik, hver Gang han havde brugt det, at svøbe det sammen i en Trekant og stille det ind under Sædet; ligesom han ogsaa om Sommeren, naar det var meget varmt, stød sine Skoe af, naar han havde taget Plads ved Bordet, og derved engang efter hans eget Sigende forarsagede en stor Ruptüre i et Mid-dagsfjelskab, hvor han uheldigviis var kommen til at sidde mellem et Par sine Damer. Hvorledes han forresten den Tid gik klædt, det veed jeg ikke; men da jeg lærte at kjende ham, som egentlig først var efterat han havde været gift med sin sidste Kone, som efter Altes Sigelse først satte Skik paa ham, var han endnu ligesom forhen en lidenskabelig Tobaksruuser, ja! stak endogsaa for ved Bordet med en Priis mellem de 2 forreste Fingre; ligesom han ogsaa da gik ganske simpelt klædt og havde en hvid Bomuldshue paa Hovedet, ovenpaa hvilken han, naar han gik ud, stedsse anbragte en hoi og spidspullet Hat, der var forsynet med en Dølle, hvori han, forat spare paa Stykken, kunde tage den af, naar han vilde hilse paa Noget. Derimod var han rolig og i det Mindste tilspindelende phlegmatisk, medens derimod min sal. Fader var hidslig og opfarende; heller ikke bandte han, men bekræftede blot sine Ord med et „wahrhaftig“ eller „for Gud,“ da derimod min sal. Fader ikke regnede det saa noie med en „Pine Død!“ engang imellem. Endelig var han ogsaa i hoi Grad paa-holdende, medens derimod min sal. Fader snarere var øfsel; saa at der altsaa neppe mellem 2 Halvbrødre kunde findes større Contraster end disse, hvorfor der ogsaa som oftest herskede et desværre ifkun altfor ofte stedsbroderligt Forhold imellem dem.

- 1) Denne Mand's lange og smalle Been og hans øvrige smukke og smidige Figur gjorde ham dernæst ogsaa høist stiftet til allehaande Legemsøvelser, hvori han, formodentlig fra Skoleaarene af, besad en ubmærket Færdighed, f. Ex. til at staae paa Hovedet og drille et Glas Vand ud, svinge et fyldt Glas Vand i et Løndebaand over Hovedet uden at spille ic. ic., men som ogsaa, da han tillige, foru-

og Sladderagtighed (eller rettere, hvad man her paa Egnen kaldte „Børen Sladder om By“) og den Hemmelighedsfuldhed, hvormed han betroede sine indsamlede Nyheder og hvisttede dem snart i Dret paa den Ene og snart paa den Anden, indtil han tilsidst fortalte det hele Selvfab dem¹⁾; ligesaa lidet som Virkedommerens, Nidfogdernes og Skovfogdens latterlige Underdanighed, men henholder mig derimod hellere til de mere paafaldende Originaler (thi at skildre dem, der ere, som Folk er fleest, lønner i Grunden ikke engang Umagen). Saaledes kom f. Ex. Herredsfogden, der var en yderst omstændelig og formelig og, om jeg saa maa sige, fast uendelig Mand, saavel i sine Forretninger som i sin Selvfabstone²⁾,

den andre Kunstfærdigheder, kunde knæbde som en Stork ic., foranledigede, at en Spøgefugl engang sagde til ham, at naar han tog en sort Kjole, hvide Underklæder og røde Strømper paa samt en Stang Lak i Munden og berhos stillede sig paa Gavlspidsen af et Huus, saa kunde ingen Stork, langt mindre noget Menneske skjelne ham fra en virkelig Stork. Forresten var han en stor Elsker af Fugle, havde anlagt sig en Voliere paa sit Dvistskammer og lært en Ravn saa fluffende at tale, at endogsaa Folk toge Hatten af for ham, naar han tilraabte dem sit: „Goddag!“ ic. ic.

- 1) Egnens Spøgefugle fortalte forresten om ham, at han i de 3 første Aar af sin Embedstid havde opstrevet alle sine Prædikener, dem han havde staaende i en Hjerbing i sit Sovestue, og at han, saasnart den 3-aarige Periode var omme, vendte sin Hjerbing og begyndte paany det samme Course som før; hvorved det var mærkeligt, at han beduagtet steds grad over sine egne Prædikener, hvilket derimod med hans Tilhørere ingenlunde skal have været Tilfældet ic. ic.
- 2) Det var saaledes maaffet Chicane, men maaffet ogsaa den uendelige Deel Dmsvøb i Stilen, han nu engang havde vænnet sig til, der var Aarsag i, at da han engang paa Thinget begyndte at forelæse „om den stemme, usorne Orne, Kammerjunker Fineck, der i saa og saa mange Aar havde boet paa Dallund og viist sig saa og saaledes,“

stebse kjørende i en lille Gensædes-Chaise (et Slags Kjøretøi, ogsaa Virkebonmeren (Mads Hvid) og i det Mindste en af Præsterne (Hr. Nabye i Særles) den Tid brugte); han havde derhos en stærkt puddret Allongeparyk paa og var klædt i „rødt Plyds“ fra Top til Taa samt havde Guldringe med „røde“ Stene i paa de fleste af sine Fingre. Da man nu ogsaa beskyldte ham for, at han, — skjøndt gammel og graa, — dog havde noget „Ræveagtigt“ i sin Character, der ret godt passede sig til hans ovenomtalte „røde og laadne Skind,“ saa var det vist ikke ganske ufortjent, i det Mindste ikke ubittigt, at hans Sognepræst (Hr. Jacob Nabye i Særles), da han skrev Herredsfogdens Huus i Extraskat, gjorde det med de Ord: „Syh, skriver syh, med „den gamle Laadne“ iberegnet.“ Ogsaa faldt det pudsig nok, at skjøndt hans Kone var blind (eller saagodtsom blind), skulde det dog gaae høist brillant til i hans „lillebitte“ Huus med Sølvtheemaskine, Sølvlysestager o. s. v., hvorved den arme Kone maatte bede Gjesterne om at eftersee, om det var støvet eller ikke, da hun selv ikke kunde. Men en endnu større Original var desuagtet den foromtaltte Rabopræst, der ogsaa ofte kom gimpende i sin Gensædes-Kareth forat besøge Huset. Han var en vældig Jæger¹⁾ og var, i det Mindste hjemme, altid omgiben

og uophørlig blev ved at tale om denne Kammerjunke, uden videre at tænke paa Ornen; at da Kammerjunken selv, som maaskee troede, at det skulde være et Dgenavn, man tilbealte ham for hans formeentlige Libertinage, tilslidst sprang op og bad de Tilsebevarende drages til Minde, at Herredsfogden havde kjeldt ham for en Orne, inbil denne tilslidst beroligede ham ved at vise, at det Hele kun havde været en Mellemfatning om den, der eiede Ornen, men at det egentlige Factum om Ornen selv først kom paa Indlægets 3die Foliofide.

1) Dog var uden Tvivl det bedste Skud, han nogenstinde gjorde, og som man med Grund kan kalde hans Mesterstød, engang han var paa

af 3 à 4 smaa Støvere, dem han kaldte „sine Engle.“ Ogsaa tilløb han sig ikke sjældent, — hvad som den Tid synes at have hørt til Jægerlivet, — en ikke just saa ganske ubetydelig Afvigelse fra Sandheden; og naar de Tilstedeværende da vare saa vantroe at betvile samme, henvendte han sig i Almindelighed til sin Kone med de Ord: „Er det ikke sandt, Moer!“ hvorpaa hun stedsse med et dybt Suk og paa en undvigende Maade svarede: „Det „kan“ være sandt, Fader!“ hvormed han ogsaa var fuldkommen tilfreds og fornøiet. Forresten favlede han meget stærkt; og da han derhos var ivrig i sin Tale, saa var det ikke altid godt at være den, han henvendte sig til, hvorfor man endogsaa har Exempel paa, at han selv med sit Tørklæde har søgt at udplette Sporene af sin Iver i den af ham tiltalte Personens Ansigt. Derhos bandte han dygtigt, og det saagar (i det Mindste i hans ældre Dage) paa Prædikestolen, i hvor høit hans gamle Kone endogsaa sukkede nede i Kirken forat være ham ad; ja! han skal endogsaa engang (da hans Sognefolk formodentlig havde givet ham for lidt i Offer) ¹⁾ blandt Mene have sagt til sin Menighed fra Prædikestolen: „I gaae Alle ad Helvede til, baade Store og Smaa; For-

Sagt med Greven paa Gylbensteen, hvem han fik til at love sig det Første, han skød paa Jagten; hvorpaa han, efterat have faaet dette Løfte af Greven, brændte løs paa den største Eg, han kunde finde; og da han virkelig ramte den, ogsaa fik den af Greven til Foraring.

- 1) thi dermed var han meget noieregende; og ligesom han engang vendte sig om for Alteret og gav sin Morbroder et Kys, forbi han havde offret ham en Krone, saaledes vendte han sig ikke sjældent sammesteds om forat smide de Doffrende Offeret i Hølene langs ned ad Kirkegulvet, naar han syntes, det var for lidet, og tilfoiede da som oftest med høi Røst, at det var en Formastelse at lægge saa ussel en Gave paa Herrens hellige Alter.

ælbrene rende først, og i Hælene paa dem komme Børnene; troe I saa, at Jer gamle Præst skal staae i Porten og møde for Jer? Nei! saa min S... og S.....! gjør han ei." 1) Endelig manglede Huset selv heller ikke „sin“ Original, et Stykke Forvalter nemlig eller rettere et Dødblibet af en juridisk Huseconfulent (thi der var en anden Forvalter baade over Gaard og Gods), og derhos et Slags „kurhweiliger Rath“ her paa Gaarden (en Vre, som dog en cidevant Forvalter paa en af Nabogaardene ved enhver Leilighed gjorde ham stridig 2)). Han var en lille, høist ubetydelig Person,

1) For dem, som muligviis turde ansee det for utroligt, at en Præst i hiin Tidskalder kunde tillade sig slige Ting, vil jeg endnu tilføie, at endogsaa en Degn i Beslinge den Tid ligeledes tillod sig at smide Offeret efter de Dffrende, medens en anden aabentlyst stjal Tavlepenge, naar han syntes, der ybedes for Meget til de Fattige; at dernæst en anden Nabopræst, istedetfor ved Skriftemaalet at lægge Haand paa de Knælende, brugte den mere commode Maneer at tilbeie dem Absolution med sin Stok, ligesom han ogsaa paa en høist uanstændig Maade opmuntrede Communicanterne til at drikke mere Vin, end de vilde; og at endelig den gl. Børgense Præst endogsaa sagde til sin Menighed paa Prædikestolen: „I stakkels Børgense Høns! I komme alle til at syde i Helvedes Suppekjedel; men Fru Hageborn (paa Harrislefsgaard) ligger derimod tilbords med Abraham, Isak og Jacob 2c. 2c.“ Kort! enkelte Geistliges daværende Dpførsel var i den Grad paafaldende, at en Dmløber, bekjendt under Navn af Svovlstiklepræsten, endogsaa baade før og efter 1784 (jfr. Adressé Cont. Est. 1784 Nr. 21) gjorde sig en høist indbringende Næringsvei af at gaae omkring og efterligne deres Manerer. Men man maa derhos vel lægge Mærke til, at disse Præster kun vare enkelte Undtagelser, og at Skylden derhos mere laa i Tidskalderens Maaned end i Stændens Ubartelse.

2) Denne Mand var Christophør Schypp, som forhen havde været Forvalter paa Elved, men nu var grevelig Fæster paa Maberupgaard.

i den Grad ubetydelig, at den unge Frues Brødre betiede ham paa en 4 = Lpds. Vismer; at fremdeles en Vertshuus-pige engang tog ham for et Barn og vilde løfte ham af Bognen forat bære ham ind til hans Fader i Stuen; at Portbetjentene endvidere, engang han kom til Odense paa en stor sveirygget Hoppe, spærrede Porten for ham og siden undskyldte sig med, at de ikke havde seet, at der var „Noget“ paa Hesten; ja! at endelig Gæsterne og de kakkunste Haner i Gaarden ikke engang vilde lade ham „fare med Fred,“ og at han derfor maatte gribe til det pudseerlige Middel at tage Sporer paa og saaledes i Ordets bogstavelige Forstand maatte „fægte imod dem med Hælene,“ hver Gang han kom

Han var en heist munter og snaksom Mand, uubtømmelig paa Løser og Indserier (hvorfor især Hr. Kabye, naar de fulgtes ad paa Jagten, var en Gjenstand), men især interessant ved sine massive — Løgne, der saa aldeles lignede Münchhausens, at man skulde have troet, han havde stjaalet dem af hiin, hvis ifølge Levettiden ikke snarere det Modsatte synes at have været Tilfældet (thi Münchhausens Eventyr kom først ud i Originalsproget 1787 og bleve maastee først mange Aar senere oversatte paa Dansk og formodentlig igjen først mange Aar senere her paa Egnen bekendte). Saaledes fortalte han f. Ex. blandt Andet aldeles à la Münchhausen, at han engang havde været paa Elved til Middag, hvor han havde spist Kirsebærsuppe, og for ikke at plette Dugen puttet Stenene i Bestelommen. Da han nu om Aftenen gif hjem med sin Bøsse paa Rakken, saae han et Dyr i Bierne-mose og vilde derfor lade sit Gevær, men fandt, at han havde tabt Saglpungen, og maatte derfor bruge Kirsebærstenene istedetfor Sagl. Han skod nu vel; men Dyret rendte, og han glemte Sagen. Men et Par Aar Tid efter kommer han igjen paa den samme Vel om Dagen og feer da nogle unge Kirsebærbuske med modne Kirsebær paa; og da han gaaer hen til dem forat plukke Bærrene, finder han der Been-raben af det af ham for et Par Aar siden studie Dyr, hvori Kirsebærtrærne vare opvogne.

i Gaarden. Men var hans Regeme saaledes endog saa kun usfelt, — thi han var ikke blot lille, men ogsaa i en betydelig Grad forvoren, — saa vare desuagtet hans Sjælekræfter sunde og friske, og vor Herre havde skjenket ham (ligesom Esopus) en hvas Tunge og en spids Pen til at bøde paa sine legemlige Mangler med, og derhos en uendelig lunefuld Satire, der i Forening med hans pudseerlige Figur og hans snurrige Dragt (han gik nemlig i rød Skarlagens Livkjortel og blaae Taftes Underklæder, en stor Haarpung i Rakken, og, som sagt, hvad enten han red eller ikke, med Sporer paa Benene) tog sig høist pudseerligt ud til den grofeste Figur og saaledes fuldendte Karrikaturen.¹⁾ Endelig havde ogsaa den anden Forvalter (nemlig Anders Jensen, som 1776 blev Forvalter her paa Gaarden) sine Egenheder; han var nemlig meget rød i Ansigtet og stærkt koparret, bar en, som oftest upuddret og af Alderdom rødmusset, Pidskeparryk, bandte ved hvert andet Ord: „Vænne Død!“ (istedetfor Pine Død) og kaldtes af Egnens Folk i Almindelighed, for sine Aarsagers Skyld, „røde Anders,“ skøndt Krigscommisfaren ogsaa engang for nogle Manglers Skyld i Lægdsrullen bærede ham med Titel af „den blinde Orn.“ Han var derhos meget distrakt eller glemsom paa sig, og da den gamle Frue engang skulde modtage Hovspind af Gudssets Kerner, — ved hvilken Leilighed det stedse var Skik, at enhver af dem fik 1 Glas Mjød og 1 Kommenskringle, — og hent-

1) Imidlertid tør jeg ikke med Bestemthed sige, om denne Quasi Forvalter Hr. Jens See Westergaard allerede var her paa Gaarden i saalig Fruens Tid eller ikke; thi det første Aar, jeg hidtil har fundet ham nævnet paa Elved, er 1780 eller sal. Fruens Dødsaar; men han kan jo derfor heelt vel have været her forinden.

des Kommenskringler netop den Gang vare gaaede op for hende, lod hun, Dagen før Konerne skulde komme, bemeldte sin Forvalter tage en Vogn af Godset i Ægt forat hente hende en stor Kurvfuld kogte Kringler fra Odense; men da han kom hjem om Aftenen, og Fruen spurgte ham, hvor hendes Kringler bleve af, kom han først i Tanker om Kringlerne og udbød ganske betuttet: „Kringlerne? ja! dem glemte jeg Pæne Død at kjøbe, naadig Frue!“ hvortil Fruen svarede, som rimeligt kunde være, dog i sin sædvanlige langsomme og rolige Tone: „Jh! men saa er det da ogsaa forførdeligt med ham, Mose (o: Monsieur) Jensen! hvad fik han da Vognen til? han havde jo ikke et eneste Grinde uden det samme? Nu kan han kjøre derud og hente dem i Nat, før i Morgen Kl. 8 skal jeg, saa Gud! bruge mine Kringler.“

Naar nu dette i det Foregaaende omtalte og af saa høist heterogene Bestanddele sammensatte Søndagselskab, om hvilket man med Grund kunde sige, som Griffenfeld om Bjelkes Ansøgning, at „der var mange Slags Kjød i den Fricassee!“ — omfjeder var samlet i Fruens egen Stue, og efterat de fornødne Complimenter, Forespørgsler til Besindendet siden sidst og aflagte Rapportter af Dagens Nyheder (hvoraf der naturligviis hvert Aar kunde falde nogle, der høde rigeligt Stof til Husets Underholdning, s. Ex. 1775 Provst Westergaards Død i Vigerslef og den nye Præst Rasmus Østrups Indsættelse *ibid.*; Ritmester Schubarths (min Morbroders Svogers) Salg af Anderupgaard; min Faders gamle Lærer, Sognepræsten i Middelfart Hr. Tønne Blochs, som man paaastod ved en Feiltagelse ¹⁾ bevirkede, Ansættelse til Bisp i Ribe;

¹⁾ Den svenske Konge, som var reist igjennem Landet, skulde nemlig efter Hjemkomsten til vor Regjering paa det Barmeste have anbefalet Præ-

Morten Noes Udnævnelse til Byfoged i Bogenſe; Næsbyhoveds Møllers Død, ſom druknede i Søen; — 1776 Chriſtian Bøgbad, der blev Tolder og Poſtmester i Bogenſe; Forpagteren paa Grøſtebjerg, der beſtyldtes for et Mord; den ſtore Ildbrand i Nyborg; Skytten paa Løitved, der blev trint ihjel paa Jagten af ſin Heſt; Sognepræſten i Bogenſe Gotfred Lundagers, Præſtekonen i Gilby Mad. Hvids og Enkefru Baſſes paa Hindsgavl deres Dødsfald; — 1777 den grønlandſke Miſſionair Thorhalleſen, der blev Sognepræſt i Bogenſe; Stutteriets Salg paa Hårpleſgaard; min Møders gamle Lærer Præſten Schebys Dødsfald i Øſtrup; Skoleholderen i Inſleſ-Lorup, der kvalte ſig ſelv; Indførelſe hos den vor Familie beſlægtede Juſtitsraad Dreier paa Grøſtebjerg; Rugaards forſøgte Udparcellering og Dreiers Beſtiffelſe til Sognepræſt i Øſtrup; — 1778 Weſtergaards Svoger, Sognepræſten Hr. Willads Borchſenius's, Sognepræſten Hr. Hvid i Gilbys og Sognepræſten i Haarsleſ Hr. Henrichſens Død og Auctionen over engeliſke Faar paa Billeshauge; — 1779 Chriſtian Bøgbad, der blev forfremmet til

ſten i Middelfart til Befordring, hvorved han dog ikke meente Sognepræſten Lønne Bloch, men den reſiderende Capellan Peder Engel, ſom undertiden tog imod Fremmede, og hos hvem Kongen af Sverrig ſaaledes ogſaa paa ſin Gjennemreiſe havde logeret. Men da han derhos ikke havde nævnet, hvilken Præſt han meente, troede vor Regering naturligtviis, at det var Sognepræſten, ſom ſaaledes iſølge den kongelige Anbefaling blev befordret til Wiſp iſtedetfor Engel, der endnu ſom før vedblev at være Capellan, indtil han omſted 14 Marſenere nemlig 1789 blev Sognepræſt i Bogenſe (en Fortælling, der imidlertid kun har liden Sandſynlighed, og ſom formodentlig blot er opdigtet af Wiſkoppens Tjender, ligesom Meget af det, Baggeſen har indført i hans (iſølge Foregivende efter Wiſpens egne dictata nedſkrevne) Biographie).

Toldinspæcteur og Toldcasferer i Bogenfæ; Bispenberg Kirke, der skal sælges; det dobbelte Mord, hvorfor man havde de 2 Skovmøllere, saavel den fra- som den tiltrædende mistænkt; Eieren af Nellerød Sgr. Erreboe, der bøer i Haarstef Præstegaard; min sal. Faders Halvsøsters Dattermand Hr. Langhoff i Lyndelse, der blev Provst i Aasumherred, og Sandngergaards Bortforpagtning ic.) tilbørligt vare gjenneengaaede, saavel som Egnens Chronique scandaleuse, der heller ingenlunde turde forbigaaes, (thi sal. Fruen havde den Feil med de fleste gamle Folk tilfælleds, at hun hørte gjerne efter Sladder¹⁾), hvorfor ogsaa Herredsfogden Niels Jacobsen, der formodentlig var bred over, at „hans“ Sladder ikke var den eneste, der havde Indflydelse, engang reent ud af Posen (hvad som ellers ikke var hans Sag) skrev hende til, „at „hun“ (thi det var Restitlen i hine Dage) gjorde bedst i selv at tage Alt vel i Betænkning og ikke „høre formeget efter Folks Snak;“ alle Raad vare ikke gode, de nye Paa-fund mindst; hvorhos han bad hende være tavs med, hvad han havde skrevet, da han havde Grund til at befrygte, at der var Noget om hendes Person, der ikke holdt reen Mund, men igjen bragte omkring, hvad de hørte af Fruen“), og

1) En anden Skik, der ogsaa skal være almindelig hos gamle Folk, havde hun ligeledes med dem tilfælleds, 'og det var nemlig den, at hun gif og glemte sine Penge og derhos glemte dem paa de mindst sandsynlige Steder. Saaledes saldt f. Ex. mine Forældre efter hendes Død i Forundring over, at en Skuffe med dobbelt Laas for ikke indeholdt Andet end nogle simple Klædebørster; men ved at ville bruge en af disse fandt de Svinehaarene spækkede med Ducater, dem hun til et Antal af flere hundrede havde stoppet ind mellem de fve Svinebørster, hvor hun naturligtvis troede, at Folk mindst skulde sege dem, om de endogsaa engang skulde tilfiste sig de dertil hørende Regler.

endelig den vedbørlige Lamentation over Tidernes Forværelse en Masse ligeledes var tilendebragt; saa afføndrede omfjerd Selvfabet sig i mindre Grupper. Den mere fortrolige Kreds henholdt sig nu til Familieanliggenderne, som endnu gave rigeligt Stof til Samtale; thi aldrig saasnart var Arbejdningen, som begyndte 1774, fuldbragt 1775, og de i denne Anledning fornødne Laan (nemlig 19000 Rdl.) 1776 tilveiebragte, og alle de i Anledning af Forlovelsen 1775 og Brylluppet 1776 foranledigede Foranstaltninger forbi, før der nu ogsaa skulde tænkes paa at anbringe den unge Ægtemand i en offentlig Carriere. Han havde virkelig ogsaa i Aarene 1776 og 77 gjort adskillige Forsøg paa at betræde sin fal. Faders forrige Carriere ¹⁾, men slog tilsidst efter sin unges Kones Raad (der frygtede for, at han derved formedelt sin Hestighed skulde indvilde sig i ubehagelige Vidtløftigheder) det Hele af Hovedet og nøiedes 1778 med en Titel af Cancellieraad. Dog dermed vare Familieanliggenderne ingenlunde tilendebragte; den kjære Familie skulde jo ogsaa forplantes; den førstefødte Datter var død 1777 strax efter sin Fødsel, en senere Udsigt var ved et Uheld gaaet til Grunde, og først 1780 tegnede det atter til glade Udsigter. Her var altsaa en vid Mark til Forespørgsler, Forhaabninger og Bekymringer. For den større Deel af Selvfabet, som derimod bestod af Jurister, Militaire, Godsbestyrere o. s. v., kunde der ligesaa lidt den Tid savnes Stof til en underholdende Samtale. Snart falbt saaledes Talen paa Fælledskabets Ophøvelse og Bøn-

1) Saaledes søgte han f. Ex. 1776 om at blive Vicelandsdommer i Fyen, og at hans Character til juridisk Examen ikke deri maatte være hinderlig; og 1777, da Schervin blev indkaldt i et af Collegierne, synes han atter at have gjentaget den samme Ansøgning.

dergodssets Udskiftning (ifølge Forordn. af 1758, 59, 60, ifr. Mand. 1 Pag. 181; 1761 Pag. 183; 1769 Pag. 184, og 13 Mai 1776, N. 2 Pag. 186), de derved foranledigede Magelæg og de dermed forbundne Banfæligheder og Omkostninger; snart paa Lægdsrullerne og Rytterhestholdet, de Nationales Landsbyexerceringer og Kjøbstædborgernes Mynstringer, ¹⁾ de tjenstdygtige Bønderkarles Ombytning mod andre, de udstedte eller udstedende Frihedspasser. o. s. v.; — snart paa de nye Høverireglementer ²⁾ og andre Banfæ-

1) 1764 skulde man nemlig af hver 32 Ldr. contr. Hartkorn, som kaldtes 1 Læg, levere en Soldat eller Rytter; 1767 levere samme til de Gevorbne (N. 1 Pag. 93); 1774 den 14 Sept. skulde Lægdet kun udgjøre 22 Ldr. contr. Hartk., og af samme svares 1 Soldat eller Rytter, men af hver 50 Ldr. frit Hartkorn 1 Rytterhest. Proprietarens Ret til det unge Mandskab begyndte endnu ligesom 1764 fra det 4 Aar og varede til det 40, i hvilken Tid de skulde staae i Reserverullen, hvis de ikke forinden bleve Soldater eller fæstede Gaard. De skulde tjene i 12 Aar; dog kunde Propr. udløse dem ved at fæste dem Gaard eller tage dem i sin egen Tjeneste. Enhver udskreven Karl skulde hver Søndag møde paa den fra nu af indrettede Exercerplads paa Landsbyerne og om Sommeren exercere 2 og om Vinteren 1 Time i de første 2 Aar. Munderingerne skulde opbevares hos Lægdsmanden og Geværerne i dertil indrettede Stabe i Baadenshusene, og Officerer og Underofficerer skulde „for Betaling“ have Dvarteer i Districtet; hvilket Alt ved Forordn. af 30 Jan. 1777 end noiere blev bestemt, saa at de Nationale nu om Sommeren skulde exercere 2, om Foraar og Efteraar 3 Timer, men om Vinteren aldeles ikke.

2) Den Tilstand, Forordn. af 30 Juni 1741 og 1 Juli 1746 satte Bønderne i med Hensyn til Høveriet, beskrives i Forordn. af $\frac{2}{2}$ 1771. Vel havde Forordn. af 6 Mai 1769 befalet, at Høverireglementer skulde indsendes over det fornødne Høveri; men Propr. havde deri gjort Fordring paa ubilligt Høveri (N. 2 Pag. 65), og derfor bestemte Forordn. af $\frac{2}{2}$ 1771 nu Høveriet samt Høveribilletters An-

ligheder ved Godsbestyrelsen; thi snart var der en Gaard afbrændt, som nu igjen paa Eierens Bekostning skulde opbygges (f. Ex. 1775), snart vare der en anden brøstholden, hvis Fæster nu skulde beskaffes; snart vare der Mangler ved Synet over en bortfæstet Gaard; snart vare der Restancer, som skulde inddrives; snart skulde Herstabet betale Extraskat for nogle flere Fattige end hidtil paa Godsset; snart ragede man i Proces i Anledning af Bøndernes Skifte; snart havde En sjaalet og en Anden hængt eller druknet sig (f. Ex. 1777); snart havde Nogle været i Slagsmaal indbyrdes, snart forurettet andre Godsets Bønder eller klaget over Fornærmelser af disse, og snart klaget til Amtmanden over Proprietairen (f. Ex. 1780); kort! der gik intet Aar, ofte ingen Maaned, ja! stundom ingen Uge hen, at Proprietairen (selv den redbeligste og billigste Proprietair) jo i denne Tid havde Sorg og Betyrning af sin misundte Herlighed; og for alle disse Besværligheder havde han i Almindelighed kun saare Lidet. Thi, som Mandir siger, Landgilden kunde han ingen Regning gjøre paa, Skatterne maatte han derimod betale, og sine Folk maatte han koste og lønne; og saaledes var han egentlig Oppebørselsbetjent for Kongen med Hensyn til Skatterne og for sine Folk med Hensyn til Kost og Løn; og naar Aaret var omme og han skulde see, hvad Løn han selv havde faaet, da var det Hele som oftest Lidet eller Intet, ja! undertiden endogsaa mindre end Intet. Og vare der endogsaa ingen

Affælse (Pag. 65-66). Men dette bestemte Høveri eller befalede Høverireglement blev igjen affaftet ved Forordn. af 12 Aug. 1773, der bestemte, at Høveriet skulde forrettes efter hver Egn's gamle Skif og Brug, men at Bonden blot i hver Mark skulde tilbeles sin visse Løb, og Amtmanden derover forfatte Høverireglementet (Pag. 68-69).

slige, som oftest sørgelige, Nyheder indtrufne, saa havde man desuagtet nok at beliberere om Gaardens egen Drift, den projecterede nye Inddeling af dens Marker, Teglværkets bedre Indretning, Forebyggelsesmidler mod den 1778 og 79 paany truende Dvægshye ¹⁾ ic. ic. Vare der endelig Damer i Selskabet og især saadanne Damer, som ikke før havde besøgt Huset, da forsømte sal. Fruen vist heller ikke at føre dem ind til sine Herligheder, til sit glimrende Solvskab, sine blinkende Fadebuurskrækker, men fremfor Alt til sine Skabe og Kister med de af hende selv forarbejdede Tøier, Dreiler og Lærreder, og at afhandle med dem, hvad øvrigt Huusmødre helst med hinanden omtale. Vare der derimod ingen Damer i Selskabet, saa gif sal. Fruen, saasnart Mandfolkene havde affnakket og derpaa sat sig til Spillebordene (som oftest Polstpas, dog ogsaa, naar Alle skulde deeltage deri, enten Puf eller Gnav, ja! stundom alle Dele tillige), — i Stilhed om bag Skjermbrættet, som stod foran hendes Seng i samme Stue, hvor de spillede, og læste der uforstyrret sit Pensum i den store Bibel; og naar det var forbi, kom hun frem igjen og saae til sine Gjester, ja! spillede vel endogsaa stundom en Smule Gnav med dem. Men derpaa trippede hun ned i Rjølkenet og sørgede for at Smørrebrødet og Ragerne bleve ordentligt tilberedte; og naar nu ogsaa Aftensmaaltidet var fortæret, den tilhørlige Smørrebrødspasfar til Ende, og Herrens havde sat sig til Spillebordene igjen, saae sal. Fruen først efter, om Alt var lukket og laaset, hvad som luffes og laases skulde, sagde derpaa Herrerne en god Nat, gif igjen

¹⁾ 1778 kom der nemlig Esterretning om, at Dvægshyen atter var ubrudt paa Falster, Laaland og Langeland; og 1779 blev der i den Anledning slagen Cordon med skarpladte Geværer.

om bag sit Skjermbræt, lod sig der uforstyrret aflæde, gif ved sædvanlig Tid tilfængs og lod de andre spille i No, saa længe som de vilde.

Endelig døde denne 72 Aar gamle og i enhver Henseende ærbørdige Kone omfiden den 8 Marts 1780 og døde uden at have seet sit saa længselsfulde Duffe, sine saa inderlige Bønner om en Sønnens Fødsel opfyldte; og dog var Aaret endnu ikke omme, for ogsaa Sønnensøn, den saa længselsfuldt forventede Sønnensøn, var tilstede.

Sal. Fruen stod i 6 Uger Liig i den store Sal paa en med Gueridoner og Lys omgiben Paradeseng eller Forhøining med Trappetrin op til og under en Thronhimmel af Rembris. 12 sortklædte Bønder lettede hendes Kiste paa Liigvognen og fulgte den til Kirken, medens Skytten i sit Liberi og med sine Insignier samt sin Bøsse tværs foran sig paa Sadelen red foran dem, og et talrigt Selskab af Egnens Honoratiorens fulgte efter hende til Graven. Men endnu længe efter hvilede hendes Aand over Gaarden. Den unge Kone holdt stedse sin Morgen- og Aftenandagt, og Psalmer vare stedse hendes kjæreste Sang. Den unge Herremand læste hver Morgen, før han reiste sig, og hver Aften, efterat han havde lagt sig, sin Morgen- og Aftenbøn og var maaskee en af Sognets flittigste Kirkegængere. Gaardens Tjenestefolk holdt endnu i en Række af Aar den saakaldte Bøn hver Aften, og ogsaa Herstabet deeltog deri, naar ikke Fremmedes Besøg derfra hindrede dem. Og endstjøndt en Hovedreparation af 1780, — hvorved alle Værelserne bleve nye betrukne og malede, de gamle Meubler deels bleve solgte, deels henfattede paa Loftet og i deres Sted nye anskaffede, — i Forening med den senere partielle Ombygning af Gaarden, — hvorved Gravene om Ladegaarden bleve fyldte, de 2 Kirkan-

tede Bagttaarne ved Vindebroen saabelsom Bygningen mellem Lade- og Borgegaard forsvandt, — fast aldeles havde forandret saabel dens ind- som udbortes Udseende, saa var der dog een Ting, der endnu i lang Tid ikke gik af Mode paa Gaarden, og det var sal. Fruens bedste Arbejds, Guds- frygt, Orden og Bindstibelighed, der endnu i en Række af Aar var som hjemme paa Gaarden.

Hvad endelig Egnens eller Rugaards Amts Historie under sal. Fruens og hendes 2 Mænds, Consistorialraad Wedels og Justitsraad Bondo Simonsens, Besiddelsestid eller fra 1745 til 1780 er angaaende, da har jeg derom (foruden hvad som allerede med Hensyn dertil i Rugaard 3, 1, 178 sq. er anført) endvidere fundet Følgende antegnet:

1746 den 7 Marts var Bobil sal. Hr. Knuds (o: Knud Klarschovs Enke) en Muurmesters Barn i Bogense Kirke, og (Capellanens Hustru) Mad. Acthonius gik hos. S. A. døde der 18 i Bogense.

S. A. blev Greven paa Gyldesteens Datterdatters Søn Johan Henrik Knuth født, der 1749 altsaa 3 Aar gammel arvede Grevskabet.

S. A. bortfæstede Generalmajor Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Haarslev paa 5—4—2—2 og 1 Ditto i Ellby paa 8—2—2.

S. A. Dn. Sexagesima blev Jacob Lang i Schimbelhuset (Andre siige Skind-pæl, maaskee Schandpsal) publ. absolberet i Sandager Kirke for begangen Forargelse, at han i sin Fuldstab prostituerede sig stammeligt ved Sandager Kirke udi Menighedens Paasyn. S. A. Dn. Lætare blev en Karl i Nordstov publ. absolberet for begangen Veiermaal med en Pige, som ikke havde været til Confirmation. S. A. Dn. 5 p. Tr. var Mrs. Røgers Kjæreste Degnen Jost Meiers Søn

i Guldberg Kirke, og Fadderne vare Mfr. Hannibal Seerup, Mfr. Henriksen jun. og Mfr. Fogh, Alle paa Gyldensteen. S. D. blev en Pige publ. absoolveret for begangen Leiermaal med sin Husbonde, som var en gift Mand i N. Esterbølle. S. A. Dn. 10 p. Tr. blev Sognepræstens (i Guldberg Hr. Schjernø) Datter Christina Dorothea baaren af Mad. Hr. Thomas Trøpels i Fuglevig, og Fadd. vare Sgr. Knud Fogh til Jerstrup, Mfr. Søren Henriksen paa Gyldensteen, Mad. Hr. Herman Melhopps i Haarslef og Jomfr. Charlotte Amalia Lundager fra Bogense. S. A. Dn. 13 p. Tr. bar Jomfr. Klarskov et Barn fra Rebelstrup. S. A. Dn. 23 p. Tr. bar Huusholdersten paa Jerstrup Jomfr. Willmand et Barn fra N. Esterbølle. S. D. blev et uægte Barn døbt i Sandager Kirke, hvorved Fadderne bleve bebede at staae ud „for Guds Skyld;“ og var da Hr. Generalmajor Grambow saa god (nemlig at staae ud), og kan ligeledes Præst og Degn være Vidne.

S. A. d. 7 Jan. bar Huusholdersten paa Jerstrup Jomfr. Else Catharina Willmand Degnens Søn (i Ellby), og Stud. Mfr. Cornelius Striø, Præceptor i Præstegaarden, var blandt Fadderne. S. A. d. 4 Oct. en Tirsdag blev holdt Liigprædiken her udi begge Kirker (i Ellby og Meilby) saavel som i begge Riger over vor naadige Konge, Kong Chr. 6, som døde d. 6 Aug. paa Hirschholm; og var Lerten Actor. 13, 36 og 2, 27; 1 Reg. 2, 10 og Psalm. 16, 10.

S. A. Dn. Oculi blev i Dre Kirke publ. absoolveret et Qvindfolk, tjenende i Rugaards Mølle, som udlagde til Barnesfader en Rytter af Bogense. S. A. d. 17 Mai bleve ibid. copulerede Sergeant Emanuel Joseph v. Blaaf. og en Pige i Hølse. S. A. Dn. Trinitatis blev ibid. publ. absoolveret et Qvindfolk fra Staastrup, som udlagde Petter

Pathessus i Eilskov, der var Tambour under Capt. Rosenvinges Compagni, til Børnesøder.

S. A. d. 19 Oct. blev Sognepræsten i Haarslef Hr. Melhopps Søn Andreas Hylherup døbt, og blandt Fadderne var Forvalter Egr. Niels Henriksen paa Gyldesteen.

S. A. Dn. 1 p. Tr. blev Msr. Christian Holstes Datter paa Maderupgaard i Særslø Kirke baaren af Provsten Mag. Poul Lundager i Bogenses Datter, og blandt Fadd. var Tomfr. Karen Juul (som paa et andet Sted kaldes Præsten Hr. Abyses Søster).

S. A. udgav den nye Stamhuusbesiddet paa Langesø Hr. Kammerjunker Adam Christoffer v. Holsten et Wresminde i Folio over sine Forældre saavel paa Dansk som paa Latin.

S. A. d. 27 Febr. blev Sognepræsten i Vigerslø Hr. Westergaards Søn Jens Hee Westergaard døbt. S. A. Dn. Exaudi 3: 22 Mai blev Peter Madsen Glums Søn paa Rueheed i samme Kirke døbt; hans Mormoder Mad. Mygind (i Asperup) bar ham, hendes Datter gif hos, og Hr. Mygind i Asperup stod Fadder. S. A. d. 6 Aug. døde sal. Kong Chr. 6 ifølge samme Sogns Kirkebog.

S. A. d. 16 Juli blev Capt. Frederiksens Liig fra Odense hidført og nedsat i Begravelsen under Choret i Sønderlø Kirke. S. A. d. 1 Juli bleve ibid. copulerede Hans Rhøed, Sognepræst for Langaa, Thorup og Binge Menigheder i Jylland (formodentlig altsaa Degnens Søn i Sønderlø), og Fruerpigen paa Dallund Johanne Michelsdatter Raun.

1747 holdtes der Marked i Bogense hver Torsdag i Faste med Heste og andre Kjøbmandsvarer (F. 5, 1, 152), endvidere d. 22 Juli Hestemarked paa Magdalene Dag samt d. 10 Sept. (Pag. 55) og d. 21 Oct. Dvægemarked (Pag. 57).

S. A. d. 30 April bar Susanne Magdalene Klarstov Snedker Michel Lunds Søn i Bogense Kirke, og Charlotte Lundager gif hos. S. A. d. 23 Mai bar Anna Maria Klarstov et Barn i samme Kirke, og Euphrosyne Lundager gif hos. S. A. døde der 19 i Bogense.

S. A. bortfæster Generalmajor Grambow paa Sandagergaard en Gaard i Silby (i Bendsherred) paa 9—1—1—2, 1 Ditto i Kofsterslef paa 12—3—2— og 1 Ditto i Rile paa 5—3—2—.

S. A. Dn. Septuages. bar Mad. Røyer (3: Gartners Hustru) i Nordstov Smedens Barn i Raalshave (altsaa i Guldberg Kirke). S. A. fest. gratiar. (3: 11 Febr.) bar Jomfr. Monfilius paa Sandagergaard Hans Fyhrs Søn i N. Esterbølle. S. A. Dn. 15 p. Tr. blev Sognepræstens (i Raalshave Hr. Schjærns) Søn døbt og kaldet Johan Friderich Bardenfleth; høiædle og velbaarne Fru Majorinde Bardenfleth fra Harrislesgaard bar ham, og Fadderne vare Jomfr. Euphrosyne Lundager fra Bogense, Hr. Capitain Jens Lasson fra Harrislesgaard og Mfr. Hunderup, Foged ibid. S. A. d. 12 Oct. blev Degnen Just Meiers Datter Christine Marie i sit 23de Aar begravet. S. A. bleve der i begge Sogne (Guldberg og Sandager) 12 fødte, 24 døde og 3 Par copulerede.

S. A. d. 1 S. i Faste stod en Landsoldat aabenbare Skrifte i Meilby Kirke, fordi han med 3 andre Soldater stjål Veste paa Sandager Kirkegaard om Natten, og Morgenen strax derefter gif til Herrens Rådvere.

S. A. Dn. Sexagesima bar Mad. Bang paa Dregaard Forpagteren ibid. Jørgen Jørgensens Barn i Dre Kirke, og Fadderne vare Mfr. Mads Hvid paa Dregaard, Mfr. Rosenfrank i Sønderfø Kro, Jørgen Bager fra Bogense og

Jomfr. Anna Kirstine fra Barberg. S. A. Dn. Jubilate bar ibid. velædle Hr. Forvalter Hans Brydes Kjæreste paa Holfsegaard Degnen i Dre Johannes Blangstedts Datter; Præstetonen i Haarslef Mad. Melhoph gif hos, og Fadd. vare Mr. Jørgen Jørgensen, Forpagter, og Mr. Mads Hvid, Forvalter paa Dregaard, og Mr. Christian Rudolph Schytte, Forpagter paa Aagaarde. S. A. Dn. 24 p. Tr. blev ibid. publ. absolveret et Qvindfolk fra Orbet, der udlagde til Barnefader en Person fra Holsteen, der kom til hende i Bral Skov. S. A. d. 13 Dec. bleve ibid. copulerede Anders Christiansen (i Dre) og Jomfr. Anna Catharina Laftman.

S. A. og næstfølgende bygger Sognepræsten Hr. Melhoph 2 Gadehuse i Haarslef By mellem Præstegaarden og „Ererceerpladsen.“ (Forordn. om Ererceerpladsen ved Kirkerne er egentlig først af 1774; men maaskee der alt har været en tidligere om samme, hvilken ved den senere blot paany er bleven indskærpet). S. A. Dn. 24 p. Tr. blev bemeldte Sognepræst Hr. Melhophs Søn Andreas Hyllerup døbt i Haarslef Kirke, og blandt Fadd. vare Mad. Bryde fra Holfsegaard og Capitain Rosenvinge fra Aagaarde.

S. A. den 16 Dec. blev Herredsfogden Sgr. Michel Thomsen af Særsløf ibid. begravet.

S. A. erholdt Eieren af Langesø Hr. Kammerjunker v. Holsten Birketrettighed saavel ved Langesø som ved Holstenshuus.

S. A. den 22 Marts blev Sognepræsten i Bigerslef Hr. Westergaards Søn Peder Kryssing døbt. S. D. bar (Capellanens Hustru) Mad. Neuge en Skomagere Barn ibid., og blandt Fadd. vare Gartneren Augustin paa Margaard og Tjeneren ibid. Niels Fosberg.

S. A. blev Forpagteren (Sgr. Nellemans) Datter fra Elved døbt i Bessinge Kirke. Fru Webel (fra Elved) holdt hende over Daaben, og blandt Fadderne vare Herredsfogden Niels Jacobsen og Seign. Hjort. (Denne Sidste, som nævnes ofte i de foregaaende Aar, hed Gjert Hjort og var Foged eller Forvalter paa Elved 1746, 47, 48, 50 og 51; men før ham havde der været en Foged, der hed Niels Hjort, i Aarene 1742 og 43). S. A. den 21 Nov. blev bemeldte Sgr. Nellemans Ægtefælle nedfat i Bessinge Kirke (og hendes Liigsteen ligger endnu i Kirkegulvet mellem de 2 øverste Kirkestole).

S. A. blev Fruens Søn paa Dallund Theodosius v. Finede Kammerjunker.

S. A. byggede Sognepræsten i Sønder sø Hr. Elias Brint (der døde som Provst 1767) sin Præstegaard, over hvis Gangbør følgende Indskrift i Egetammeret er indhuggen:

„For Legemet bygges den tryggeste Bolig,
naar Sjælen i Gud og hans Forsyn er rolig.“

1748 blev Orgelværket til Bogen se Kirke (hvorom see 1736) først færdigt og opsat i samme (Atl. 6 Pag. 623).

S. A. den 30 Sept. bar Mad. Brydes (fra Hølsegaard) Sgr. Peiter Høstes Søn i Bogen se Kirke; Jomfr. Anne Kirstine Bøghad gif hos, og Fadderne vare Mfr. Johannes Blangsted, Degn i Brenderup og Dre, Stud. Mfr. Niels Broch, Stud. Mfr. Lundager ic. S. A. den 25 Oct. bar Charlotte Lundager en Stræders Barn ibid.; Karen Acthonia Bøghad gif hos, og Stud. Andreas Tornfeld var blandt Fadd. S. A. døde der 31 i Bogen se (hvilket er det største Antal fra 1741 til 1769).

S. A. bortfæster Generalmajor Grambow paa Sanda-

gergaard 1 Gaard i Jullerup paa 7—3—2—, 1 Ditto i Meilby paa 7—1— og 1 Ditto i Skouby paa 5—2—3—1.

S. A. Dn. Invocavit bar Ludvig Monsllii Datter Kirstine et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke, og er formodentlig den Samme som Jomfr. Monsllius paa Sandagergaard, der Dn. Judica bar et Barn fra samme By ibid. S. A. den 21 Mai blev Forvalter Henrichsen paa Gylbensteens Skolemester Jens Fogh ibid. begravet, 35 Aar gammel. S. A. Dn. 10 p. Tr. blev et Drengbarn døbt i Guldberg Kirke, hvis Moder kom til Reveldrup om Aftenen og lagde sig der ind hos en af Mændene, og om Morgenens gjorde hun Barsel (hvorfra hun var ic., omtales aldeles ikke; men Barnet blev kaldt Siegbrandt). S. A. den 29 Sept. bleve en Corporal fra Bogense og en Pige fra Gylbensteen (i Sandager Kirke) copulerede, og den 8 Oct. bleve 2 andre af Gylbensteens Piger ligeledes copulerede, den ene med en Handkemager og den anden med en Felbereder fra Bogense. S. A. Dn. 19 p. Tr. fød Avlskarlen i Præstegaarden (i Raalsbø) aabenbare Skrifte for begangen Leiermaal med en Qvind, som allerede i den Anledning Dn. 18 p. Tr. var afsløveret. S. A. Dn. 1 adv. bar Huusholdersten paa Gylbensteen Jomfr. Dalin et Barn fra N. Esterbølle. S. A. Dn. 3 adv. bar Forvalter Henrichsens (altsaa 3die) Hustru Sognepræstens (Hr. Schjerns) Søn Hans Bryde, og Fadd. vare Hr. Elias Brink i Sønderlø, Hr. Peder Abbye i Særslø, Hr. Christen Westergaards Kjæreste i Wigerlø og Jomfr. Dahlin paa Gylbensteen. S. A. Dn. 4 adv. bleve et Par Ægtefolk af N. Esterbølle publ. afsløvere, fordi deres spæde Barn blev fundet dødt hos dem.

S. A. d. 4 Juli bleve i Gilby Præstegaard trolovede

hæderlig Mfr. Hans Hansen Frydenbal, „meriterede“ Skoleholder i Skamby, og Præstens Søster, den dybdjirede Jomfr. Johanne Eriksdatter Hvid, som derpaa s. A. d. 30 Sept. blebe copulerede.

S. A. Dn. 4 p. Tr. bar (Kromanden) Sgr. Rosenfranses Kjæreste fra Sønderfø Forpagter Jørgensens Barn fra Dregaard i Dre Kirke, og Fadd. vare Hr. Forvalter Hvid og hans Broder Mfr. Hans Arreboe ibid., Jørgen Bager i Bogense og hans Søster Mad. Holms i Sønderfø.

S. A. Dn. 5 p. Tr. bar Mad. Bryde til Holfsegaard et Barn fra Dre ibid., og blandt Fadd. Hr. Forvalter Hvid, Mfr. Seerup fra Gyldensteen og Mad. Breinholm fra Brennderup. S. A. Dn. 22 p. Tr. blev ibid. publ. afsløvet et Dvindfolk (hvorfra, siges ikke), som ublagde Jngen til Barnefader, „siden det ei blev efterspurgt.“

S. A. Dn. 4 adv. blev Sognepræsten i Haarslef Hr. Melhopps Søn Lars Hyllerup døbt, og blandt hans Fadd. vare Hr. Hans Hvid i Silby og Forpagter Sgr. Nelleman „paa Elvid.“

S. A. d. 3 Paaskefag døbes i Særslaf Kirke Anna Malene Holstis uægte Barn fra Maderupgaard (men man seer hverken, hvor nær hun var i Familie med Byfogden, eller hvo der var Barnefader). S. A. d. 22 Marts begravet (Præsten i Særslafs Fader) Provsten Hr. Jørgen Frederichsen i i Maby Kirke. S. A. d. 2 April begravet (Sognepræsten) velærværdige Hr. Peder Jacobs (Mabys) Kjæreste (Mette Magdalene Suthorn) i Særslaf. S. A. d. 25 Sept. vies velærværdige Hr. Peder Jacob Mabye og Jomfru Anna Cathrina Foedder i Særslaf Præstegaard.

S. A. fik Eieren af Langeføs Kammerjunker N. C. Holsten Bevilling, at Herredsfogden i Skoubyherred maa betjenc

Birketinget ved Langejød som Birkesogeb, imod at nyde 30 Rdl. og Dommerforn, samt Herredsskriveren 15 Rdl. (Fogt. Pag. 114).

S. A. den 26 Marts blev (Capellanen i Vigerslef) Hr. Thomasis salig Søn Liig ibid. begravet. S. A. Dn. Misericordia bar Hr. Elias Datter af Sønderfød Jomfr. Brinch Skolemesteren Hans Ringos Datter i Vigerslef Kirke, og „Mester“ Augustin (o: Gartneren) paa Margaard var blandt Fadderne. S. A. d. 26 Mai blev (Sognepræsten) Hr. Westergaards Søn Johan Arent døbt ibid.; Frøken Grüner (fra Margaard) bar ham, og Mad. Brinch (fra Sønderfød) gif hos.

S. A. dør Elvedgaards Eier Constitorialassessor Wedel. S. A. er den Gaard i Teuring By og Veflinge S., som nu behøves af Anders Haugaard, bygt af Anders Jørgensen, hvilket sees af et Aarstal over Døren.

1749 den 23 Aug. bar Bodil Hr. Knuds (o: sal. Knud Klarschøvs Enke) en Handskemagers Datter i Bogenfød Kirke. S. A. den 20 Nov. bar Hr. Søren Henriksens (o: Sognepræsten i Raalhøves) Kjæreste Klokkeren Jørgen Fabricius's Datter ibid.; Jomfr. Anne Kirstine Bøghvad gif hos, og blandt Fadd. vare Stud. Mfr. Schytte og Mfr. Rosengaard. S. A. døde der 12 i Bogenfød.

S. A. døde Grev Hugvetan paa Gyldensteen, 96 Aar gammel, og Grevstabet gif nu ifølge Erectionspatentet over til hans Datters (Margrethe, gift med Marquis de Monteleone) Datters (Margrethe Maurice Francisca Isidora Casada de Monteleone, gift med Grev Eggert Christoffer Knuth til Knuthenborg og Lerchenfeld) ældste Søn Johan Henrik Knuth, Greve af Knuthenborg og Gyldensteen samt Stamherre til Lerchenfeld eller Mørup, som var født 1746 og alt-

faa ved den forrige Eiers Død kun 3 Aar gammel; hvorfor ogsaa Stiftamtmand Stochfleth s. A. paatog sig Administrationen af Gyldesteens Grevskab.

S. A. blev Sognepræsten i Guldberg Hr. Hans Christian Schjern forflyttet til Haarlesf, og ham succederede i Guldberg og Sandager Hr. Søren Henriksen, som var født den 3 Marts 1727 af Faderen Niels Henriksen, Forvalter paa Margaard og siden paa Gyldesteen, og Moderen Constance Boldt; deponerede 1744, tog filosof. Ex. 1745, Attestat 1748, Sognepræst i Guldberg 1749 og derfra 1755 (el. 57) til Haarlesf forflyttet, hvor han døde den 18 Juli 1778.

S. A. Dn. 1 Epiph. var Forvalter Henriksens Mademoiselle Gjertrud Marie Ryhl et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke, og s. A. Dn. 19 p. Tr. var Jomfr. Susanne Klarschov af Bøgense et Barn fra Reveldrup i Guldberg Kirke.

S. A. den 5 S. efter Paaste var Huusholderessen Jomfr. Else Catharina Monstlius paa Sandagergaard et Barn fra Rile i Eilby Kirke, og s. A. 6 S. efter Paaste stode 2 Gaardmandsfolk af Eilby aabenbare Skrifte, fordi de havde ligget deres Barn ihjel, som fandtes dødt hos dem i Sengen om Morgenens. „Gud naadelig frels os Alle!“

S. A. Dn. Tr. var Degnen Msr. Grams Hustru af Haarlesf Degnen Johannes Blangstedts Søn i Dre Kirke, og Fadd. vare velædle Hr. Kcut. Frisch i Eilskov, Hr. Forvalter Mads Hvid paa Dregaard og Forpagter Christian Schytte paa Aagaarde.

S. A. døde Sognepræsten i Haarlesf Hr. Herman Melhof, og i hans Sted blev Sognepræsten for Guldberg og Sandager Hr. Hans Christian Schjern s. A. til Sognepræst i Haarlesf beskiftet, men 1755 igjen til Hølsted paa Laaland

forflyttet (see Mere om ham under Guldberg 1743 og i Worms Lex. 2 Pag. 335). Bønderne kalde ham immer Hr. Schjerning og sige om ham, at han, naar Talen var om Udkomme, havde det Mundheld: „der er aldrig Guld saa rød det gaaer (∴ udgives) jo for Brød;“ hvorved han formodentlig vilde sige, at i hvor smuk Pragt og Stads var, saa var dog det daglige Brød endnu langt vigtigere.

S. A. gav (eller rettere renoverede, see 1760) Grev Gyldesteen (altsaa Grevskabet Gyldesteens Administrator) Altertavlen i Haarslef Kirke. S. A. den 3 Marts blev Sognepræsten Hr. Herman Melhøph i Haarslef begravet. S. A. Dn. 13 p. Tr. blev Degnens (Ulrich Grams) Søn døbt i samme Kirke og kaldet Bondo Simonsen. Hr. Landsdommer Bondo Simonsens Frue paa „Elvid“ bar ham, Mad. Bryde paa Hølsegaard gif hos, og Fadd. vare Landsdommer B. Simonsen paa Elvid, Sgr. Nellesmand ibid. og Forvalter Sgr. Mads Hvid paa Dregaard. S. A. den 14 Dec. blev ibid. døbt en omløbende Kjedelsliffer Hans Hansen Benzons Søn, som hans Kone havde født i Eilskov, samme Dag de kom dertil paa deres Vandring, og hvorom Provsten Hr. Lundager og Forvalteren paa Dregaard strax bleve underrettede. Den 16 Dec. var Birkeskriveren ved Gyldesteen Mfr. Hannibal Seerup Forlover ved en Trolovelse ibid.

S. A. Dn. 14 p. Tr. døbtas Sognepræsten i Særsløf Hr. Peder Jacob Mabyes Datter Barbara Cathrine Achtonia. Oberstlieutenant Hagedorns Frue fra Harriglefsgaard bar hende, og blandt Fadd. var Forvalter Henriksen paa Gyldesteen. S. A. Dn. 20 p. Tr. blev Natmandens Barn fra Slagstrup baaret i Særsløf Kirke af Præstens Kjæreste, og Fadd. vare Forvalter Sgr. Hvid paa Dregaard, Byfoged Sgr. Høft paa Maderupgaard, Fuldmægtig Sgr. Seerup

paa Gylbensteen og Christian Holstis Kjæreste i Maderup (altsaa ingen Bønder, som formodentlig endnu nærede Fordom mod Natmændene)¹⁾.

S. A. d. 29 Aug. giftede Langesøes Eier Hr. Kammerjunker v. Holsten sig med Frøken Adelsheide Benedicta v. Rangau. Hun var en Datter af Hans v. Rangau til Panter i Holsteen, var født d. 12 Febr. 1731, skjenkede sin Mand 4 Sønner og 4 Døttre og døde d. 1 Marts 1794.

S. A. blev Generallieutenant og Kammerherre Grüner paa Margaards ældste Datter Ebbe Ovidia Grüner gift med Generalmajor Christian Schøller, som derved, efter Svigerfaderens Død, arbejdede Gaarden.

S. A. d. 6 Juli blev Sognepræsten i Vigerslef Hr. Christen Westergaards Datter Else baaren af Mad Brinch i

¹⁾ Fordommen mod diøse Rakkere eller Natmændsfolk var ikke alene begrundet i, at man den Tid ansaae deres Haandtering (nemlig at flaae og nedgrave både Kreaturer ic.) for „uærlig,“ men gif desuden ogsaa som oftest over til Had, da diøse Rakkerefamilier foruden deres egentlige Haandtering tillige brugte samme Slags Næringsvei som Bieeunene og Latere, nemlig at berøve og bestjæle deres Naboer, som desaaarsag paa enhver Maade søgte at blive dem qvitt. Saaledes er der endnu en lille Løst ved den syblige Indfjørsel til S. Esterbølle, som kaldes „Rakkertøsten,“ forbi der i samme har ligget et lille Huus, hvori en sig Rakkerefamilie havde opslaget sin Bolig; men da Bygmændene lidt efter lidt erfarede, hvor farligt dette Naboskab var dem, søgte de først paa alle optænkelige Maader (saasom Udfjelgelse, Beskikkelse, Stævning, Udfastelse o. s. v.) at blive dem qvitt; men det var desuagtet umuligt at faae dem til at forlade Neden, indtil Mændene endelig en Dag forenede sig og ikke alene brøde Huset ned over Hovedet paa dem, men ogsaa bortførte enhver Stump af sammes Materialier og slejede og plejede det Sted, hvor Huset tilforn havde staaet.

Søndersø, og blandt Fadd. vare Hr. Hans Christian Schjern i Haarslef og den ældste af Provst Lundagers Døtre i Bøgense. S. A. d. 20 Juli bar Jomfru Nelleman paa Elved en Muurmesters Barn fra Fastrup i Vigerslef Kirke. S. A. d. 10 Aug. bar (Capellanens Hustru) Mad. Neug ibid. Forpagteren Bertel Nielsen Møllers Barn fra Langesø, og blandt Fadd. vare Msr. Poul Poul (s: Pauli), Fuldmægtig paa Langesø, og Degnen Sphrs Datter i Vigerslef.

S. A. gifter Enkefru Wedel paa Elved sig med Borgemeister og Landsdommer Bondo Simonsen, hvorom det i Vestlinge Kirkebog hedder: „d. 18 Juli blebe Hr. Landsdommer Bondo Simonsen og sal. Consistorialassessor Wedels Enke Ane Elisabeth Amalia Berg copulerede paa Elved.“

S. A. d. 2 Dec. blev Frøken Fineds Liig henført fra Dallund og nedsat i Skamby Kirke; hvorimod s. A. Generalinde Aletta Margrethe de Dorn, General Ove Winds Enkefrue (jfr. Hofm. D. Bd. 2 Pag. 25 Tab.), i Søndersø Kirke blev begravet (see 1755).

1750 blev Hr. Gotfried Lundager beskikket til adjungeret og succederende Sognepræst hos Faderen i Bøgense. Han var født ihid. d. 18 Mai 1719 af Faderen, Byens daværende Sognepræst Mag. Poul Jørgensen Lundager, og Moderen Charlotte Euphrosyne Gerlach; depon. 1739 fra Odense Gymnas., tog 1740 Ex. filosof. og 1742 Attestat; prædikede 1745 for Dimis, blev 1750 adjungeret sin Fader, som uden Tvivl resignerede 1758, men først døde 1761. Selv døde han den 15 Oct. 1776 (hans Eftermæle see Db. Afd. C. Eft. for dette Aar Nr. 42, 43, 45). Han var gift med Anne Kirstine Bøgsbø, der først døde som Enke i Febr. 1799, jfr. Hofm. F. XI Pag. 224.

S. A. d. 5 Febr. bar Jomfr. Anne Marie Holgers-

datter Fahnøe et Barn i Bogense Kirke, og Jomfr. Christiane Jespersdatter Fahnøe gif hos. S. A. d. 24 Juli bar Mad. Brandt (Byskriveren) Sgr. Morten Roes Søn ibid.; Mad. Aethonius gif hos, og Jomfr. Susanne Klarstov var Fadder. S. A. bøde der 11 i Bogense.

S. A. d. 8 Marts bar Hr. Henning Achtonii Kjæreste af Bogense et Barn „af Skoven“ i Skouby Kirke. S. A. d. 12 April bar Msr. Niels Hunderups (altsaa Forvalterkonen fra Harriglesgaard) et Barn ibid., men hvorfra, siges ikke. S. A. d. 31 Mai bar Jomfr. Charlotte Lundager fra Bogense et Barn ibid. fra Kjærby. S. A. d. 20 Sept. havde Msr. Niels Jørgensen Buch af Brandholt et Barn i Kirke ibid., og Allehelgensdag bar Frøken Hagedorn paa Harriglesgaard et Barn fra Kjærby ibid.

S. A. er en Jordebog udfærdiget over Gyldesteens Gods, og da bestod Gaardens Dvægbesætning af 130 Estr.

S. A. bortfæstede Generalmajor Grambow paa Sandagergaard 1 Huus i Gilby, 1 Ditto i Veflinge paa —1—, 1 Boel i N. Esterbølle paa 1—3— og 1 Gaard i Skamby paa 3—7—2.

S. A. Kyndelmisfe Dag bar Huusholdersten paa Jerstrup Anna, Johan Lorengdatter, Wilman et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. paa Takfigelsesfesten (o: den 11 Febr.) blev Sognepræsten (i Raalsbøve) Hr. Hans Schjerns (som altsaa endnu den Tid ikke var flyttet), hans Datter Anne Mette Sophie baaren (i Guldberg Kirke) af Landsdommer Simonsens Frue paa „Elved,“ og Fadd. vare Hr. Elias Brinchs Kjæreste i Sønder sø, Hr. Generalmajor v. Grambow paa Sandagergaard, Sognepræsten Hr. Westergaard i Bierstef, Jomfru Hyllerup og Jomfru Hagedorn. S. A. den 1 Mai bleve (den nye Sognepræst) Hr.

Søren Henriksen og Jomfr. Anne Margrethe Dahlin paa Gyldesteen copulerede. S. A. Dn. 4 p. Tr. bar Jomfr. Kyhl paa Gyldesteen Skyttens Barn i Sandager Kirke, og Fadd. vare Hannibal Seerup, Andreas Lyne &c. S. A. den 13 Jult bleve Degnen i Udby Hans Duxen Dmeis og Huusholdersten paa Sandagergaard Else Catharina Monsilius copulerede paa Sandagergaard. S. A. Dn. 21 p. Tr. bar Urtegaardsmanden paa Gyldesteen „Mester“ Røhrs Datter et Barn fra Præste-Skøhuset, som blev kaldet Hans Severin Sværtpop.

S. A. Langfredag bar Jomfrupigen paa Gyldesteen Anna Johanne Boldt Andreas Munrathes Barn i Silby Kirke.

S. A. blev der optagen en Jordebog over Dregaards Gods, og s. A. blev Gaarden bortforpagtet.

S. A. Dn. Lætare bar Jomfr. Lachman sin Søsters (see 1½ 1747) Barn af Dre, og Niels Møller paa Brandholt var Fadder. S. D. blev begravet et Pigebarn fra Dre, som af en Green blev ihjelslaget i Skoven. S. A. Dn. 20 p. Tr. bar Mfr. Hans Fischers Kjæreste i Skouby Degnens Barn i Dre, og Forpagter Christian Schytte paa Aagaarde og Jomfr. Anne Johanne Lachman vare Faddere.

S. A. blev Aagaarde i Haarslef Sogn af Grev Gyldesteen bortforpagtet, og s. A. gav han Kalken til Haarslef Kirke. S. A. Dn. Circuncis. blev Smeden i Haarslef publice absolveret for begangne „grueselige“ Slagsmaal med Hans Andersens Søn ibid., hvilket skete paa sidstafvigte første Pintsedag (altsaa 1749) strax efter Prædiken. S. A. den 29 Juni blev Jørgen Møller i Gamby begravet uden Sang og Klang, og ligesaa Dn. 15 p. Tr. den gamle Aue i Straskørg.

S. A. Dn. 1 p. Tr. bar Sgr. Brydes Kjæreste paa Holfegaard i Særslø Kirke Sgr. Christian Holstes Barn af Maderup, som blev kaldet Harche Bonne. S. A. fest. Michaelis bar Landsdommer Simonsens Frue paa „Elved“ Sognepræsten i Særslø Hr. Nabyes Søn Jørgen Frederich.

S. A. den 24 Aug. blev Sognepræsten i Vigerslø Hr. Westergaards liden Datter Else jordet. S. A. den 3 Sept. blev bemeldte Hr. Westergaards liden Søn Johan Arent jordet. S. A. den 14 Oct. blev Hr. Westergaards Søn Christian i Vigerslø Kirke døbt, frembaaren af Mad. Simonsen paa Elved, og blandt Fadderne vare Hr. Landsdommer Bondo Simonsen, Hr. Hans Schjerns Kjæreste fra Haarslø &c.

S. A. den 19 Juli blev Hr. Landsdommer Bondo Simonsens unge Søn paa Elved hjemmedøbt og kaldet Claus Wedel, da ved Barnets Daab vare nærværende Sara sal. Regimentsqvartermester Belligers, Hr. Landsdommeren selv, Jomfru Birgitte Sophie Haar, Birgitte Eilshou og Jordemoderen Ursula Olufsdatter. Den 22 ejusdem blev bemeldte Barns Daab declareret udi Bøwlinge Kirke, og blev da baaret af Stiftamtmand Stochsleths Frue, da testes vare Hr. Christian Grebe af Wedel og hans Søn Hr. Hannibal Grebe af Wedel, Hr. Stiftamtmand de Stochsleth og Frøken Ursula de Seve fra Trondhjem. S. A. bar (Forpagterkonen) Mad. Lerche fra „Elved“ ligeledes et Barn i Bøwlinge Kirke.

S. A. den 9 Jan. blev Generalinde Winds Liig ført fra Odense og hensat i Sønderlø Kirke (jfr. Atl. 6 Pag. 621), jfr. 1749.

1751. Fra dette Aar og gjennem alle følgende opregnes Confirmanderne i Bøgenlø Kirkebog. S. A. den 29 Juli bar Corporal Dues Hustru en anden Corporals Barn i Bø-

gense Kirke, og en tredje Corporal stod Fadder. S. A. den 21 Aug. blev Hr. Byftriver (altsaa var Lange død) Roes Søn i Bogense Kirke baaren af Jomfr. Charlotte Lundager, og Jomfr. Anne Dorothea Jørgensen gif hos. S. A. den 7 Nov. bar Klokkeren Jørgen Fabricius's Hustru ibid. Johan Christof „Wermuths“ Søn, og Mad. Acthonius gif hos. S. A. døde der 9 i Bogense.

S. A. den 13 Juni blev Gulbrand Greens Søn af Kjærby baaren i Skouby Kirke af Mad. Bryde paa Hølsegaard, og Fadd. vare Forvalter Hvid paa Dregaard, Msr. Gaas paa Hærriplegaard, Msr. Buch paa Brandholt og Jomfr. Henrichsen paa Gyldesteen. S. A. den 8 Oct. bleve den ærlige og velforstandige unge Karl Peder Andersen af Ueberød Sogn og Degnen i Skouby Hans Fischers Datter Maria Elisabeth Hansdatter Fischer trolovede og den 22 Nov. copulerede ibid. S. A. den 31 Dec. bleve Hr. . . . major Tønsberg og Frøken . . . Hagedorn paa Hærriplegaard copulerede.

S. A. blev Gyldesteen bortforpagtet.

S. A. bortfæster Generalmajor Grambow paa Sandagergaard Bjerrehuset ved Smidstrup.

S. A. Dn. 1 p. Epiph. holdt Tolderen i Bogense Peder Bøgbads Datter et Barn fra Nordstov til Daabs i Guldberg Kirke. S. A. S. Hånddag bar Huusholdersten Christina paa Sandagergaard et Barn i dette Sogn (men hvorfra, siges ikke, ligesaaldt som i hvilken Kirke. S. A. Dn. 14 p. Tr. bar Huusholdersten paa Jerstrup Christian Sinnebergs Barn; hvorfra, siges ikke, men Hannibal Seerup (paa Gyldesteen), Jens Dtho Post o.s.v. vare Faddere. S. A. den 30 Oct. blev den Døde, som var funden ved Lange, begravet af Egense Mænd. S. A. den 22 Dec. blev (Sog-

nepræsten i Raalshave) Hr. Søren Henriksens Datter Isidora Margrethe døbt i Guldberg Kirke; Forvalter Henriksens Hustru paa Gyldensteen holdt hende frem, og Fadderne vare Hr. Schjerns Hustru i Haarslef, Generalmajor v. Grambow paa Sandagergaard, Hr. Fogh paa Jerstrup og Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard.

S. A. d. 26 April blev Degnen i Ellby Lauritz Mathiesen Thranse begravet, 55 Aar gammel, og Jacob Frølich blev i hans Sted Degn i disse Menigheder. (Paa den gamle Degnestol i Meilby Kirke, som nu tjener til Skorsteensspjæld i Sognefogdens Gaard, og hvorpaa den ældste Inscription er N. P. S. 1625, har ogsaa Frølich indskaaet sit Navn og kalder sig der Jacobus Ephraim Frølich).

S. A. d. 16 Juli er Hans Bryde til Hølsegaard indsat i Dre Kirke. (Han var Forvalter paa Gyldensteen, men købte 1745 Hølsegaard, og hans Enke Dorthé Godtsche? blev siden gift med min sal. Faders Halvbroder Hr. Jacob Webel).

S. A. skienkede Greven paa Gyldensteen en Klokke til Haarslef Kirke (Hofm. F. 5 Pag. 301; Atl. 6 Pag. 619). S. A. Dn. Remin. bleve ibid. publice afsløverede et Par Ægtefolk i Haarslef, fordi de havde ligget deres spæde Barn ihjel. S. A. 4de Fredag (i Faste) bar (Forpagterens Datter) Jomfru Schytte paa Nagaarde Sergeantens Barn fra Ellstov ibid. S. A. d. 22 Sept. blev Sognepræsten i Haarslefs dødsfødte Pigebarn begravet og nedsat i den aabne Begravelse i Kirkens Chor.

S. A. Fer. 2da Nat. Chr. bar Oberstlieut. Hagedorn's Frue paa Harriglefsgaard Præsten i Særsløf Hr. Abyses Datter Margrethe Magdalene.

S. A. d. 2 Juni blev (Tjeneren paa Margaard) Niels

Fosberg jordet i Vigerfles. S. A. Dn. 18 p. Tr. bar Ritmester Noses Frue fra Odense et Barn af Nyses Mølle i Vigerfles Kirke. S. A. d. 19 Dec. blev Sognepræsten ibid. Hr. Westergaards Datter Maren Elsebeth døbt og baaren af Hr. Landsdommer Simonsens Frue paa „Elved;“ testes vare Mfr. Jacob Wedel fra Elved, Hr. Hans Schjern i Haarslef, Mad. Brinch fra Sønderfj 11.

S. A. den 14 Nov. blev (Forpagteren paa Elved) Mons. Niels Madsen Lerches Datter døbt i Vestlinge Kirke og kaldet Anna Elisabeth. Hun blev baaren af Hr. Landsdommer Simonsens Frue Ane Elisabeth Amalia af „Elved,“ og testes vare Hr. Landsdommer Simonsen fra Elved, Mons. Jacob Wedel ibid., Hr. Cancellieraad Hans Jørgen Jacobsen Hvalfsee fra Fredericia og Mad. Sara Simonsen, sal. Regiments- og Quartiermester Belligers Enke fra Odense.

1752 den 20 Febr. bar Christiane Jespersdatter Fahnøe Franz Herman Leonhardts Datter i Bogenfse Kirke, og Maria Gregoria Bøggvad gif hos. S. A. den 30 Juni bar Jomfr. Susanne Klarfkov et Barn ibid., og Jomfr. Charlotte Lundager gif hos. S. A. døde der 8 i Bogenfse. S. A. begynder ogsaa Listen over Communicanterne i Bogenfse Kirkebog, og af samme seer man, at Byen paa den Tid har haft Garnison eller Indquartering, hvoraf samme og følgende Mæringer nævnes en Lieut. Hærche, en Vagtmester Dpitz, 3 Corporaler, 1 Trompeter og endeel Ryttere.

S. A. den 9 April bar Urtegaardsmanden Sgr. Møhrs Datter af Norfkov et Barn fra Harrifles i Skouby Kirke. S. A. den 28 April bar Degnen Hans Fischers Datter Abigail Cathrine en Soldats Barn ibid. S. A. Dn. 22 p. Tr. blev Claus „Markvogters“ Hustru ibid. begravet. S. A. den 12 Nov. bar Mad. Paulin Skoleholder Johan Pe-

terfens Barn af Harrislef ibid., og s. A. boede „Gaardens“ (o: Harrislefsgaards) Forvalter Mfr. (Niels) Hunderup paa Fridstov.

S. A. bortfæster Generalmajor Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i B. Egense paa 7—6—2—2 og det Halve af 1 Gaard i Kosterlef paa 5—2—3—1½.

S. A. S. Hønsdag bar Forvalter Henrichsens Datter Constance paa Gylbensteen Skyttens Datter i Sandager Kirke, og blandt Fadd. vare Mfr. Seerup, Mfr. Rosengaard ic. S. A. Dn. 13 p. Tr. bar Huusholdersten paa Jerstrup Ane Willman et Barn fra N. Esterbølle i samme Kirke.

S. A. Dn. inter Fest. circunc. & Epiph. maatte Sognepræsten i Haarslef holde Confirmation med 22 Børn, for „Mængdens Skyld,“ da der endnu ere mange (nemlig 16) til Paaft, om Gud vil. S. A. Dn. Qvingvages. bar Mad. Perche, Forpagterens paa „Elved,“ Degnen Ulrich Grams Datter Anna Elisabeth Amalia ibid., og Fadd. vare Mademois. Eilshov paa Elved, Mfr. Perche, Mfr. Thoring og Mfr. Schytte ibid. og Mfr. Krog i Præstegaarden. S. A. Dn. Invocav. bar Forpagterens Datter paa Dregaard et Barn fra Eilstov ibid., og Fadd. vare Hr. Lieut. Frisch i Eilstov, Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard, Studios. Søren Krog i Præstegaarden og Jomfr. Schjøtt i Haarslef. S. D. blev Anna, kaldet den Lydske, i Eilstov og den 8 Marts Aplone Franskmands i Eilstov ibid. begravet. S. A. Fest. annunciat. blev Smeden i Eilstov publice absolveret ibid. for begangen Tyveri, hvorfor han forud havde udstaaet legemlig Straf. S. A. Dn. Cant. bar Jomfr. Anne Sibille Brandt fra Bogenfse Forpagteren Mfr. Bassefs Datter paa Nagaarde ibid., og Fadd. vare Hr. Lieut. Frisch i Eilstov Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard og Jomfr. Christensen,

Forpagterens Datter paa Dregaard. S. A. Christi Himmelfartsdag blev en Mand fra Eilskov ibid. begravet, der var 90 Aar gammel. S. A. Dn. 1 adv. var Skoleholder Lundorff i Hindebad Fadd. til et Barn fra samme By ibid. S. D. blev der en Kone fra Skovskaarde „meget ældgammel“ ibid. begravet.

S. A. fest. Visit. Mariæ vare blandt Fadderne til Skoleholder Msr. Henrich Grønbechs Datter af Maderup i Særles Kirke saavel Forpagteren Msr. Lerche paa „Elbid“ som Fruens Pige Birthe Eilskov ibid.

S. A. den 30 Jan. var ovenmeldte Birthe Eilskov fra Elved et Barn fra Haugaard i Vigerslev Kirke. S. A. Dn. 22 p. Tr. var Forpagteren paa Langesø Mads Hansens Hustru et Barn fra store Ballen ibid., og blandt Fadd. var Fogden paa Langesø Msr. Weirum.

1753 d. 7 Jan. var Jomfr. Euphrosyne Lundager et Barn i Bogense Kirke; Jomfr. Anne Marie Fahnøe gif hos, Bøgtmester Dpiz, Corporal Jens Due og nok en Corporal vare Faddere. S. A. den 16 Mai var Jomfr. Anne Sybille Brandt et Barn ibid., og Jomfr. Anna Rassenberg gif hos. S. A. den 5 Oct. blev Byfriveren Msr. Morten Roes Datter ibid. baaren af Klokker Fabricius's Hustru, og blandt Fadd. vare Jomfr. Marie Gregoria Bøghad og Jomfr. Gedtsche Sophie Paulin. S. A. den 7 Oct. var Mad. Nellesman (fra Elved) Jeppe Frederichsens Søn ibid., som blev kaldet Jens Balslev, og Fadd. vare Jomfr. Anne Nellesman, Msr. Mogens Nellesman ic. S. A. døde der 9 i Bogense.

S. A. den 25 Marts var Jomfr. Euphrosyne Lundager fra Bogense et Barn fra Hærighles i Skouby Kirke. S. A. den 3 Juni var Birthe Nielsdatter fra „Elbid“ et Barn fra Skouby ibid. S. A. den 9 Juni, som var Pintsfeften, blev

Major Lassons Søn (hvis Navn ikke nævnes) nedsat i Hærriglesgaards Begravelse i Skouby Kirke.

S. A. anvendte Fru Christiane v. Hoppe, Oberstlieut. Hagedorns Enke, Meget paa Hærriglesgaards Reparation og Forbedring (Atl. 3 Pag. 471; 6 Pag. 629) og lod til Minde derom sit Navn og Karstallet udhugge i en Steen i den nordre Gavl af Hovedstøien. S. A. døde Hans Frederik Lassen, som det synes her paa Gaarden, 1 Aar gammel, og blev i Skouby Kirke begravet. S. A. levede en Forvalter der paa Gaarden (jeg finder ham nemlig nævnet saavel 1757 som 52 og 47, og efter Nøgles Mening skal han ikke blot have tjent Enkefruen, men ogsaa hendes 1740 afdøde Mand), ved Navn Niels Hunderup (der dog ikke maa forverles med den, der var Forpagter paa Dregaard 1778, da de neppe engang vare i Familie sammen; og heller ikke med en senere Forvalter af samme Navn paa Kjærsgaard, saasom han var den Førstes Brodersøn), der formodentlig maa have været streng imod Bønderne, da de endnu ikke vide, hvad Ondt de ville sige om ham, og synes at tillægge ham alt det Onde, de om al Verdens Forvaltere have hørt. Han skal saaledes have været et stort Skarn mod Bønderne, have begaaet mange ondskabfulde og grusomme Gjerninger imod dem og brugte blandt Andet ogsaa den Stik at tvinge Folk sammen i Egtestab mod deres Villie, f. Ex. de unge Karle og Enkerne, der hensad i deres afdøde Mænds Gaarde, idet han pryglede og pinebe dem til at tage hinanden. Men ligesom han havde pryglet og mishandlet Mange før Stabnsbaandets Løsning (dette maa være en Misforstaaelse, da han vist ikke oplevede det mærkbærdige Aar 1788), saaledes blev han siden efter ofte pryglet af Bønderne; og naar han da klagede til Fruen (som NB. allerede døde 1769), var hun ofte saa bil-

lig at svare, at han selv havde været om det, han havde faaet. Saadan en Mand kunde naturligviis ikke efter Bøndernes Mening være roligt; Nogle sige derfor, at han døde meget pludseligt og bragte sig selv af Dage; Andre derimod, at han sagde, da han laa for Døden, „at hans Guld var hans Salighed,“ og lo, da han døde, saa Glasset rystede i Vinduene. Efter Døden (som indtraf 1771) saae man ham jaavel Dag som Nat at ride omkring paa en graa Hest, og tilsidst maatte Capellanen i Børgense Hr. Henning (som resignerede 1773, men først døde 1789) formodentlig før 1773 mane ham ned i hans Grav i Skouby Kirke (for hvilken Grav Almuen dog antager Præsten Erik Johansens). Hans Død havde forresten ogsaa ifølge Sagnet den for Egnens Historie skadelige Følge, at hans Enke strax efter skal have ladet Ønen hede og dert have opbrændt en stor Deel af Gaardens gamle Documenter, forat intet af hans Skarnstykker deraf lobligt skulde kunne bevises (N.).

S. A. blev Hagedorns Stedson, Major Jens Lassons Søn, Hans Frederik Lassen, som var født den 21 Marts 1752, i Skouby Kirke begravet, men ham derimod s. A. d. 2 Oct. en Datter født, som blev kaldet Christiane (see 1758).

S. A. bortfæstede Generalmajor Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i N. Esterbølle paa 9—1—1½ og ¼ Gaard ibid. paa 1—3—=.

S. A. Ryndelmisse Dag blev Sognepræsten (i Raalshave) Hr. Henriksens Datter Constance baaren i Guldberg Kirke af Mad. Wedel paa Hølsegaard. Hr. Mabyes Kone af Sørsløf gift hos, og Fadderne vare Forvalter Henriksen (paa Gyldensteen), Hr. Hans i Gilby og Martinus Holst paa Maderupgaard. S. A. den 23 Febr. blev der kastet Jord paa Degnen i Guldberg Just Meiers Hustru. S. A. den 3

Søndag efter Paaste bleve Kromanden *ibid.*, som var 38 Aar, og hans Moder, som var 66 Aar, i een og samme Grav begravne. S. A. Dn. 11 p. Tr. bar Huusholdersten Christina paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke.

S. A. Dn. 10 p. Tr. blev Maren „Churfyrstes“ uægte Barn døbt i Silby Kirke, og Skytten, som tjener Fru Finech paa Dallund, udlagt som Barnefader. S. A. Dn. 11 p. Tr. bar Birthe Eilshov paa „Elved“ Jesper Ladefogeds Barn af Lunde i samme Kirke.

S. A. Dn. 3 p. Epiph. bar Mad. Wedel fra Hølsegaard Sognepræsten i Haarslef Hr. Hans Christian Schjerns Datter Charlotte Amalia, som blev døbt af Provst Lundager i Bogense, og Fadd. vare Hr. Lieut. Georg Ditlef Frisch i Eilshov, Hr. Byfoged Holst paa Maderupgaard, Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard og Jomfr. Constance Henriksen paa Gylbensteen. S. A. Fest. purificat. blev *ibid.* udlagt til Barnefader et Menneſte, som blev begravet 20 Juli for. Aar. „Gud veed Alting.“ S. A. den 5 Febr. bleve Kromanden i Inſlef Hans Jørgensen „Hollænder“ og Jomfr. Catharina Maria Schytte i Haarslef trolovede og s. A. den 4 Mai copulerede. S. A. 3die Pintsedag blev Forpagter Hans Basse paa Aagaardes Søn baaren *ibid.* af Degnen i Særſlef Jacob Møllers Kone. S. A. den 30 Juli vare (Skovfogden) Aſer Lund og Ladefogden paa Rugaard „Forløftningsmænd“ ved en Trolovelse *ibid.* S. A. Dn. 17 p. Tr. bar Jomfr. Eilshov fra „Elved“ et Barn fra Skousgaard *ibid.* S. A. Dn. 21 p. Tr. blev Manden i Skræderhuset publice abſolveret for begangen Forargelse, da han kom beſkjentet og vilde til Skrifte Løverdagen den 15 Sept. ſidſteden.

S. A. (Datum mangler) var Sognepræsten i Særsløf Hr. Aabys Datter Christiane i Kirke, hvor Froken Augusta Margrethe Bangelin fra Dallund bar hende frem, og blandt Fadd. vare Hr. Elias Brinch i Sønderlø, Mrs. Wedel paa Hølsegaard og Hr. Søren Henriksen i Raalshave. S. A. den 10 Dec. bleve (Forvalteren paa Elved) Mons. Schjøth og Mademoiselle Holst paa Maderupgaard i Særsløf Kirke copulerede. (Og havde Førstnævnte s. A. faaet Maderupgaard i Fæste af Greven paa Gyldensteen, skjøndt Fæstebrevet først er udstedt 1754, imod at Birkedommer (og Bysfoged Martinus) Holst og Kone skulde blive boende der, saalænge de levede).

S. A. den 7 Febr. blev Sognepræsten i Vigersløf Hr. Christen Schaarup Westergaards Datter Else døbt og baaren af Hr. Landsdommer Simonsens Frue paa „Elved“; blandt Fadd. vare Hr. Hans Schjern fra Haarsløf, Mrs. Pontoppidan fra Margaard og Hr. Elias Brinchs Kjæreste fra Sønderlø. S. A. den 27 Mai blev Anders „Gurrens“ Søn af Fastrup i Vigersløf Kirke døbt og kaldet „Gurre“; testes vare Mathias Gurren i Stige, Peder Gurren Lumby &c. S. A. Dn. 19 p. Tr. bar Forpagteren paa Langesø Mads Hansens Hustru Stoleholderen i Langesø Skole Hans Ringos Barn i Vigersløf Kirke, og blandt Fadd. vare Hr. Sviger, Foged paa Langesø, Hr. Braand, Præceptor hos (Forpagter) Lerches Børn paa Margaard &c.

S. A. skjenkede Cancellieraad Jens Andersen til Benzonsdahl i Sjælland 500 Rdl. til Vigersløf og Beslinge Sogne, hvis Renter skulde tilfalde Capellanernes Enker i disse Sogne (som siden 1742 boede i Beslinge, vide supra), men naar ingen Capellan=Enker fandtes, da 5 Fattige i begge Sogne (Hofm. F. 5 Pag. 319-21). Årsagen til denne hans Gav-

mildhed mod disse Sognes Capellaner var uden Tvivl den, at han var gift med Ibe Amalia Barfod, og hun rimeligvis maa have været en Datter af disse Sognes 1705 afdøde Capellan Hr. Ib Barfod. S. A. den 1 April blev Peder Jørgensens Søn i Bøvlinge i samme Byes Kirke døbt og kaldet Bondo; og blev han baaren af Hr. Landsdommer Simonsens Frue A. E. A. Berg (til Elved), hvorhos testes vare Hr. Landsdommer Bondo Simonsen, Mfr. Jacob Wædel fra Hølsegaard og hans Kjæreste, samt Sgr. Niels Madsen Lerche, Hollænder paa Elvedgaard.

S. A. foretog Kammerherre Grüner paa Margaard en Reparation ved Sønderfö Kirke, hvorved dens Taarn fik Spiir istedetfor de forhenværende taffede Gavl (see 1755).

1754 den 25 Jan. bar Jomfr. Susanne Magdalene Klarfö Sgr. Peter Holstes Søn i Bogenfö Kirke, og Forvalter Mads Hvöd paa Dregaard og Hr. Byskriver Morten Noe 1c. vare Faddere. S. A. den 29 Sept. bar Jomfr. Anne Kirstine Bøgbad en Corporals Søn *ibid.*, og Jomfr. Dorthe Brandt gif hos. S. A. døde der 12 i Bogenfö. S. og næstfølgende Aar laa der en Ritmester Ahrenfeldt indqvarteret, hvilket sees af Kirkebogens Communicantliste.

S. A. den 4 Febr. bar Mad. Hunderup et Barn fra Kjærby i Skouby Kirke. S. A. Dn. Cantate bar Jomfr. Euphrosyne Lundager fra Bogenfö et Barn fra Kjærby *ibid.* S. A. den 11 Juni bar Mad. Holst fra Hugget et Barn fra Skouby *ibid.*, og Mfr. Buchholm var Fadd. S. A. den 19 Juni bar Jomfr. Euphrosyne Lundager et Barn fra Tofte *ibid.* S. A. den 25 Sept. bar Mad. Hunderup et Barn af Kjærby, hvis Fadd. vare (Kromand) Rosenkrantz fra Sønderfö, Jørgen Bager af Bogenfö, Studios. Mfr. Krøper og Niels Buchs Hustru af Brandhølt.

S. A. bortfæstede Generalmajor Grambow paa Sandagergaard 1 Huus i Rosterflesk og en Gaard i Haarslesk, hvilken sidste var Eiendom paa Bygning og stod for 10—2 ——2.

S. A. Dn. 8 p. Tr. bar Mad. Køher Msr. Seerups Søn i Sandager Kirke, og blandt Fadd. var Msr. Schousbølle. S. A. Dn. 22 p. Tr. blev Jørgen Hansen Næs indsat til Degn i Guldberg og Sandager Menigheder.

S. A. den 5 Dec. blev paa Silby Kirkegaard begravet gamle Nasmus Stephensen i sit 96de Aar.

S. A. Dn. 1 p. Epiph. bar Mad. Henriksen i Raalshave et Barn fra Haarslesk i samme Byes Kirke, og s. Dag var Forpagteren paa Billesbølle Sgr. Hans Wedele Fadd. til et Barn fra Nymark ibid. S. A. Dn. 3 p. Epiph. blev Sognepræstens dødsfødte Datter ibid. begravet. S. A. Dn. Reminisc. bleve 2 Tvillingdøtre fra Haarslesk døbte, som „vare i Sørgedragt,“ fordi Moderen døde samme Morgen. S. A. Dn. Jud. bar Jomfr. Constance Henriksen, som er forlovet med Forvalter Hvid paa Dregaard, Degnen Ulrich Gram i Haarslesks Datter, og Fadd. vare Hr. Wedel paa Hølsegaard, Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard, Msr. Svenning Schousbølle paa Sandagergaard, Msr. Basse, Forpagter paa Aagaarde, og Degnens Kone i Brendrup Mad. Arreboe. S. A. her i Sognet 24 Fødte og 28 Døde.

S. A. Dn. 18 p. Tr. bar Mad. Wedel paa Hølsegaard Msr. Christoffer Schyttes Søn paa Maderupgaard i Særlesk Kirke.

S. A. den 20 Jan. bar Herredsfoged Sgr. Niels Jacobsens Kjæreste fra Særlesk Forpagteren paa Margaard Sgr. Niels Verchis Barn i Vigerslesk Kirke, og blandt Fadd. vare Forvalteren paa Dregaard Mads Hvid, Forpagteren

paa Langesø Sgr. From og Fogden paa Langesø Sgr. Svitzer. S. A. den 3 Marts bleve en Skræder i Rue og hans Kone publice afsolberede ibid., fordi deres Søn var hos dem i deres Seng bortdød (og altsaa antoges for at være ligget ihjel af dem). S. A. Dn. 18 p. Tr. blev der efter Stiftamtmand Grev Rangaus Resolution taget Syn af Birkedommer Jacobsen og Dr. Eichel over en i Skousgaard (i Vigerslef Sogn) pludseligt afdød Betler Peder Kræmmers Liig, forinden det maatte begraves. S. A. den 23 Octob. blev Sognepræsten (i Vigerslef) Hr. Westergaards Datter Anna døbt, og blandt Fadderne vare Hr. Landsdommer Bondo Simonsen fra „Elved,“ Hr. Hans Schjern fra Haarslef og Jomfr. Johanne Catharine Brind fra Sønderfø. S. A. den 20 Nov. nævnes i Vigerslef Sogns Kirkebog en „Karetmager“ Mads Jørgensen i Tverstov, hvis Datter blev begravet. (Man skulde neppe troe, at en Karetmager satte sig ned paa Landet, og jeg troede derfor ogsaa, at det var feilstrebet for en Kartemager; men det gjentages atter den 4 Mai 1755; dog den 16 Nov. s. A. kaldes han slet og ret Hjulmand).

S. A. oprettede Søren Mortensen Haderup i Rjoseblov (i Veflinge Sogn; om hvem see 1744) Testament med sin Kone Elisabeth Nissen og siger deri at have arvet Gaarden efter sin Broder; hvilken Gaard var det Eneste, de bekom efter deres Fader (der uden Tvivl allerede var død 1683, vid. supra), uagtet denne havde eiet 3 Herregaarde her i Landet. Da nu Rjoseblov 1688 tilhørte Nafsesfor Morten Michelsen, som 1664 eiede Drviglefsgaard og 1673 købte Dallund, saa var Søren Mortensen vist dennes Søn; thi 1759 var han over 80 Aar gammel (Hofm. F. XI Pag. 222) og altsaa over 88 Aar, da han 1767 døde. Om denne

Søren Mortensen, der saaledes formodentlig var født paa Dallund 1678, og hvis Fader altsaa var den fra 1664 til 1688 omtalte Morten Michelsen, der ifølge Sagnet skal have spillet Altning bort (see Rug. 3, 1, 22), saa at den Bindende blot af Naade skjenkede hans Børn Kjobeskob, fortælles der endvidere, at han var gift med en Jomfru Ribber (jfr. supra, hvor hun kaldes Elisabeth Nissen), hvis Søster efter Konens Død holdt Huus for ham, og som (formodentlig 1759) skjenkede en Gave af 33 Rdl. til Beslinge nye Hospital. Han selv vilde forresten gjerne være fornem paa det, gif med rød Kjortel og hvid Paryk, havde Begravelse i Beslinge Kirke, og Karlen, der kjørte for ham, skulde stedse lægge sin Hat paa Vognstrinet, før han maatte hjælpe ham ned af Vognen. Han var isvrigt en stor Elsker af Høns, Duer og Ratte og holdt over 20 af sidstnævnte Slags. Tjenestefolkene prakkede ham tit, og engang fortalte de ham blandt Andet, at Noget havde stjaalet en Bøg fra ham og gjort sig urene paa Stubben; ¹⁾ hvortil han i Distraction svarede: „Det lægger jeg, vor Herre Død! bag mit Dre.“ At Gaarden forresten har været indrettet til Folk udenfor Bondestanden, sees deraf, at den havde en Korsstue paa 4 à 5 Fag (hvoraf den Deel, der vendte mod Haugen, var midt paa Huset, men den imod Gaarden derimod ikke) og var derhos forsynet med dobbelt Dør, baade indvendig og udbvendig. I Haugen vare Apriskostrær og andre fine Frugter; men det Bærste var, at der ogsaa var Spøgeri der i Gaarden, og Anledningen dertil opdagede man først, da man fandt 3 Høvedpander i Kjelde-

1) En Maneuver, Lyvene ikke sjældent bruge, da de staae i den Formening, at deres Lyveri ikke kan opdages, naar de efterlade noget af deres Eget, som et Slags Bederlag, paa Stedet.

ren under Korsstuen mod Haugen til. Man bar dem flere Gange op paa Veflinge Kirkegaard; men de kom stedse igjen, indtil Degnen (eller Capellanen) Neuge raadede at putte dem i Kisten til den 1767 afdøde Søren Mortensen, da han skulde begraves, forat der saaledes kunde blive kastet ordentlig Jord paa dem; og siden den Tid bleve de ogsaa, — og med dem Spøgeriet, — borte.

1755 hedder det i Præsteindberetningen (af Pastor Lundager den 23de), at Bogense By er en liden og ringe Kjøbstad. Kirken, som ligger affides ved Stranden, er en Korskirke, fast ligesaa bred som lang, naar man fraregner Choret og Sacristiet, som ere „under Klokketaarnet.“ Den kaldes, — som vi ovenfor af et Doc. af 1485 erfarede, — S. Nicolai Kirke, ligesom ogsaa den hellige Nicolai Billede sad over Indgangen til Klokketaarnet, indtil det i en Storm nedblæste. Den er bygt 1406 og opført deels af Kampesteen og deels af Brandmuur, tækket med Tegl, har et høit og anseeligt 4-kantet Taarn og derpaa et ligesaa høit 8-kantet Spiir, tækket med Egespaan. Taarnet har den, — som er en Sjeldenhed, — i den østre Ende over Choret og Sacristiet, og det, som man i Almindelighed troer, af Frygt for at Søen skulde undergrave og opsluge det (men snarere fordi Byen den Tid havde sin ovenomtalte udmærkede Størrelse, og Klokkerne saaledes paa denne Maade kunde høres overalt, da Lyden ellers, hvis de hang imod Havet til, vilde opsluges af Bølgerne, naar Vinden bar ud over Stranden). Ovenpaa Spiiret er en stor Jernstang med Knap og Fløi, i hvilken læses Bogstaverne C. F. (∴ Christian den Femte? Dog er dette senere blevet forandret, da et nyt Spiir 1760 opsattes, og nu læses der i Fløien F. 5. 1760). Den gamle Altertavle saavel som Prædikestolen vare befestede af velbyrdig

Mand Claus Eriksen 1550 (Atl. 6 Pag. 623); men paa førstnævnte vare senere anbragte Kong Fred. den 2dens og Dr. Sophies Vaabner. Paa Kalk og Dist fandtes Bogstaverne J. N. R. I Choret fandtes en Table med Paaakrift, at hæderlig Hr. Niels Jensen, Præst til S. Knud i Odense, havde, Gud til Ære og sin fædrene Kirke til Prydelse og sine Forældre til Afmindelse, ladet dette Epitaph 1647 oprette. Over Chorsdøren stod vor Frelsers Billede paa Korsset kunstigt udhugget, og paa Korsset en Table, hvoraf erfarede, at 1691 havde Mathias Boldt og hans Hustru Sybille Melhopf ladet Choret renovere, og Jochum Rudenborg og hans Hustru Maren Pedersdatter ladet Galleriet omkring Alteret oprette. Endelig havde Præsten Andreas Jacobi Chelldorf endnu under Korsset tilføjet et dansk Vers, hvori han velsigner dem, som saaledes havde ladet Choret pryde. Den store Lysekrone var givet 1654 af Jost Fechtel i Hamborg og den mindre 1705 af et Par formuende Borgere (jfr. Hofm. S. 5 Pag. 305). Den 17 Dec. 1731 blev Kirken bestadiget af Lynild (og formodentlig blev ved denne Leilighed ogsaa Orgelværket lagt øde; thi det nærværende er af 1748). Blandt den store Mængde udhugne, men forslidte Liigstene, som Kirken er opfyldt med, fortjene især at mærkes: næst oppe imod Choret og strax nedenfor Chorsdøren en lysagtig Steen over Erik Nielsen eller Clausen, Borgemester, død 1500 (jfr. Rug. 1, 2, 42); derhos en brunagtig ølandst Steen over ærlig og velbyrdig Mand Claus Eriksen, som døde 1550 (jfr. l. c. Pag. 93, 103); derhos en Ditto over ærlig og velbyrdig Mand Jørgen Clausen, som døde 1592 (jfr. Rug. 2, 1, 60), og endelig en sort Marmorsteen over ærlig og velbyrdig Rasmus Jørgensen, som døde 1616 (l. c. Pag. 97). Dernæst en Liigsteen over

Borgemeſter Jøp Madsen, ſom døde 1577. I den ſydlige Korſløi en ſortegraa Grabſteen over ærlige Mand Jørgen Pedersen, Raadmand i Bogenſe, ſom døde 1533. I den nordre Gang en forſlidt Grabſteen over **Dn. Ericus**, antiſtes regius &c., ſom døde 1543. En Marmorſteen over Hans Bang, ſom døde 1560, og Mads Jepsen, Raadmand, ſom døde 1611; fremdeles en Steen over Borgemeſter Claus Bang, ſom døde 1592; og endelig paa Kirkegaarden, Norden for Kloſtetaarnet, en Marmorliigſteen over Præſten **Dn. Nicolaus Jacobi**, ſom døde 1532. Paa Kirkens ſtoreKloſte fandtes Frelſerens Billede paa den ene Side, holdende Verdenskloben i den ene Haand og den anden opløftet til Belſignelſe med 3 udſtrakte Fingre; ſamt paa den anden Side Guds Moder med Barnet, en Krone paa Hovedet og Maanen under ſine Fødder, ſamt det Hele af en flammende Glorie omgivet (Inſcriptionen ſee Aug. 1516). Endelig bemærker han om Byen, at Adelgaden har Navn af den paa Herregaarden (i gamle Dage) boende Adelslægt, Ljæregaden af de i ſamme boende Rjebmænd, og Annægaden af S. Annæ Kloſter, ſom nu er forvandlet til et Raadhuus, i hvis Spiir en Kloſte hænger, ſom 1591 er givent dertil af Mathias Jøſen, Niels Bang og Peder Jørgenſen, hvis Navne og Bømærker paa ſamme ere anbragte.

S. A. den 10 Jan. blev i Bogenſe Kirke døbt velb. Hr. Lieut. Harche v. Bonnichſens Datter Catharina, baaren af Mad. Jørgenſen; Mad. Hunderup gif hos, og blandt Fadd. vare Hr. Byfoged Holſt og Hr. Tolder Bøgvad. S. A. den 27 Dec. blev ibid. døbt velb. Hr. Lieut. Harche v. Bonnichſens Datter Anna Paulina, baaren af Jomfr. Charlotte Lundager, og Jomfr. Chriſtiane Fahnøe gif hos. S. A. døde der 8 i Bogenſe. S. A. begynder forſt Liſten over

de Begravne i Byens Kirkebog, hvorved det bemærkes, om de ere begravne i Kirken eller paa Kirkegaarden, og om i betalt Jord til 1 eller til 2 Rdl. eller i de Fattiges Jord, samt paa hvilken Side af Kirken. S. N. begynder endelig ogsaa Listen over de publice Absolverede i bemeldte Kirkebog.

S. N. (altsaa medens Oberstlieutenant Hagedorns Enke endnu levede) have vi en udførlig Beskrivelse af Harriglesgaard, forfattet af Besidderindens store Patron og Belynder, Præsten Dr. P. J. Lundager i Bogen, ¹⁾ hvilken saaledes lyder: „Store Harriglesgaard er en af de smukkeste og bedste Herregaarde her i Landet; Bygningen bestaaer af en anseelig Længde, strækkende sig i Syd og Nord, 3 Etager høi med to smukke (gothiske) Gable og midt paa et 8-kantet Taarn med et maadeligt Spiir, tækket med Spaan. Paa hver Side af Taarnet ere 2 smukke Dviste og mod Haugen eller mod Osten 3 Dviste, som gjøre en yndig Parade. Gaarden er opført af solid Brandmuur og tækket med Skiversteen. Dernæst en Længde, som gaaer i Øster og Vester, ligeledes af Brandmuur, 2 Etager høi, hvor Herstabet daglig opholder sig. Fremdeles en Længde i Sønden og en anden i Vesten, begge opbygte af Bindingsværk, dog paa en anseelig Brand-

¹⁾ Han skal nemlig engang have sagt paa Prædikestolen: „Aah! I Stakler! I Bogense Høns! I skal allesammen syde i Høvedes Pølsekjedel; men Fru Hagedorn! Fru Hagedorn! hun sidder høit i Himlens Sal og ligger tilbords med Abraham, Isak og Jakob.“ Og ligesom hans Stemme ved den første Sætning sank alt dybere og dybere ned, indtil den tilsidst kom til at ligne Lyden af en sydende Pølsekjedel, saaledes steg den ved den sidste Sætning alt høiere og høiere op, saa at den tilsidst kom til at ligne de stingrende Basuners Lyd (relata refero).

muursjod, til Hollænderi og Materialhuse. Endelig bestaaer Ladegaarden, som ligger Norden for Borgegaarden, af 3 Længder, indrettede til Fæhuus, Stutteri, Tærskelade, „Gæbærthuus“ og Porthuus. Desuden er endnu inde i Gaarden ved den venstre Side af Laden et Fæhuus paa 30 Fag, og ved den østre Side af Gaarden en smuk og nyttig saabel Frugt- som Lysshauge. Over Porten, hvor man passerer fra Ladegaarden til Borgegaarden, findes i en Steen udhuggen en Inscription; men samme er ved Tidens Velde og Himmelens Veir saaledes bedærvet, at man blot kan læse de sidste Linier, der lyde saaledes: „hanc domum exstrui curavit An. Dn. MDCVI, æt. 50.“ Ved Gaarden findes, foruden adskillige Fiskeparke, en lille Dam, som har sit Udspring fra Sundhedskilden paa Rebelstrup Mark, og ved hvis Vand igjen to under Gaarden hørende Møller, nemlig Over- og Nedermølle, drives; hvorpaa det ved Kunst er indledet forbi Fridskov gennem Bogense By og er en af Byens største Herligheder, da kyndige Rejsende have befundet, at man intet Sted finder lettere og altsaa for mineraliske Tilfætninger renere Vand end dette. Endelig er endnu ved Gaarden, nemlig ved den vestre Side mellem Borgegaard og Ladegaard, en Dam, som af Vandets Farve kaldes den „røde Dam,“ ¹⁾ der er aldrig tom, uden naar den tømmes forat ryddes; og da seer man især tydeligt det røde Vand gennem Dammens Klarer fremkomme.

S. N. giver ovenmeldte Pastor Lundager sen. os ligele-

1) Denne Dam, der findes ved den vestre Ende af Borgegaardens nordre Flod i en herværende Hønsfegaard, udgjør ifølge Ringe, tilligemed Møllebæddet og Fiskeparkene i Gaugen, i Grunden Levninger af de gamle Grave, der i forbums Tid have omgivet Gaarden.

des en Beskrivelse af Skouby Sogn. I Opregnelsen af Sognets Byer og Steder forbigaaer han Hagebølle (som blev nedlagt mellem 1664 og 1688) samt lille Hærrisleggaard (som altsaa maa være afbrudt mellem 1731 og 1755, jfr. supra 1733 og 1738); derimod nævner han Fridstov og Hornstov som 2 Huse. Kirken tilhørte Grebflabet Gyldensteen; paa dens nordre Side var et temmelig stort Capel, hvoraf Halvdelen nu var gjort til en Begravelse, og paa den søndre Side et Vaabenhuus. Den var byggt deels af skjønne hugne graae Rampesteen, deels af fast Brandmuur. Paa den østre Ende var tilbygget en Runddeel, som danner Sacristiet bag Alteret. Den var tækket meest med Blyplader, men Vaabenhuset og det Halve af det nordre Capel saavel som Klokketaarnet paa den vestre Side med Tegl. Taarnet er høit og anseeligt, og dets Gable vende mod Østen og Vesten. Indvendig er Kirken smuk og lys, ziret med en smukt malet Altertable, paa hvilken i et Rum, omfattet af 7 Columner, vor Frelser paa Korset er anbragt og ovenover samme de Ord:

Verba Dei septem, septem testata columnis,
constant; his ævum stat tua tuta fides; 1)

og rundt om paa 2 aparte Piller de 7 Ord, Christus talede paa Korset. Paa et gammelt jernbeslagent Skab, hvori Pappisterne gjemte deres Reliquier og Helligdomme, staaer: „An. Dn. MCDLXXXVI Nicolaus Jacobi plebanus“ (jfr. Rug. 1496). Nederst i Kirken er et smukt Mariabillede udhugget af Træ i blaat Felt og med forgyldt Glorie. Paa en gammel Prædikestol, ophængt nederst i Kirken, staaer den i

1) eller maaſtee rigtigere efter Ringes Angivelse: stet tua fulta fides.

Rug. under 1570 anførte Inscription. Paa en Liggsteen tæt for Alteret staaer udhuggen en Mand i fuld Harnisk med Hjelmen ved sine Fødder og en Kone ved sin Side; ovenover staaer: „O Dot! wo ist dein Plag? o Hell! wo ist dein Stachel? und dies soll mich nimmer reuen. Hos. 13.“ Redenunder læses: „Hir under licht begraven de edle und ehrenvaste Jurgen Swawe, Erfgeseten to Hargeslesgarde, und starf 1571 d. 28 Maj; und de ehrbare vele dogentsame Frau Catharina Swawe, sin eheliche Husfrue; de starf 1571 d. 11 October. Welcher Selen Got genedig si!“ og udenomkring det Hele deres 16 Ahner (jfr. Rug. 1571). Endnu nærmere ved Alteret ligger en Liggsteen med Munkeskrift, men som ikke kan læses, fordi Alterstamlen, hvorpaa Communicanterne knæle, er anbragt over samme. I Capellet ved den nordre Side findes en aaben Begravelse, hvori Oberstlieut. Hagedorn er hensat (med den supra under 1740 anførte Inscription). Over Indgangen til samme staaer hans Vaaben: et fordeelt Skjold, i hvis høire Part et Træ i grønt Felt og i den venstre 3 røde Bjeller i hvidt Felt; og ved Siden af samme et andet Vaaben, nemlig en forgyldt kronet Løve i blaat Felt, holdende i de forreste Labber et Anker. Fremdeles er her i Kirken begraven velb. Henrik Ahrenstorf til lille Harriglesgaard (under et i det Foregaaende under 1712 anført Epitaph). Ligefor Kirkedøren ligger endvidere en Liggsteen, hvorpaa staaer udhuggen en papistisk Præst i sin Messsehabet, holdende en Kalk i Haanden, og derved disse Ord: „An. Dn. MCCCCLXV obiit Dn. Ericus Johannis“; men Resten er udflettet eller ulæselig. ¹⁾ Strax

¹⁾ Ringe siger, at den ligger i den lange Gang, men midt for Kirkedø-

nedenfor Prædikestolen staaer udhugget i en Steen: „Her under ligger begravet den ærlige Mand Niels Christensen, Birkfoged i Harrigles, † 1601“; og paa en Steen strax Osten for Baabenhuset: „Her ligger begravet den salige Mand Niels Knudsen, Birkfoged i Harrigles, som boede og døde der den 6 Marts 1622.“ Paa Kirkebøren staaer en Inscription med Munkebogstaver, som er saa ruineret, at den ikke kan læses; og endelig staaer der paa den store Klokke: „An. Dn. MDIV ad laudem St. Trinitatis & St. Martini hoc opus expletum die St. Botulphi tempore Nicolai Jacobi plebani“ samt Christus paa Korset og Johannes og Maria under samme, tilligemed S. Mortens Billede. (Dette i Forening med, hvad jeg under 1821 om de i Alteret forefundne Reliquier skal anføre, beviser saaledes tilstrækkeligt, at Kirken har indviet til og opkaldt efter S. Morten). S. A. den 15 Marts har Mad. Hunderup et Barn fra Harrigles i Skouby Kirke. S. A. den 21 Sept. har Degnens Datter Abigael Cathrine Fischer et Barn fra Skouby ibid. S. A. Dn. 26 p. Tr. har Farverens Datter af Bogense et Barn fra Kjærby ibid., og Jomfru Brandt af Bogense gif hos.

S. A. sigte Præsteindberetningerne os om Gyldesteen, at den er en med de største Herregaarde her i Landet. Borgegaarden bestaaer af en stor Længde Huus paa 2 Etager med skønne Gevølfte, Kjeldere, af overmaade fast og god Brandmuur, bygt af Gregers Krabbe og Holger Rosenfranz 1640; 1)

ren, og at Bønderne troe, det er Forvalter Hunderups Ligsteen, som i Skouby Kirke blev nedmanet, jfr. supra 1753.

1) En Feiltagelse, som deraf er opstaaet, at Præsten har læst G. K. og H. R. paa Muren af Corps de Logie for Gr. Krabbe og S. Ro-

der næst af 2 mindre Brandmuursbuse, som gjøre Gaarden til en Firkant og ere bygte af sal. Grev Johan Henrik Hugvetan 1737. Ladegaarden bestaaer af 2 Længder, som (med Gavlene) vende mod Borgegaarden, tilligemed en Tværlængde, Altsammen Brandmuur og med Tegl behængt. De 2 første ere bygte af Gregers Krabbe og Holger Rosenfranz 1636, ¹⁾ den tredie af Grev Gyldensteen, hvis Vaaben staaer over Indkjørselen tilligemed Marstallet 1724. Omkring Gaarden løbe saa store Grave, at de kunne ansees for en Sø, og dernæst har Gaarden en Hauge saa prægtig, som neppe findes Lige til her i Landet, med 3 Alleer, som hver ere over 800 Alen lange. ²⁾ Desuagtet var Gaarden dog den Tid ikke af noget Herskab beboet.

S. A. siges Sandagergaard i Præsteindberetningerne at være maadelig af Størrelse og gammel af Bygning. S. A. bortfæster sammes Eier Generalmajor Grambow Risorupgaarden i Jnslef Sogn paa 5—2—2, $\frac{1}{2}$ Gaard i Skamby, $\frac{1}{4}$ Gaard i Esterbølle paa 1—3— og 1 Gaard i Særsluf, hvis Bygning var Eiendom, paa 8—7—2—.

S. A. har Sognepræsten Hr. Henriksen indgivet følgende Indberetning om sit Sogns Mærkværdigheder: Guldsberg Sogn bestod af 4 Byer, nemlig Rolsbauge (5 Gaarde,

senfranz, ifødetfor det Sidste bør læses Helvig Rud, som Navnet paa Gregers Krabbes Frue.

1) Hvilket Sidste ligeledes af ovennævnte Marsag bør læses Helvig Rud ifødetfor Holger Rosenfranz. Forresten læses N. 6 Pag. 628: 1630 ifødetfor 1636.

2) Af disse Alleer siges „Kirkealleen“ at være bleven til ved at paalægge enhver ny Fæster paa Grevskabet at plante nogle Bøge; hvorimod „Jerstrupalleen“ (saaledes kaldet, fordi den skulde have fort til Jerstrup) først skulde være anlagt af den sidste Grev Knuth.

hvoraf Præstegaarden var den ene), Nordstov (4 Gaarde), Smidstrup (4 Gaarde), Rebelstrup (3 Gaarde). Kirken kaldes Guldbjerg og ligger midt ude paa Marken paa et høit Bjerg og tilhører Gyldesteen. Paa Altertablen, som smukt er udarbejdet og givne af Etatsraad Ehrenschild, da han var Eier af Gyldesteen, er tegnet Christus paa Korset og under samme en staaende Dvinde, som holder et Bæger, hvorudi flyder Blod af Christi Side. Kalk og Dist, som ere af Sølv, stærkt forgyldte, ere givne af Oluf Rosenkrantz og Birgitte Krabbe 1661. Paa Prædikestolen findes Årstallet 1599. Under Alteret findes en aaben Begravelse; men Risterne ere af Ælde saa ruinerede, at man ei kan see, hvo deri ere henfattede. Paa Klokken findes Oluf Rosenkrantz's Navn og Vaaben med Årstallet 1650. Vesten for Rebelstrup By findes 2 Kæmpebegravelse, og paa den ene en overmaade stor Steen, hvori 2 store Jernkiler ere dybt neddrevne. I samme Mark findes en Sundhedskilde, Snøvs Kilde kaldet, paa et høit Bjerg, hvor mange hundrede Mennesker S. Hans Åften søge til. Hvad derimod Anneret eller Sandager Sogn er angaaende, da bestaaer det kun af en eneste By, nemlig Nørre Esterbølle paa 14 Gaarde (altsaa var allerede da Byen Bøgelund med sine 6 Gaarde og 8 Huse, som endnu nævnes 1694, forsbunden, hvorfor ogsaa Atl. 6 Pag. 616 siger, at denne By 1774 allerede for mange År siden med kongl. Tilladelse var afbrudt), ¹⁾ og dernæst tvende Herregaarde,

1) Saa at det altsaa maa være en Billedfarelse, naar Atl. 3 Pag. 464 endnu anfører den som eksisterende 1767. Denne By, der, som sagt, skal have bestaaet af 6 Gaarde og lidt mere end 40 Ldr. Partik., laa forresten mellem Esterbølle, Egense og Gyldesteen, dog nærmest ved sidstnævnte og paa en af sammes nuværende Høymarker, Bøgelunds-

nemlig Sandagergaard og Gyldesteen (forhen Enggaard). Kirken er af fast, god Bygning og ligger ude paa Marken, dog nærmest Sandagergaard, men tilhører desuagtet Gyldesteen. Altertablen, hvorpaa Christi Lidelse er tegnet, er smukt udarbejdet og stærkt forgyldt og stænk af Etatsraad Ehrenschild, som den Tid var Kirkens Eier. Kalk og Dist, meget propert Arbejde af Sølv, stærkt forgyldt, tilligemed en Sølvæsse til Brødet, paa hvilken Christus paa Korset er graveret, samt en stor Sølvkande til Vinen; Alt ligeledes af Etatsraad Ehrenschild stænk. Tabellen, som ombæres i Kirken, er „udgjort“ (d: indlagt) med Guld og Sølv, og paa samme ligger Lazarus og en Hund, som slikker hans Saar. Daaben bæres af et Billede, stærkt forgyldt, forestillende Johannes den Døber, som i den venstre Haand holder en Bog, ovenpaa hvilken et Lam ligger, og med den høire Haand peger med udstrakt Finger. Prædikestolen er af smukt Arbejde og stærkt forgyldt, givet af Etatsraad Ehrenschild 1640. Paa Degnestolen findes Årstallet 1642 og Ordene: „Sing, Faer!“ Ligefor Alteret i Choret under en stor (lys afstøvet) Ligesteen, hvorpaa en Mand i fuldt Corpus og Harnisk er udhuggen, ligger Jørgen Dvighov, Danmarks Riges Cantzler. Næst ved under en anden stor Steen ligger Jesper

marken kaldet, som ligger Østen for Gyldesteen og er omgivet af Gaardens øvrige Marker uden mod Nord, hvor den grænser til Havet. For ikke mange År siden vare der endnu kjendelige Spor af Nøbbingpuse, Vandstæber, brolagt Veie til en Løvemose ved Rødehuus, hvori Byen havde haft Deel, samt Spor til at der havde været en Smedie i Byen. Det var i Grev Knuths Tid den blev nedlagt forat stæffe Gyldesteen et større Tilliggende af Jorder; dens Beboere bleve forbeholdt og fik andre Bopæle omkring paa Grevskabet i Erstatning for dem, de frattraadte.

Daae begravet (efter Marm. dan. med følgende Grabkrift: **Her under ligger begravet ærlig og velbyrdig Mand Jesper Daae til Enggaard, som døde Palmesøndag, der Klokken var 10, 1562**). Norden for Choret er en Begravelse meget propret opbyggt af Grev Gyldensteen, hvor han selv staaer hensat i en overmaade prægtig Marmorliste, hvorpaa hans Vaaben i hvidt Mabaister er udhugget; han døde i Kjøb. den 14 Juni 1749, 96 Aar gammel. Eigeledes er hans Frue Grevinde Maurice Margrethe ogsaa der i en lignende Riste hensat, som døde i Kjøb. den 28 Dec. 1745 i sit 75 Aar. Sønden for Choret findes en Begravelse, som nu tilhører Generalmajor H. H. Grambow, og hvori er hensat hans sal. Frue Margrethe Cathrine Hoppe, født 8 Marts 1681 og død 8 Nov. 1731, tilligemed 2 hendes Børn (af første Egtefæll, nemlig) en Junter Frederik Bindh og en Frøken Margrethe Christiane Bindh. Begravelsen er ellers bygget af en Dvibov 1596, og paa en i Muren indsat Steen findes følgende Inscription: „**Henningius Qvitzovius, Georgii, Regni Daniæ Cancellarii filius, Henningii nepos, Johannis pronepos, & Mathiæ abnepos, Dn. de Sandager, Rörbek, Lykkesholm, Qvitzovsholm & Falde, qvi an. æt. 56, an. Christi 1569 die 25 Oct. Hafniæ obiit; cujus funus in Templo Divi Spiritus sepelitur, inde an. Christi 93 in patriam, liberorum svasu, revocatur, tumuloqve hoc, in quo Birgitha Rönnow, 2da ejus uxor, reqviescit, die 2do Sept. injungitur; moritur hæc Lykkesholm an. æt. 59, mens. 1, dier. 22, an. Chr. 90 die 2 Aug.; qvorum animæ in manu Dei sunt. Georgius Qvitzovius de Sandager in memoriam parentum M. H. P. C. (3: monumentum hoc poni curavit) die 15 Sept. 1596.**“ Kirfens Kloffe er

endelig givne af de Dvibover (nemlig af Jørgen Dvibov) 1598, som ventelig den Tid have været Kirkens Eiere.

S. A. den 3 Febr. bleve (den nye Degn i Guldberg og Sandager) Jørgen Hansen Næss og Elisabeth Ernestine Meier (den Forriges Datter) i Guldberg Kirke copulerede. S. A. Dn. 2 p. pasch. blev Tjeneren paa Sandagergaard Claus Stephansen paa Sandager Kirkegaard begravet. S. A. Dn. 1 p. Tr. blev Sognepræsten ibid. Hr. Henriksens Datter Sibille Sophie baaren af Forvalter Hvids Kjæreste paa Dreagaard, og Fadd. vare Jomfr. Godsche, Hr. Landsdommer Simonsen paa „Elved,” Hr. Wedel fra Hølsegaard og Msr. Jens Jørgensen fra Bogense. S. A. den 10 Juli blev den forrige Degn ibid. Just Meier begravet i sit 59 Aar. S. A. Dn. 26 p. Tr. bar Huusholdersten paa Jerstrup Anna Willman et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. Dn. 3 adv. bar Jomfr. Maria Boldt Godsche paa Gyldesteen Degnen Sgr. Jørgen Næsses Søn i Guldberg Kirke, og Jomfr. Maria Gregoria Bøghad fra Bogense stod hos; men Fadd. vare Msr. Jens Brandt af Bogense, Msr. Svenning Schousbøll af Sandagergaard og Msr. Claus Lange fra Gyldesteen. S. A. den 29 Dec. blev Præstens yngste og 7 Maaneder gamle Datter Sibille Sophie begravet i Guldberg Kirke Sonden for Alteret. S. A. bleve i begge Sogne 14 fødte, 21 døde og 6 Par copulerede.

S. A. mangler Præsteindberetningen for Gilby og Meilby Sogne; men s. A. den 9 Nov. holdt Hr. Henriksens Kjæreste i Raalsbølle et Barn fra Gilby over Daaben i samme Byes Kirke.

S. A. indberetter Sognepræsten Hr. Anders Hvid, at i et Capel, afdeelt fra Korstkirken i Dre, staaer Erik Banners

Riste med den pompeuse, i Hofm. F. 5 Pag. 385-86 anførte Inscription.

S. A. blev Sognepræsten i Haarslef Hr. Hans Christian Schjern beffikket til Sognepræst i Halsted paa Laaland, og i hans Sted Hr. Soren Henrichsen fra Guldberg og Sandager til Haarslef forflyttet; og er dette formodentlig Aarsag til, at der blandt Præsternes Indberetninger om deres Sognes Mærkværdigheder fra dette Aar aldeles Intet findes fra Haarslef (dog Henrichsens Eftermand i Guldb. blev først indsat 1757). S. A. Sønd. mellem Nytaar og hell. 3 Konger blev et Barn, hvis Moder fra Stamby gaaer omkring at „sætte Sold,“ begravet i Haarslef, fordi det døde i Skousgaard af Smaakopper. S. A. hell. 3 Kongers Dag blev Sognepræstens (Hr. Schjerns) dødfødte Dreungebarn ibid. begravet. S. A. Dn. 2 p. Epiph. bar Jomfr. Anna Maria Flemmer Bøverens Barn af Haarslef ibid. S. A. Dn. Invoc. blev Sognepræstens Datter Anna Mette Sophie begravet, 5 Aar og 3 Dage gammel. S. A. den 28 Febr. blev Præstens Søn i Magleby i Sjælland, Jørgen Ursin Steeman, i sit 15 Aar begravet i Kirkens store Gang lige for Gangen om til Capellet. Han havde i 2½ Aar været i Haarslef Præstegaard forat informeres tilligemed Sognepræsten Hr. Schjerns Børn og døde den 23 Febr. af de stærkt græsferende Smaakopper. S. A. Dn. 14 p. Tr. vare Sgr. Schytt paa Maderupgaard og Birkestriver Seerup Fadd. til Forpagter Sgr. Bases Søn paa Aagaarde.

S. A. savnes ligeledes Præsteindberetningen om Særslø Sogn; men s. A. begrov Sognepræsten ibid. Hr. Aabye 3 af sine Børn, nemlig den 17 Marts Henriette Cathrine og den 11 April Christine og Jørgen Frederik. S. A. Dn. 17 p. Tr. blev derimod hans Søn Johan Christian Fæder døbt,

og blandt Fadd. vare Generalmajor Grambow paa Sanda-
gergaard, Tolberen Sgr. Peder Bogvad fra Bogense og Mfr.
Niels Hunderup, Ridefoged paa Harrislefsgaard.

S. blev Kammerjunker A. C. v. Holsten paa Langesø
Kammerherre, og da hedder det i Præsteindberetningerne om
Langesø, at det var en gammel og meget elendig Bygning.

S. A. hedder det i Præsteindberetningen om Vigerslef
Sogn, at Kirken er en Korskirke, overalt belagt med Bly,
undtagen den nordre Side paa Taarnet, der er belagt med
Tegl. Den er udvendig i temmelig god Stand, men inden-
til ikkun slet og uanseelig og har meget uøse og ringe Orna-
menter, ligesom ogsaa Kirkens Spir for nogle og 30 Aar
siden (altsaa omtrent 1720) var nedtaget. S. A. den 8
Mai blev et Slægfredsbarn fra Togerød (uden videre Under-
søgelse) jordet paa Vigerslef Kirkegaard paa Grund af Fog-
den paa Langesø Sgr. Svigers Attest, at „det var død af
Svaghed.“ S. A. den 2 Aug. maatte der derimod Stiftamt-
mand Ranghaus Resolution til, forinden en i Togerød foru-
lykket Karl eller Mand ibid. kunde jordes; og ligesaa den
10 Aug., før en Dreng fra Elved, der var forulykket og
druknet, kunde jordes; hvorimod den 21 Sept. et Slægfred-
og dødsødt Barn efter en af Fogden Sgr. Sviger foretagen
Bestigtigelsesforretning ibid. blev begravet. S. A. den 2
Oct. blev Degnen (i Vigerslef) Peter Syhrs Hustru Mette
Sophie jordet. S. A. den 12 Oct. var Hr. Søren Hen-
richsens Kærester i Raalsbauge et Barn fra Haugaard i Vi-
gerslef Kirke, og blandt Fadd. vare Forpagter Sgr. Niels
Lerche paa Margaard og Jomfr. Helvig Reuse. S. A. den
10 Dec. blev Sognepræsten Hr. Westergaards Søn Frederik
baaren af Hr. Elias Brinchs Kærester i Sønderlø; Hr. Hans

Schjerns Kjæreste fra Haarslef gik hos, og blandt testes var Hr. Landsdommer Simonsen fra „Elved.“

S. A. hedder det i Præsteindberetningerne, at Veflinge Kirke var overalt behængt med Teglsteen; var af god, fast Grundmuur, saa at den udbvendig var nogenlunde, men indvendig slet og havde derhos saa flette og ringe Ornamerter, at den derudi neppe skulde finde sin Lige. Forresten beskrives blot den derudi værende Liggsteen over Axel Brahe og hans Fruer, og om Aagaard hedder det, at Gaardens Bygning er uanseelig og forfalden. S. A. stode Jomfru Anna Hvid og Ernst Braadt, begge paa Elved, Faddere til et Barn i Veflinge Kirke.

S. A. beskrives Dallund i Præsteindberetningerne som en gammel Bygning af stærk og god Grundmuur med en kjon Anseelse og en smuk Situation, tæt Norden for Søen, bestaaende af 2 Længder, den ene fra Osten til Vesten, hvor Indgangen er i et Taarn med Spiir, den anden fra Norden til Syden; begge sammenbygte og af 2 Etager, den øverste for Herflabet og den nederste for Domestiquerne; med store Marker og betydeligt Bøndergods.

S. A. indberetter Sognepræsten Hr. Elias Brint følgende om Sønderfj Søgn's Mærkværdigheder: Kirken er en Korskirke, Muren meste Parten af graae hugne Kampesteen, sammenbundne med brændte Muursteen. Taarnet havde forhen 2 Gable mod Osten og Vesten; men for 2 Aar siden, da Kammerherre Grüner, som Kirkepatron, lod Kirken reparere, bleve disse 2 Gable formedelst Brøstfældighed nedbrudte og i deres Sted opført et 4-kantet teglhængt Spiir med Jernstang, Kugle og Fløi. Paa Kirkedøren, som er paa den nordre Side (det vil sige: den indvendige Kirkedør), findes i Munkeskrift med Jernbogstaver den Inscription, som i Nu-

gaard under 1483 er indført, hvis første Stropher Præsten saaledes oversætter:

„Naar Du i Herrens Huus gaaer ind, den store Gud at ære,
lad da derhen Dit ganske Sind med Andagt stillet være,
at tænke paa: Gud derfor Dig til Menneske beredte,
at Du for Gud ydmygelig skal læse, sjunge, bede.“

Kalk, Dist og Brødæsse har Assessor Broder Landorphy, den Tid Kirkens Patron, givet og ere derfor betegnede med Bogstaverne B. L. Paa Funten, som er af graa Kampesteen, findes nogle Billeber udhugne, hvoraf det ene har en Nøgle i Haanden. ¹⁾ Paa Klokken findes Navnet Maria paa begge Sider og derimellem paa den ene Side P. P. (formodentlig Peder Pedersen Hogenschild) og paa den anden Side et Vaaben, der har Liighed med det paa Kirkebøren (altsaa Schin-fels), samt et andet, der er Hogenschildts eller Hvitsfeldts. I Kirkens søndre Fløi findes en aaben Begravelse over Jorden, hvori følgende Liigstene ere indsatte: Major Jørgen Tyge Seefeld til Margaard og hans sal. Frue Margrethe Due, som siden blev gift med Kammerherre Grüner og døde 1736; saa og hendes Søster, der døde som Hofdame i Kjøb.; fremdeles Generalinde Aletta Margrethe de Dorn, General Dve Winds Enkefrue, død 1749; dernæst Assessor Broder Landorphy og hans Frue til Billedsbølle, foruden forskellige smaa og spæde Børns Liigkister. Under denne Begravelse findes endnu en anden aaben Begravelse, hvis Rister ere forfuldede og henfaldne. Under Choret findes de Bryschers Begravelse, hvis Rister ogsaa skulle være henfaldne; men Nedgangen er

¹⁾ Ifølge Ringe ere Billeberne 3 med tilføiede Navne; S. Peder har en Nøgle i Haanden med et P. paa, og S. Johannes og Kristus ere forestillede med Glorie om Hovedet.

tilmuret. Ovenover lige for Alteret ligger i Choret en Liigsteen over Gert Brysche og Frue med en Mand i Harnisk og hans Frues udbugne Billeder og den i Rug. under 1552 anførte Inscription, omkring hvilken 16 adelige Vaabner ere anbragte. I en sort Steen, indsat i den nordre Side af Muren i Choret, er udbugget et udstafferet Fruentimmerbillede (som beskrives i Rug. under 1582) med 16 Ahnevaabner omkring og med følgende Underkrift: „Her ligger begravet ærlig og velbyrdig Jomfru Elisabeth Brysche, som døde paa sin Gaard Amager den 14 Febr. 1582 og blev hidført den 18 Marts“ (et Epitaph, hendes Broder Tønne Brysche paa Langesø har besørget, hvilket sees af en ovenover hængende Table). I Kirkens nordre Fløi, tæt ved Muren, have Præsterne deres murede Begravelse i Jorden. Af hedenske Begravelser blev for 28 Aar siden en aabnet Norden for Dallund i den saakaldte Strandemark (Beskrivelsen over samme see supra 1727). Paa samme Mark findes desuden Spor til flere lignende Gravsteder, og paa Sønder sø Byes Mark 6 à 7 Høie, hvori for mange Aar siden ere fundne Klenodier og Urner og endnu for 3 Aar siden i Siden af den ene atter en Urne. Søen ved Dallund er 1240 Al. lang og 558 Al. bred.

1756 den 19 Marts bar Mad. Wasse paa Aagaarde Handlemager Jacob Mørchs Søn i Bogenfse Kirke, og Mad. Heideman i Eilskov gift hos. S. A. den 17 Sept. blev ibid. døbt Hr. Lieut. Harche Bonnichsens Søn, kaldet Bonche; Farverens Hustru fra Nøfens Mad. Bruun bar ham, Mad. Ringo gift hos, og Fadd. vare Mfr. Peter Hartvigsen, Hr. Birkessriver Søren Seerup og Stud. Hartvigsen. S. A. døde der 7 (det mindste Antal i Aarene 1751 til 69) i Bogenfse. S. A. begynder først Listen over Brudfolkene i Bo-

genſe Kirkebog. S. A. bemærkes det ogsaa ibid., om der over de Begravne blev ringet med Kirkens og Byens (o: Raadhuſets) Klokke eller blot med den ene.

S. A. den 26 Marts blebe velbaarne Hr. Capitain v. Grambow og Froken v. Holten paa Harriſlesgaard copulerede.

S. A. fødede Generalmajor Grambow paa Sandagergaard til Forvalter Hvid en Bondegaard i Skouby og bortfæſtede ſ. A. 1 Gaard i Gilby paa 10—5—1—2, 1 Huus i Hoyerup paa —7—2—1, 1 Gaard i Gilby paa 10— — —, Wædeleegaarden i Veſlinge Sogn paa 6—5— — — og Skft. 1— — —2—2, Bremerlykkegaarden i Inſlef Sogn paa 7—1—3— — og Skft. — — —3— —, 1 Huus i Eſterbølle, 1 Gaard i Koſterslef paa 11—4— — — og 1 Gaard i Haarſlef paa 5— — — — —.

S. A. var Henriksen Forvalter paa Gyldenſteen og kjøbte da 2 Huſe i Jerſøre, ſom ſiden af dennes Arvinger blebe ſolgte til Kallager, af ham til Forvalter Mads Hvid og af denne 1778 til Gyldenſteen.

S. A. den 11 Febr. (eller Laſſigelsesfeſten) bar Huusholderſken paa Jerſtrup Jomfr. Ane Willmand et Barn i Sandager Kirke. S. A. den 12 Marts blebe paa Gyldenſteen velødle og velbyrdige Hr. Cancellieraad Hans Jørgen Jacobsen Hvalſøe, Tolder og ſgl. Controlleur i Frederik, og Jomfr. Maria Bolt Godsche, Forvalter Henrichſens Datter paa Gyldenſteen, copulerede. S. A. Dn. 8 p. Tr. ſtod Ladefogden paa Sandagergaard aabenbare Skrifte for begangen Feiermaal med et Dvindſfolk, ſom Dn. 4 p. Tr. i ſamme Anledning blev abſolveret. S. A. Dn. 17 p. Tr. bar Stuepigen paa Sandagergaard „Jomfru“ Birthe et Barn fra N. Eſterbølle i Sandager Kirke.

S. A. 2 S. efter Haasse bar Wilhelmine Røyer hos Major Rosenbunge paa Bubbegaard et Barn af Haarslef i samme Byes Kirke. S. A. den 10 Mai bleve Eieren af Brandholt Sgr. Niels Jørgensen Buch og Karen Andersdatter af Nellerød ibid. trolovede, og Degnen i Skouby Msr. Fischer var Fæstemandens Forlover. S. A. den 28 Juni bleve de copulerede. S. A. den 16 Juni bleve Maren Madsdatter af Diget og en Mand af Bree ibid. trolovede, efterat Ulrich Michelsen, Stytte i Høved, var frafaldet sine Præstensoner og det Forbud, han havde ladet gjøre. S. A. Dn. 1 adv. blev Sognepræstens (Hr. Henrichsens) Datter Sophia Augusta baaren ibid. af Cancellieraad Hvalsvæs Kone fra Frederik Maria Bolt Godsche; Mad. Abbye fra Særsløf stod hos, og Fædd. vare Krigsraad Jacob Wedel til Hølsegaard, Forvalter Hvid paa Dregaard ic.

S. A. Fastelavns Søndag bar Landsdommer Simonsens Frue paa „Elved“ Msr. Schyges Søn Martinus fra Madrupgaard i Særsløf Kirke.

S. A. den 27 Juli blev Sognepræsten i Vigersløf Hr. Westergaards Søn Frederik jordet. S. A. den 26 Sept. bar (Degnens Datter) Mademoiselle Elisabeth Syhr et Barn fra Vigersløf i samme Byes Kirke. S. A. Dn. 23 p. Tr. bar (Capellanens Datter) Jomfr. Hedevig Reuze et Barn ibid.

S. A. udgav Oberstinde Fineds Søn paa Dallund, Kammerjunker Theodosius v. Fined, et Skrift paa Franck om Sprogets Oprindelse.

1757 den 9 Mai blev sal. Axel Lundagers Enke i Bøgense Kirkes Baabenhuus begravet. S. A. den 19 Juni bar Jomfr. Charlotte Lundager Johan „Wermuths“ Søn i Bøgense Kirke, og Jomfr. Cathrine Jørgensen gifte hos. S.

A. den 1 Juli bleve (Feltstær) Johan Peter Diderich Ivens og Jomfr. Christiane Jespersdatter (Fahnøe?) i Bogense Kirke copulerede. S. A. den 30 Sept. bleve Christoffer Schow, Viinhandler i Odense, og Jomfr. Anne Sibille Brandt af Bogense med fgl. Bevilling uden foregaaende Trolovelse copulerede. S. A. den 31 Oct. blev Feltstæren Johan Ivens Barn baaret i Bogense Kirke af Ane Jespersdatter Fahnøe, og Jomfr. Marie Petersdatter Bogvad gif hos. S. A. døde der 8 i Bogense.

S. A. den 5 S. efter Paaske var Jomfru Euphrosyne Lundager fra Bogense Guldbrand Greens Barn af Kjørby i Skouby Kirke; Jomfr. Brandt af Bogense gif hos, og Fadd. vare Mr. Dehn, Urtegaardsmand paa Harrislesgaard, Mr. Buch paa Brandholt ic.

S. A. bortforpagtes Gyldensteen paa 6 Aar.

S. A. blev Hr. Lauritz Luja Balslev (see Giesfing 3 Pag. 141), ved Hr. Henrichsens Forslyttelse til Haarlesf, Sognepræst i Guldberg og Sandager. Han var født 1722 i Odense eller i Tommerup af Faderen Mag. Jens Balslev, Sognepræst til Tommerup og Brylle, og Moderen Maria Sophia Luja. Han deponerede 1740 fra Odense, blev 1741 Baccalaur, tog 1743 Attestat og blev 1757 kaldet af Henrik Grebe af Neusf, som Administrator for Gyldensteens Grebskab, til Sognepræst i Guldberg og Sandager; blev 1775 Provst i Skoubyherred, men 1778 til Sognepræst i Haarlesf forflyttet, hvor han 1781 resignerede Provstiet, afgif 1789 som emeritus, døde den 24 Sept. 1792 og var gift med Apolone Lange, som var født 1726.

S. A. den 22 Marts blev Hr. Oberstlieut. (Grambow) til Sandagergaard, hans Frøken Datter Margretha Henrica baaren i Sandager Kirke af Fru Oberstlieutenantinde Hage-

dorn paa Harriglesgaard, og Fadderne vare Hr. Generalmajor Grambow (den Foransortes Fader), Hr. Ritmester Ahrensfeldt, Hr. Landsdommer Simonson paa „Elsvedgaard“ og Frøken Augusta v. Holten. S. A. 1 S. efter Paaste havde Forvalter Henrichsen (paa Gylbensteen) 2 Døttre til Confirmation i Sandager Kirke, nemlig Catharina og Charlotte Marie Henrichsen. S. A. 4 S. efter Paaste blev velærværdige Hr. Lauritz Balslev indsat til Sognepræst for Guldberg og Sandager Menigheder. S. A. Dn. 14 p. Tr. bar Klosterens Kone i Bogense Mad. Fabricius et Barn fra Nordstov i Guldberg Kirke. S. A. Dn. 4 adv. bar høiædle og velbaarne Frøken v. Holten paa Sandagergaard Degnen Jørgen Næsses Søn i Guldbjerg Kirke; Jomfruen ibid. (i: paa Sandagergaard) gif hos, og Fadd. vare Mfr. Schousbølle, Mfr. Lange og Maria Meyer.

S. A. Dn. Qvasimodog. stod Hr. Hvids (altsaa Sognepræsten i Silby Hr. Hans Eriksen Hvids) Jomfru Datter Maria Gregoria Philippina Arensbach til Confirmation i Silby Kirke. S. A. Dn. 22 p. Tr. blev en Mand's Søn af Meilby begravet, som af en Hest blev slagen til Døde.

S. A. (thi 1755 maa nok være urigtigt) blev Hr. Søren Henriksen (om hvem see Guldberg 1749 og 1755) bekliffet til Sognepræst i Haarslef og døde der 1778. (Det er denne Præst, som Bønderne under Navn af Hr. Søren mindes at have succederet Hr. Schjerning og at have været Provst Balslevs Formand). S. A. Dn. 10 p. Tr. bar Forpagteren paa Langesø Sgr. Møllers Kone et Barn af Diget i Haarslef Kirke. S. A. den 19 Oct. blev en Kone fra Bjørnsbo begravet i „Kirkegangen“ og ringet over hende med Kloffen. S. A. den 18 Nov. bleve Rasmus Andersen Schøj og Else Christina Blot ibid. copulerede.

S. A. 5 Sønd. i Faste døbtes Skoleholder Grønbechs Barn af Maderup i Særlesf Kirke, og blandt Fadd. vare Birkefriver Sgr. Hannibal Seerup og Mfr. Braadt, Præceptor paa Margaard.

S. A. den 19 Jan. blev Sognepræsten i Vigerlesf Hr. Westergaards dødsfødte Søn jordet. S. A. Dn. 16 p. Tr. bar Jomfr. Else Neuge et Barn fra Morudskov i Vigerlesf Kirke, og Mfr. Christen Neuge var blandt Fadderne. S. A. Dn. 21 p. Tr. bar Forpagteren paa Langesø Niels Jørgensen Møllers Hustru et Barn fra Bredberg ibid.

S. A. blev Eieren af Elved Landsdommer Bondo Simonsen Justitsraad. S. A. stod Mons. Krog paa Elved Fadd. til et Barn i Veslinge Kirke.

1758 resignerede uden Tvivl den gamle Sognepræst i Bogenfse Mag. Poul Lundager (skjøndt han først døde 1761), og hans allerede 1750 til adj. og succed. Sognepræst beskikede Søn Hr. Gotfrid Lundager tiltraadte saaledes Embedet.

S. A. den 8 Jan. bar Jomfr. Anna Kirstine Bøgvad et Barn i Bogenfse Kirke; Jomfr. Anniken Mette Winter Rassenberg gif hos, og blandt Fadderne Skomagerensvend (men næste Aar Skomager) Wolf Diderik. S. A. den 26 Mai blev Provstinde Eddinger i Bogenfse Kirkes søndre Capel begravet. S. A. den 7 Juni bar Jomfr. Anne Kirstine Bøgvad Lieut. Harche Bonnichsens Datter Dorothea ibid.; Jomfr. Catharina Jørgensen gif hos, og blandt Fadd. Hr. Ritmester Otto Arenfeldt. S. A. den 19 Juli blev Hr. Lieut. Bonnichsens Datter ibid. begravet i Kirkens store Gang. S. A. den 4 Aug. blev Maria Eskildsbatter i Bogenfse Kirke publice abfolveret, fordi hun havde forsømt Alterens Sacramente. S. A. den 1 Sept. bar Jomfr. Birthe Kirstine Melhøph et Nyttbarbarn ibid., og Jomfr. Anniken Mette

Winter Raffenberg gif hos. S. A. den 12 Sept. blev Lieut. Bonnichsens anden Datter i Kirkens store Gang begravet. S. A. døde der 19 i Bogense.

S. A. den 5 Oct. døde Major Jens Lassens Datter Christiane Lassen, 5 Aar gammel, paa Harrislefsgaard og blev i Skouby Kirke begravet. S. A. Dn. Sexagesima blev Claus „Markvogter“ af Kjærby i Skouby begravet. S. A. den 26 Febr. bar Msr. Buchs Kjæreste paa Brandholt Jens „Kroe-drengs“ Barn af Skouby ibid. S. A. den 11 Juni bar Huusholdersten paa Harrislefsgaard Overmøllerens Barn ibid., og Fadd. vare Fuldmægtig Msr. Hunderup, Urtegaardsmand Msr. Dehn &c.

S. A. døde Eieren af Sandagergaard Generalmajor v. Grambow, og hans Søn Oberstlieutenant Carl v. Grambow (gift med Frederikke v. Holten, Giesf. 3 Pag. 388 Tab.) tiltraadte saaledes Gaarden og bortfæstede s. A. som Eier 1 Huus i Gilby og 1 Ditto i N. Esterbølle.

S. A. Fastelavns Søndag stod (Gartneren) Køhrs Pige (i Nordstov) aabenbare Skrifte i Guldberg Kirke og udlagde Urtegaardsmanden paa Harrislefsgaard David Deen. S. A. den 7 April blev høivelbaarne Hr. General Grambow til Sandagergaard, som tilforn den 19 Marts ved Døden afgik, hans Liig standsmæssigt hensat i Sandager Kirke, og var han over 83 Aar. S. A. Allehelgensdag blev Sognepræsten i Guldberg velærværdige Hr. Balslevs Søn Jens baaren af høi og velbaarne Fru Oberstlieut. Grambow til Sandagergaard; hendes Frøken Søster, velb. Frøken Catharina v. Holten, gif hos, og Fadd. vare Hr. Oberstlieut. v. Grambow, Forvalter Heinrichsen paa Gyldensteen, Hr. Nabye fra Særsløf, Hr. Westergaard fra Vigersløf og Hr. Søren Heinrichsen fra Haarsløf.

S. A. den 9 April holdt Jomfru Henriksen (fra Gyl-
densteen) et Barn fra Ellby til Daaben i samme Byes Kirke.

S. A. Dn. Septuages. var Forpagter Hvids Kjæreste
paa Dregaard Forpagteren paa Aagaarde Sgr. Hans Bas-
ses Søn i Haarslef Kirke, og Fadd. vare Mfr. Ernst Braadt,
Foged paa „Elved,” Mfr. Gjerløf, Præceptor paa Aagaarde

ic. S. A. 26. efter Paaste blev Sognepræsten Hr. Henrich-
sens Søn Niels baaren ibid. af hoiædle og velb. Fru Ju-
stitsraad Simonsens paa „Elved”; Jomfr. Cathrine Henrich-
sen paa Gylbensteen stod hos, Mfr. Brandt i Bogense, Mfr.
Hans Wædelee paa Erholm ic. vare Faddere. S. A. den
22 April blev Sognepræstens sal. Hustru Anne Margrethe Dah-
lin begravet og ringet over hende. S. A. 16. efter Paaste
blev Maren Larsdatter af Præstegaarden publice absolveret
ibid. for Horeri og udlagde til Barmefader en Karl, som
kom til hende paa Marken, og vidste ei, hvor han da eller
nu opholdt sig. S. Dag udstode et Par Ægtefolk af Haar-
slef Kirkens Disciplin, for deres spæde Barn var blevet (dødt)
hos dem om Natten. S. A. den 5 Aug. blev Jeppe Sø-
rensens Datter nedsat i „Haarslef Kirke” og saavel prædike-
t som ringet over hende.

S. A. Dn. Palmarum blev Sognepræsten i Særsløf
Hr. Abyses Datter Henricha Catharina døbt, og blandt Fadd.
Hr. Henriksen fra Haarslef, Hr. Laurs Balslev fra Raals-
hauge og Mfr. Rannevorf, Præceptor i Præstegaarden.

S. A. blev Kammerherre Holsten paa Langesø Kirkein-
specteur i Sjælland.

S. A. den 8 Febr. blev Forpagteren paa Margaard Niels
Lerches og Hustrues Zidsel Kjers Søn døbt i Vigerslef Kirke
og frembaaren af Sognepræsten i Haarslef Hr. Søren Hen-
richsens Hustru. Fadd. vare Fogden paa Dallund Mfr. Kre-

sten Sparrevogn, Studiosus Christen Reuse, Tolderen i Bogense Sgr. Peder Bøgvad hans Hustru ic. S. A. den 24 Febr. blev ovennævnte Barns Moder Zidsel Bernsdatter Rjer ibid. begravet. S. A. den 23 April bar Forpagteren paa Langesø Niels Jørgensens Hustru Ane Catharine Madsdatter et Barn fra Nellesmos i Vigerslef Kirke.

S. A. blev Sognepræsten i Sønderlø Hr. Elias Brinch, i Anledning af Mag. Poul Lundager i Bogenses Resignation, Provst i Skoubsherred, og s. A. døde hans Datter Else Cathrine Brinch i sit 28 Aar og blev i Sønderlø Kirke begravet.

S. A. var den for sin kæmpemæssige Størrelse og Styrke bekendte Christen Sparrevogn Foged paa Dallund (see supra). Blandt de mange Ex. paa fast overmenneskelig Styrke, der om ham berettes, turde følgende være Dvintessentsen. Da en Bønde engang klagede sig over, at han havde faaet saa svært et Læs paa, at hans Bæster ikke kunde trække det, svarede Sparrevogn, „at det jo ikke var Mere, end en god Karl kunde bære,“ hvorpaa han gik ind under Læsset og lattede baade Vognen og hvad der var paa samme fra Jorden, saa at Bønden tilsidst begyndte at frygte for, at han skulde have taget Bæsterne med. En anden Gang gjorde han det endnu bedre; thi da de Dallunds Bønder, som vare i Ægt paa Landeveien, gjorde sig opsetsige imod ham og indkredsede ham forat gaae ham paa Livet, greb han en lille klein Karl, som stod i den forreste Række, ved Skuldrene, og idet han brugte hans Krop som sin Herkulesløve, feiede han i den Grad omkring mellem Dreene paa de Andre, at Pladsen ikke alene blev ryddelig, men at Bønderne heller aldrig i hans Tid forsøgte paa noget Lignende. ¹⁾

1) Jeg veed ikke, om det var S. eller hvad det var for en anden Ma-

1759 den 25 April bleve Mfr. David Dæhn, Urtegaardsmand paa Harriflesgaard (om hvem see 1758), og Jomfr. Anne Beate Melhoph i Bogense Kirke copulerede. S. A. den 12 Sept. bar Jomfr. Maria Bøgvad Smedker Wulfs Søn ibid., og den i forrige Aar omtalte Jomfr. Raffenberg gif hos. S. A. den 14 Sept. blev Jomfr. Charlotte Amalia Lundager i Kirkens søndre Capel begravet. S. A. den 18 Sept. blev (Feltstøen) Sgr. Johan Diderich Jvæns Datter Johanne Catharine Ekenbroch frembaaren til Daabs ibid. af Farver Schulzes Hustru fra Middelfart. Mad. Sgr. Jørgen Madsen Raffenbergs Hustru gif hos, og Lieut. Hærche Bonnichsen var blandt Fadderne. S. A. den 22 Sept. bar Sgr. Guldbrands Hustru i Kjærby en Stræders Barn i Bogense, og Skomager Gaul i Kjærby var blandt Fadd. S. A. den 27 Oct. vare Hr. Byfoged Holst og Lieut. Bonnichsen Fadd. til Peter Nicolai Holsts Søn ibid. S. A. den 19 Oct. bar Mad. Top Hr. Lieut. Bonnichsens Søn Peter Hartvig ibid. Mad. Hr. Acthonii gif hos, og Hr. Forvalter Hunderup, (Feltstø) Mfr. Jvæns og Sgr. Christof Schyß vare Faddere. S. A. døde der i Bogense 13.

S. A. Dn. 3 p. Epiph. bar Mad. Hunderup et Barn fra Harrifles i Skouby Kirke. S. A. den 27 Marts blev Oberstinde Barner, som døde paa Harriflesgaard, hensat i Skouby Kirke. S. A. den 17 Mai bleve Skomagerfvend

tador, om hvem min sal. Faber (der selv var overordentlig baade haardfør og stærk og derfor gjerne omtalte slige Kæmpebedrifter) fortalte, at han engang vandt et stort Bæddemaal ved paa eengang at bære 5 Ankere Wiin op af en Kjelder, idet han ved Hjælp af en Snor tog det ene i Lænderne, de 2 næste under Armene og de 2 sidste med Hænderne i det til den Ende aabnede Spunds.

Georg Frederik Gavl og Marcus Holms Enke i Kjærby trolovede og den 27 Juni i Skouby Kirke copulerede. S. A. Dn. 16 p. Tr. bar Oberstinde Bardenfleth paa Harrislesgaard Smedens Barn i Harrisles ibid.

S. A. bortfæstede Oberstlieut. Carl v. Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Hemersles paa 5—4—2.

S. A. Dn. 13 p. Tr. bar Jomfru Catharina Henrichsen fra Gylbensteen en Bævers Søn i Sandager Kirke. S. A. bmtales Forlovere flere Gange i dette Sogns Kirkebog, f. Ex. den 8 Nov., da Wilhelmine Augusta Røhr af Nordstov og Jørgen Laurson bleve copulerede.

S. A. blev Frederik Grüner (hvis Lebnat see Bloch 2 Pag. 350-51) Capellan pro persona for Brenderup og Dre (Melbyes f. G. S. Pag. 45).

S. A. den 20 Aug. blev Kirsten Peders af Nymark nedsat „i Haarsles Kirke“ og saavel prædiket som ringet over hende.

S. A. den 5 Sønd. i Faste stode Msr. Krog, Præceptor paa „Elbid,“ Msr. Braadt, Fuldmægtig ibid., og Msr. Braadt, Præceptor paa Margaard, Fadd. til Skoleholderen i Maderup Msr. Grønbechs Datter i Særles Kirke.

S. A. den 18 Marts var Msr. Søren Borring paa Langesø Fadd. til Skyttens Barn fra Limkilde i Vigersles Kirke. S. A. den 13 April blev først den fra Svenstetriens Sagn bekjendte gamle Tosten jordet ibid. S. A. d. 4 Oct. blev Sognepræsten i Vigersles Hr. Chresten Westergaards 12te Barn døbt og kaldet Frederich, blandt hvis Fadd. Hr. Gotfried Lundager fra Bogense. S. A. den 28 Oct. stod Urtegaardsmanden paa Margaard Jonas Limbeck Fadd. til Margaards Møllers Barn ibid., ligesom han ogsaa f. A. den 11 Nov. tilligemed Fogden paa Langesø Sgr. Peder

Lind stod Fadder til Skoleholderen ved Langesø Skole Sgr. Hans Ringø Børn ibid.

S. A. blev Bøslinge Byes nye Hospital stiftet (skjøndt først 1765 fuldendt) af Rjøbestøvs (see 1744) og Elvedgaards daværende Ciere (Hofm. F. XI Pag. 221-24). S. A. blev Degnen i Bøslinge Christen Reuze gift med Karen Ellsføv, der var en Broderdatter af Justitsraad Bønde Simonsen.

S. A. den 30 Aug. døde General Finedt (den 1729 afdøde Oberst Finedts Broder) paa Dallund og blev jordet i Skamby Kirke (jfr. 1722).

1760 har man en Beretning om Bogense i Hofm. F. 5 Pag. 297, som dog blot er et Udtog af det under 1755 Anførte, hvorved dog bemærkes, at Kirketaarnet har 2 Klokker, men blot den større Inscription. Forresten anføres samme Sted ogsaa (5 Pag. 301, jfr. 6 Pag. 316) hvad til Kirken, (5 Pag. 305) hvad til Capellanen, (5 Pag. 306) hvad til den forrige latinske Skole og (5 Pag. 309, jfr. 6 Pag. 316 og 11 Pag. 225) hvad til de Fattige er henlagt og doteret; og Pag. 303 hedder det, at Raadmand Jens Rasmussen havde stjenket Kirken 2 Skpr. $\frac{1}{4}$ Alb. Hørtk. paa Wbelø, men at det var den frafommet i Justitsraad Jwers (o: Jver Andersens, som var Amtmand over Næsens Amt og Ciere af Hollufgaard 1718 og døde 1728), hans Tid. S. A. blev et nyt Spiir paa Bøens Kirke opsat, maastee tildeels paa kongl. Bekostning, siden Kong Fred. 5tes Chiffres i Fløien anbragtes. S. A. den 8 Jan. blev Sgr. Lauriø Hjort i Kirkens nordre Capel begravet. S. A. den 14 Sept. bar Majorinde Læssens Pige Anders Bæsses Søn i Bogense Kirke. S. A. den 5 Dec. bar velb. Fru Majorinde Læssens Skomager Wolf Diederichs Søn ibid.; Jomfr. Christiane

Paulin gif hos, og Fadd. vare velb. Hr. Oberstlieut. Grambow, velb. Hr. Ritmester Bardenfleth og Sgr. Niels Hundesrup, Ridefoged paa Harrislefsgaard. S. A. døde der 15 i Bogenfse.

S. A. findes et Udtog af Præsteindberetningen af 1755 om Harrislefsgaard i Hofm. F. 5 Pag. 298.

S. A. ligeledes om Skouby Sogn ibid. Pag. 297-98. S. A. den 21 Jan. bleve Stomager i Bogenfse Wolf Diderich Larsen og Barbara Laurisdatter Trans paa Harrislefsgaard trolovede og den 16 Febr. i Skouby Kirke copulerede. S. A. den 29 Mai bleve Christian Olesen Skytte og Degnens Datter Abigael Cathrine Fischer trolovede og den 25 Juli ibid. copulerede. S. A. den 16 Aug. bar Birkestriverens Kjæreste Madame Seerup af Møderup Christian Olfen Skyttes Barn af Skouby (see supra), og Jomfru Møller (Degnens Datter) af Særlef gif hos.

S. A. ligeledes om Sandagergaard l. c. Pag. 300, hvor det hedder, at den var en gammel grundmuret Bygning; ligeledes om Gyldensteen l. c. S. A. var Mads Hvid, som siden blev Birkedommer og Skriver ved Grebskabet, Forvalter paa Gyldensteen (Bloch f. G. S. 2 Pag. 364).

S. A. et Udtog af Præsteindberetningen om Guldberg og Sandager Sogne i Hofm. F. 5 Pag. 300. S. A. den 15 Febr. blev Degnen ibid., hæderlige og vellærde Mr. Jørgen Næss, begravet i sit 27 Aar, og der „blev ringet over ham“ (thi s. A. anmærkes det stedse, over hvem der blev ringet eller ikke ringet). S. Dag blev hans Søn baaren af høi-velbaarne Fru Oberstlieut. Grambow (paa Sandagergaard), og (hendes Søster) velb. Frøken v. Holten gif hos; Fadd. vare høi-velb. Oberstlieut. v. Grambow, belærværdige Hr. Aabye i Særlef og Postmesteren i Bogenfse, „ædle“ Sgr. Bøg-

bad. S. A. 1ste S. efter Paaske var der en Pige fra Smidstrup til Confirmation ibid., som var mellem 28 og 29 Aar gammel. S. A. 2den S. efter Paaske blev hæderlige og vellærde Mfr. Peder Limkilde indsat til Sogne-*degn* for Guldberg og Sandager Menigheder. S. A. den 30 Mai blev bemeldte hæderlige og vellærde Mfr. *Degn* trolovet med sin Formands Enke Mad. Næsf, ved hvilken Leilighed „ædle“ Sgr. Schousbølle, Foged paa Sandagergaard, var en af Forloberne, ligesom Fæstefolkene derpaa den 18 Juli s. A. bleve copulerede. S. A. den 28 Sept. blev vor (3: Sognepræsten Hr. Balslebs) liden Søn Jens begravet, 1 Aar og 11 Maanedes gammel, og der blev ringet over ham. S. A. Dn. 21 p. Tr. bar velb. Frøken v. Holten (fra Sandagergaard) et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. Dn. 24 p. Tr. bar Mad. Henriksen i Haarslef et Barn (hvor eller hvorfra, siges ikke), og Jomfr. Henriksen paa Gyldesteen gift hos.

S. A. hedder det i Hofm. 8. 5 Pag. 310, at en Adelsmand i forrige Tider havde givet en Gaard i Særsløf Sogn, Svenstrup By, hvis Landgilde opregnes, til Præstebordet i Gilby (see 1690); men hvo det var eller naar det stete, vidstes ikke. S. A. den 16 Oct. blev efter kongl. Befaling holdt Jubel- og Glædesfest for Enevoldsregjeringens Indførelse i Danmark i Gilby og Meilby Kirker. S. A. Dn. 22 p. Tr. bar velb. Fru Grambow paa Sandagergaard et Barn fra Gilby i samme Byes Kirke.

S. A. den 13 Febr. giftede personel Capellanen i Brenderup og Dre Hr. Frederik Grüner sig med Anna Margrethe Breinholm, en Datter af Forpagter Søren Breinholm paa Wedelsborg og Hr. Anders Hvids Datter i Brenderup Dorothea Hvid (Bloch 2 Pag. 350). S. A. var Mads Hvid,

som siden blev Birkedommer og Striber paa Gyldesteens Grevskab, ikke blot Forvalter paa Gyldesteen, men ogsaa Forpagter paa Dregaard (Bløch 2 Pag. 364). S. A. (i det Mindste mellem 1756 og 60; thi der staaer intet Mars-tal, men det følger efter 1756 og slutter sig umiddelbart til 1760) den 5 Nov. blev Forvalter Hvids Søn paa Dregaard Jens Arreboe baaren i Dre Kirke af Mad. Henrichsen fra Haarslef, og Fadd. vare Jomfr. Catharina Henrichsen, Msr. Johannes Hvid, Claus Commerup og Msr. Brandt fra Bo-gense. S. A. havde Dre Sogn faaet en ny Degn N. Edsberg.

S. A. siger Hofman i sine F. 5 Pag. 301 om Haarslef Kirke, at den har Taarn (det vil sige: Spiir), at Alterta-blen er af Billedhuggerarbejde, given 1599 og renoveret 1750, og at i Choret var Amtmand Jørgen Raas til Rugaard ned-sat eller begravet. S. A. den 8 April blev Sognepræsten i Haarslef Hr. Henrichsens Datter Anne Margrethe baaren af hans Svigermøder Mad. Sophie Erreboe fra Faaborg, og Fadd. vare hans Svigerfader Sgr. Christen Erreboe, Kjøb-mand i Faaborg, Msr. Johannes Hvid paa Gyldesteen, Præstens Søster Jomfru Catharina Henrichsen ibid. 10. S. A. 3 S. efter Paaske blev Søren „Tabaks“ Datter af Holse publice afsløveret og udlagde til Barnefader en Knippel-kammer fra Holsteen, hvilket af Præsten blev anmeldt for Re-gimentsfriveren Kammerraad Langsted. S. A. Dn. 18 p. Tr. bar Præstekonon Anna Maria Elisabeth Henrichsen et Barn fra Haarslef. S. A. den 16 Oct. blev holdt Jubel-fest for Souverainiteten, og var da Texten til Høimesse Psalm. 18 v. 50-51 og til Aftenfang 1 Reg. 8 v. 66.

S. A. hedder det i Hofm. F. 5 Pag. 301, at Særslf Kirke skal have sit Navn af en Seier, som der skal være ind-

lagt; fremdeles at Kirken har Taarn med 2 Klokker samt en catholisk Altertable, og at der strax ved Kirken er en Sundhedskilde. S. A. Dn. Septuag. stode Msr. Hannibal Serup fra Moderup (som 1759 kaldes Birkeskriver og Sgr.), Fuldmægtig Msr. Braadt paa „Elbid“ og Fuldmægtig Msr. Claus Lang paa Gyldensteen (som alt nævnes 1759 tilligemed Serup som Faddere til Natmandens Barn i Slagstrup) Faddere i Særlesf Kirke til Msr. Christoffer Schybs Barn af Maderup. S. A. den 25 April troloves ibid. Natmandens Søn af Slagstrup og Natmandens Datter af Odense. S. den 18 Sept. blev ibid. begravet Herredsskriver Sgr. Jens Bircherød af Særlesf.

S. A. (ifølge Boesen, men ifølge Atl. først 1763) bøde Kammerherre og Generallieutenant Grüner paa Margaard, efter først at være bleven Rid. af Dannebrog og l'union parfaite, Kammerherre, Ober-Generaladjutant, Commandeur paa Kronborg, General for Infanteriet og General en Chef over Armeen i Norge. I hans Tid maatte Alt være i den strengeste Orden paa Margaard; ikke et Græsstraa maatte være at see i Gaarden. Herredsfoged Jacobsen i Særlesf havde i hans Graværelse Inspectionen; men selv kom han ofte heelt ubentet kjørende paa en Bondebogn til Gaarden. Han havde forresten en Proces med det Dallundske Herfskab om et ubetydeligt Stykke Jord, som det Dallundske Herfskab tabte; men Processen kostede saameget, at hele Margaard gjerne derfor kunde have været bygget (see 1729). Da han endelig var død og skulde begraves og i den Anledning føres ind i Sønderfj Sø Kirke, maatte Kirkedørsaaabningen gjøres større, da den var for sneber til, at Generalens store udbændige Kiste kunde komme ind af samme. Ved hans Død arbejdede hans Svigerføn Generalmajor Christian Schøller Gaarden,

som siden 1749 havde været gift med hans ældste Datter Ebbe Dvidia Grüner.

S. A. blev den største af Vigerslef Kirkeklokker omstøbt. S. A. den 23 Juli bar (Capellanens Datter) Jomfr. Helvig Reuxe (Fogden paa Langesø) Mfr. Peder Linds Barn i Vigerslef Kirke, og (Degnens Datter) Jomfr. Syhr gif hos. S. A. den 25 Aug. var Ulbrich Michelsen Skytte af „Elved Mølle“ (jfr. 1756) Forlover for en Pige fra Veflinge, der blev trolovet i Vigerslef. S. A. den 22 Nov. blev Forpagterens Søn paa Margaard Mads Verche ibid. begravet.

S. A. bleve Degnen i Veflinge Christen Reuxe og hans Kone Karen Eilfob (Justitsraad Bondo Simonsens Broderdatter), deres Barn i Veflinge Kirke baaret af Justitsraad Bondo Simonsens Frue paa Elvedgaard, og testes vare Hr. Justitsraad Bondo Simonsen, Hr. Krigsraad Jacob Wedel paa Holfegaard og Degnen Gram i Haarslef.

S. A. omtales Bispenberg Sogn i Hofm. F. 5 Pag. 324 og 364 sq., og dets Legater samt Præstens Beneficia opregnes ibid.

1761 døde Bogense Byes gamle og siden 1758 resignerede Præst og forhenværende Herredsprovst Mag. Poul Lundager. S. A. var Prof. S. Abildgaard her i Byen og aftegnede Kirkens mærkeligste Piigstene. S. A. den 27 Jan. bleve Mfr. Søren Borring, Kjøb- og Handelsmand i Bogense, og Dorthæa Laurisdatter Brandt ibid. ifølge kongl. Bevilling copulerede hjemme i Huset. S. A. den 25 Marts bleve Feltfær Johannes Hinkel og Enten Boel Kirstine Andreasdatter Lund i Bogense Kirke copulerede. S. A. den 26 Marts blev den „sørfarne Entemand“ Hans Justesen ibid. copuleret. S. A. den 28 April blev Sgr. Niels Holstes Hustru begravet i Gangen af Bogense Kirkes søndre

Capel. S. A. den 12 Mai bar Jomfru Mette Bøghad en Handfemagers Barn ibid., og Jomfr. Dorthé Maria Jørgensen gif hos; blandt Fadd. Sofren Thomæsen „Kornmaaler.“ S. A. den 1 Juli bar Fru Lieutenant Bonnicksens Feltstøeren Johan Jvns Søn ibid., og Fadd. vare Hr. Tolder Bøghad, Ridefoged Msr. Hunderup og Byskriver Morten Roe. S. A. den 26 Aug. bleve Msr. Henning Ulrich Næss og den bydžirede Jomfru Cicilia Brandt efter kongl. Bevilling uden foregaaende Trolovelse ibid. copulerede. S. A. den 28 Sept. blev velærbørdige og vellærde Hr. Provst Poul Jørgensen Lundager i Kirkens søndre Capel begravet. S. A. den 28 Nov. blev „den søerfarne Enkemand“ Lorenz Meyer copuleret ibid. med en Stomagers Enke. S. A. d. 13 Dec. var Jørgen Rosenbeck, Tjener paa Dallund, Fadder i Bogense Kirke til Stomager. Wulf Diederichs Søn, som Jomfr. Annichen Mette Rassenberg bar. S. A. døde der 10 i Bogense.

S. A. var Professor Abildgaard paa Hærskolegaard og aftegnede de 5 Baabner, der foruden Inscriptionen findes over Borgegaardsporten; men Inscriptionen selv (som findes i Aug. 1606) affkrev han ikke. Ringe giver forresten den Forklaring herover, at ved Siden af Indkjørselsporten sees i Graasteen udhuggen paa den ene Side en mandlig og paa den anden en qvindelig Figur med blottet Oberkrop, Armene lagte i Kors paa Brystet og Underkroppen endende sig i en Mæsse som Skjæl (altsaa et Par Havfolk). Over disse Figurer ere Løver anbragte, som holde nogle Baabensskolde; derover igjen en firkantet Steen, som indeholder Inscriptionen, og paa den ene Side af samme i Muren: 16 og paa den anden Side: 06.

S. A. aftegnede Prof. Abildgaard ogsaa Skouby Kirkes

Monumenter, og deraf erfares, at paa det jernbeslagne og malede Skab i Choret stod med ophøiede, i Træet udstaarne Bogstaver: **An. Dn. 1496** tempore Nicolai Jacobi plebani“ og paa den øverste brede Liste af Skabet 3 Baabner, nemlig et Fuglelaar (de Urners), 3 Lillier (de Basfers) og en Bjørnelab (hvoraf saaledes sees, at det er stienket af Christian Urne, som var gift med Sophie Basse, og som altsaa sluttelig endnu 1496 beboede Harriglesgaard). Paa Prædikestolen nederst i Kirken stode foruden Inscriptionen 2 Baabner, nemlig Svabes (en Rose med 3 Blade) og Buchwalds (et kronet Dyrhoved; hvoraf man altsaa maa slutte, at Jørgen Svabe, som var gift med Catharina Buchwald, allerede 1570 beboede Harriglesgaard). Paa Stenen over den papistiske Præst, som var af hvidt Marmor, læste Abildgaard: „**An. Dn. 1465** obiit **Dn. Ericus Johannis plebanus ecclesie, orate!**“ Paa Jørgen Svabes Liigsteen, som var af lysgraat Marmor, læste han, ligesom Lundager, Dødsaaet for 1571; og dette har ligeledes Ringe senere bekræftet (sfr. Rug. 2, 1, 8), ligesom han ogsaa tilføier, at ved Siden af denne Liigsteen ligger atter en anden, hvorpaa et Fruentimmer med udslagne Haar og om Halsen en tredobbelt Kjæde, fra hvis øverste Rød en Medaillon med et Mennekehoved i nedhænger; paa begge Sider af hendes Hoved Svabes (o: hendes fædrene) og Buchwalds (o: hendes mødrene) Baaben og i Randen følgende Inscription: „**An. Dn. 1557** up den pinsdag is selige Jungfru Elysabet Swave von diissem erdreich gescheden. Got gnedig und barmhertic (si)!“ samt at Døbefonden, som staaer paa den øverste Ende af Jørgen Svabes Steen og er af graa malet Kampesteen, har en firkantet Fod, i hvis Hjørner Mennekeansigter og paa hvis Sider Løver ere udhugne. S. N. den 11

Febr. var Fruerpigen paa Harrislesgaard Ane Helene et Barn fra Harrisles i Skouby Kirke. S. A. den 3 Mai vare Kirstine Møller fra Harrislesgaard (som allerede nævnes 1759) og Stuepigen ibid. et Par Tvillinger fra Harrisles ibid. S. A. den 21 Dec. havde Claus Møller (forhen Skytte, nu) Skoleholder i Harrisles Bryllup med den forrige Skoleholder Johan Petersens Enke.

S. A. mageskiftede Gylbensteen med Dallund, hvorved førstnævnte fik nogle Gaarde i Eftildstrup, og s. A. med Elved, hvorved Gylbensteen fik 2 Steder i Skouby mod en Gaard i S. Esterbølle.

S. A. bortkøftede Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Rostersles paa 8—6—1—2 og 1 Huus i Vestlinge paa —1—1—2.

S. A. var Prof. Abildgaard i Sandager Kirke og aftegnede Jesper Daas og Henning Dijkhofs Liigstene. S. A. Dn. Septuages. blev en Blytækkersvend fra Fynskov trolovet med Lars Skyttes Datter paa Gylbensteen. S. A. den 21 Mai nævnes som Forlovere for Rudsten paa Sandagergaard: Msr. Arensbach og Msr. Frølich (3: Degnen) i Ellby. S. A. den 13 Juni var Msr. Bugholm i Gylbensteens Mølle Forlover for et Par Kæstefolk her af Sognet. S. A. Dn. 11 p. Tr. var Zomfr. Charlotte Henriksen (fra Gylbensteen) et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. Dn. 12 p. Tr. var Fru Oberstinde Grambow (fra Sandagergaard) et Barn fra N. Esterbølle ibid. S. A. Dn. 18 p. Tr. holdt Forvalter Henriksen (altsaa begyndte allerede nu den Skik her i Sognet, hvorpaa i det følgende flere Exempler ville forekomme, at ogsaa Mandfolk vare Børn) paa (Grevskabets Administrators) hans Excel. Grev Neusfes Begne Mons. Bølges Søn over Daaben i Sandager Kirke,

og de øvrige Faddere vare Forvalter Hvid paa Dregaard, Mfr. Hvid paa Gylbensteen, Mad. Henriksen ibid. og Jomfr. Charlotte Henriksen ibid.

S. A. hedder det i Prof. Abildgaards Reisejournal, at paa den gamle catholske Altertable i Gilby Kirke læstes nedenunder: „Ora pro nobis S. Ursula cum sodalibus tuis!“ (altsaa de 11000 Jomfruer, til hvem formodentlig Kirken maa have været indviet). Oppe i Choret ved den nordre Side fandtes en lysgraa Marmorsteen med følgende ophævede Skrift: „Paa denne steen staar udhoggen erlig oc velbyrdig Mand Wilhelm Oldeland, som hode paa Weilogord oc döde i Nyborg d. 14 Dag December oc blev begrafven i sin Sogenkirke Weilokirke Aar 67 (o: 1567); hoes hannem staar hans kiere Frue erlig oc velbyrdig Frue Hillebaare Daae oc lefvit icke lenger sammen en 9 Uger oc 1 Aar oc döde (hun) den — — Dag July Aar 1612. her hos staar oc hindis kiere Söster erlig oc velbyrdig jomfru Anne Daae, som döde paa Skorupgaard d. 21 Dag Febr. Aar 1579 oc er her begrafven. God gifve dem ale 3 en salig opstandelse til det evige lif! amen!“ (hvorved det maa bemærkes, at denne Fru Hilleborg Daae, som saaledes har ladet sin Mands og Søsters Liig flytte her til Kirken, 1588 boede paa Daaholm i Skouby Sogn, Atl. 6 Pag. 619). S. A. Allehelgensdag bar velb. Fru Grambow paa Sandagergaard et Barn fra Kile i Gilby Kirke.

S. A. blev Hr. Rasmus Edsberg (hans Levnet see Worms Lex. 1 Pag. 271 og Abr. Cont. Eft. 1786 Nr. 42) kaldet til Sognepræst for Brenderup og Dre i den afsøde Sognepræst Hr. Anders Lauridsen Hvids Sted. R. Edsberg var

f. 1721 paa Edsberg i Brylle Sogn, dimitteret fra Odense Skole 1740, Baccalaur 1741, Attestat 1746, kaldet 1761 af Grevskabet Gyldensteens Administrator Grev Neuf og 1762 kongl. confirmeret og indsat i dette Sognekald, hvor han giftede sig med en Datter af Hr. Thomas Troiel i Bispenberg og døde 1790. S. A. (1761) den 19 Mai bleve i Dre Kirke copulerede Antonius Buchholm og Ane Margrethe Sophia Holst, begge fra Hugget. S. A. Dn. 20 p. Tr. bar Mad. Hvid paa Dregaard (Skytten) Mfr. Rommels Søn i samme Kirke, og Fadd. vare Mfr. Johannes Hvid paa Gyldensteen, Mfr. Schyß paa Maderupgaard, Mfr. Seerup i Moderup og Jomfr. Kathrine Henriksen paa Dregaard.

S. A. Dn. 12 p. Tr. blev Hans „Hittedrengs“ Søn døbt i Haarslef Kirke. S. A. Dn. 13 p. Tr. bar Jomfru Wædelee fra Søndergaard et Barn fra Bierne ibid. S. A. Dn. 21 p. Tr. bar Jomfr. Anna Kirstine i Præstegaarden et Barn fra Haarslef ibid. S. A. Dn. 27 p. Tr. blev Lisbet Hanses af Holse begravet, som døde idet Huset brændte, hun var udi.

S. A. læste Prof. Abildgaard ober Chorsbøren (som altfaa den Tid endnu var til) i Særlef Kirke:

Certus mors omnibus & qvæ contingere possint ante tuæ mentis (det Øvrige var ulæseligt).

S. A. aftegnede Prof. Abildgaard den Steen, forrige Byggherre Anthon Brylle havde opreist paa Langesø, ligesom hans Liigsteen i Vigerslef Kirke. S. A. den 8 Nov. bar (Forpagterens Datter) Jomfr. Ellen Verke (fra Margaard) et Barn fra Bredbjerg i Vigerslef Kirke, og s. A. den 25 Nov. bar (Degnens Datter) Jomfr. Anne Elisabeth Syhr et Barn fra Vigerslef ibid.

S. A. var Prof. Abildgaard paa Elved (see Gaardens Historie) og aftegnede da ogsaa Axel Brahes i Veflinge Kirkehers nordre Væg indmurede Liigsteen, paa hvilken saavel han som hans tvende Fruer i fuldt Corpus og derhos som Beenrade ere udbuggede, uagtet Inscriptionen siger, at han 1597 „i sin Velmagt“ lod denne Steen oprette. S. A. klager Degnen Reuze i Veflinge, at han for det hele Aar kun havde haft 4 flette Daler i Indkomst (saa det altsaa ikke kunde være saa sært, om han undertiden blev ærgerlig paa de Dffrende, naar de dreve Deconomien for vidt, og da, som man fortæller om ham, ligesom om Hr. Abbe i Særles, smed dem deres Dffer i Hælene langs ned ad Kirkegulvet). S. A. den 22 Mai bleve Forvalteren paa Elved Ernst Braadt og Fruerpigen ibid. Birthe Ellskov (som var min Farfadere Broderdatter og Søster til den foromtalte Degns Kone) paa Elvedgaard copulerede.

S. A. aftegnede Prof. Abildgaard Elisabeth og Bert Brylles Liigstene i Sønderlø Kirke samt Inscriptionen paa Kirke døren; og sees af sidstnævnte, at Vaabnet er Skinkels og derhos et Skjold, hvorpaa uden Tvivl staaer P. H., saa at det altsaa bør læses Cæcilia Schinkel, Peder Hogenschildts Enke. S. A. den 16 Sept. blev Sognepræsten i Sønderlø Hr. Elias Brinchs Datter Clara Margrethe gift med Peter Enboldsen fra Roskilde.

1762 den 3 Marts bar Mad. Acthonii et Barn i Bøggense Kirke, og Klokker Jørgen Fabricii Hustru gif hos. S. A. d. 2 Mai bar Jomfr. Maria Hartvig fra Mølleknep Lieut. Bonnichsens Søn Jacob Christian ibid., og Jomfr. Anna Jørgensdatter Rassenberg gif hos. S. A. den 24 Juli bleve velærverdige og vellærde Hr. Gotfried Povelsen Lundager (altsaa Byens Sognepræst) og Jomfr. Anne Kirstine Bøgg-

vad efter kongl. Bevilling uden foregaaende Trolovelse i Bogenſe copulerebe. S. A. den 28 Oct. blev Hr. Anthonii Huſtru begravet i Byens Kirke „i den 20 ſette Dalers Jord.“ S. A. den 3 Nov. bleve Mr. Johan Anthonii Schulz, Farver i Middelfart, og ædle og dydzirede Tomfr. Anniken Mette Raſſenberg efter kongl. Bevilling uden foregaaende Trolovelse i Bogenſe copulerebe. S. A. den 12 Nov. blev Jens Rasmuſſen i Byens Kirke publice abſolveret, fordi han havde forſømt Alterens Sacramente. S. A. den 3 Dec. bar Fru Majorinde Laſſons Pige en Bødkers Søn ibid., og Conſumptionsbetjenten Chriſten Chriſtensen Ager var blandt Fadderne. S. A. døde der 11 i Bogenſe.

S. A. traf Oberſtlieutenantinde Hagedorn paa Hærrigſleſgaard et Magelæg med Gyldeſteen.

S. A. den 17 Jan. bar Lieut. Bonnichſens Datter af Bogenſe et Barn fra Eſtildſtrup i Skouby Kirke. S. A. 3 Paaſtedag eller 13 April vare der Tvillinger i ſamme Kirke fra Hærrigſleſ, hvoraf Fru Hagedorns Pige Anne Helene (ſee 1761) bar det ene og Fru Bardenſleth's Pige (o: Fruer eller Kammerpige) Anne Kirſtine det andet. S. A. den 29 Aug. bar Degnens Datter Chriſtiane Fiſcher et Barn fra Eſtildſtrup ibid.

S. A. udſteder Forvalter Mads Hvid paa Gyldeſteen ſit Skjøde til Greven ibid. paa 1 Gaard og 2 Huſe, og ſ. A. træffer Geheimeraad Grev Neuſ, ſom Administrator for Grevſkabet Gyldeſteen, adſkillige Mageſtifter med Eierne af Elved, Hærrigſleſgaard og Einſiedelsborg.

S. A. ſjöder Oberſtlieutenant Carl v. Grambow paa Sandagergaard 1 Huus i Skouby til Gyldeſteen og bortføſter ſ. A. 1 Gaard i Rille paa 5—5—=—1, 1 Huus i Rjærby, 1 Gaard i Fjeldſted paa 5—3—1—= med Skf.

—3—, Ditto i Ditto paa 5 —2—2 med Skff. —1—1, $\frac{1}{4}$ Gaard i Skamby paa 2—5— og et nyt opbyggt Ledhuus ved Tinghuusmarken i Særsløf Sogn, som nyder af Kosterløf Mænd forat passe Leddet mellem dem og Særsløf aarlig 2 Ldr. Rug, 12 Skpr. Byg, 1 Ko og 6 Faar i Græs.

S. A. 1 S. efter hell. 3 Konger bar Frøken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra Nordstov i Guldbjerg Kirke. S. A. Laskigelsens Fest (o: den 11 Febr.) blev Sognepræsten i RaalsHAVES (Hr. Lauritz Balslevs) Søn „Rasmus“ baaren ibid. af høivelbaarne Fru Oberstlieutenantinde Grambow til Sandagergaard. Fadd. vare høivelb. Hr. Oberstlieut. Grambow til Sandagergaard, høivelb. Frøken v. Holten ibid., Msr. Bolz, Skytte paa Grevskabet, og Msr. Hvid paa Gylbensteen. S. A. og f. Dag blev Degnen (Limtilbes) Søn baaren ibid. af Jomfr. Henriksen paa Gylbensteen, og Fadd. vare Msr. Hvid ibid., Msr. Schousbølle paa Sandagergaard o. s. v. S. A. 4 S. efter Paaſte bar velb. Frøken v. Holten fra Sandagergaard et Barn i Sandager Kirke. S. A. den 24 Sept. bleve Msr. Christian Kallager og Hr. Forvalter Henriichsens Datter Cathrine Henriichsen viede paa Gylbensteen af Hr. Søren Henriichsen i Haarsløf (som var Brudens Broder). S. A. den 10 Nov. blev en Bødker fra N. Esterbølle begravet, som var 92 Aar gammel. S. A. Dn. 1 adv. bar Jomfr. Charlotte Henriichsen paa Gylbensteen et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke.

S. A. den 4 Juni afbrændte hele Gilby Præstegaard (See infra). S. A. flødede Grev Pødebust et Sted i Gilby paa —6—2— til Jørgen Rasmusen i Særsløf. S. A. 1 S. i Faste blev Morten Sveller af Gilby i Sognets Kirke publice absolveret for 2 Aars Afholdenhed fra det høiervær-

dige Sacramente, „i Haab om Bedring i hans Væsen. Antiquum vero obtinuit.“ S. A. den 4 Juni Kl. 10 Formiddag tilbrog sig den ynkkelige Skjebne, at Eilby Præstegaard inden 1 Times Forløb blev lagt i Afte med megen Guds Belsignelse, som formedelst Ildens Grumhed ei stod til at redde. S. A. Dn. 8 p. Tr. døde Sognedegnen Jacob Frølich ihid. S. A. den 20 Oct. bleve Sgr. Jostas Barfoed (den nye Degn) og den (den forrige Degns Datter?) Mademoiselle Anna Elisabeth Frølich trolovede og den 3 Dec. f. A. i Eilby Kirke copulerede.

S. A. blev den hidtilværende personel Capellan i Brendrup og Dre Hr. Frederik Grüner residierende Capellan for samme Menigheder (Melb. f. G. S. Pag. 45). S. A. den 2 Juli bar Fru Wedel paa Hølsegaard Forvalter Hvid paa Dregaards Datter i Dre Kirke, og Fadd. vare Hr. Søren Henriksen fra Haarslef, Hr. Birkebonner Holst, Mfr. Kallager og Jomfr. Henriksen. S. A. den 19 Sept. blev Smeden af Orbet Niels Basse begravet, 90 Aar gammel.

S. A. Langfredag blev Søren Ladefogeds Søn paa „Elevd,” som var født i Tappensie, døbt i Haarslef Kirke. S. A. den 10 Juni blev en 10 Aar gammel Pige fra Hindebad begravet, over hvem der baade blev ringet og prædikef. S. A. Dn. 12 p. Tr. blev en Mand af Gilstov begravet i ftt 96 Aar, over hvem der ligeledes blev ringet og prædikef. S. A. den 24 Sept. copulerede Sognepræsten i Haarslef Hr. Henriksen (med Sognepræsten i Guldberg Hr. Lars Balslevs Tilladelse) „sin elskelige Søster“ Catharina Henriksen og Sgr. Christian Kallager paa Gylbensteen.

S. A. Fest. virid. blev Sognepræsten i Sørslef Hr. Aabyes Datter Barbara Cathrine døbt; og kalder Præsten

ved denne Leilighed Herredsfogdens Kone, som bar det, „Madame de Jacobsen.“

S. A. den 23 Mai bar (Forpagterens Datter) Mademoiselle Ellen Lerche (fra Margaard) Skoleholderen Hans Ringos Søn i Vigerslef Kirke.

S. A. den 10 Marts blev Forvalteren paa Elved Ernst Braadts og Birthe Gilstovs Søn døbt i Veflinge Kirke og kaldet Bondo. Justitsraad Simonsens Frue bar ham, og testes vare Justitsraad Simonsen til Elved, Krigsraad Wedel og hans Frue paa Holfegaard og Mfr. Lindegaard paa Billedeshølle. S. A. vare Mfr. Søren Peter Krogh og Jomfru Voigt, begge fra Elved, Faddere til et Barn i Veflinge Kirke.

1763 den 16 Febr. bar Jomfr. Maria Gregoria Bøgvad en Felbereders Søn i Bogense Kirke, og Jomfr. Dorothea Maria Jørgensen gif hos. S. A. den 29 Juli bar Bagtmester Grubbes Hustru en Rytters Barn ihid., og en Rytterkone gif hos. S. A. den 14 Sept. bleve velædle og høllærde Hr. Christian Ursin, Sognepræst for Ryndby og Krogstrup Menigheder i Sjælland, og dydelstende og dydzirede Jomfru Catharina Maria Jørgensen i Bogense efter kongl. Bevilling og uden foregaaende Trolovelse i Huset copulerede. S. A. den 27 Oct. bleve en „ærlig og mandhaft“ Rytter og en ærlig og dydelstende Enke i Bogense Kirke copulerede. S. A. den 11 Nov. blev Jørgen Jespersen Fahnøe udlagt til Barnefader i Bogense Kirke. S. A. den 23 Nov. bleve den „ærlige og mandhaste“ Rytter Conrad Tode og en ærlig og dydelstende Pige ihid. copulerede. S. A. døde der 11 i Bogense.

S. A. den 13 Febr. bar Oberstinde Bardenfleth paa Harriplefsgaard Skolelæreren Claus Møllers Barn fra Harriplef i Skouby Kirke. S. A. den 20 Febr. bar Anne Kir-

stine Møller af Harriglesgaard (3: Fru Bardenfleths Kammerpige, see 1761 og 62) Overmøllerens Barn ibid. S. A. S. Michels Dag bar Oberstinde Bardenfleth Niels Skyttes Søn Johan Frederik fra Harriglesgaard ibid., og Fadd. vare Msr. Hunderup (Forvalteren), Msr. Broby, Msr. Landorph ic. S. A. Allehelgensdag bar velbaarne Fru Oberstinde Bardenfleth et Barn fra Tofte ibid.

S. A. blev Gyldesteen bortforpagtet.

S. A. bortfæstede Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard Over- og Nedermølle, som staae for 8—s—s—s, med 2 Røers og 12 Faars Græsning for 16 Rdl. Landgilde; fremdeles en Gaard i Esterbølle paa 9—s—1—1½, 1 Ditto i Eilby paa 9—1—s—s, Ditto i Meilby paa 7—s—1—s, Ditto i Særsløp paa 14—5—s—s og 1 Huus i Kosterløf.

S. A. hell. 3 Kong. Dag blev Msr. Kallagers Søn (fra Gyldesteen) baaren af Mad. Hvid paa Dregaard i Sandager Kirke. Fadd. vare Hr. Forvalter Henrichsen paa Gyldesteen, Sgr. Jens Brandt i Børgense, Hr. Forvalter Henrichsens Søn Msr. Claus Tommerup og Mad. Henrichsen i Haarløf. S. A. den 13 Mai blev Sognepræstens (Hr. Lauritz Balsløvs) Søn Henrich baaren i Guldberg Kirke af „deres høigrebelige Excellence Hr. Grev Reusf.“ Fadd. vare høivelb. Fru Oberstinde Grambow paa Sandagergaard, høivelb. Hr. Oberst Bardenfleth paa Harriglesgaard, Hr. Secretair Scheffer, min (3: Sognepræstens) Broder Hr. Rasmus Balsløf i Tommerup og Mad. Arensbach i Eilby. S. A. Dn. 14 p. Tr. bar Mad. Nabye i Særsløf en Stræders Barn i Guldberg Kirke.

S. A. den 22 Sept. blev i Eilby Kirke begravet Degnens Hustru Anna Elisabeth Barfod (født Frølich) i sin Alters 20de Aar (see 1762). S. A. den 28 Sept. bleve i

Ellby Præstegaard copulerede velædle og velærbørdige Hr. Meinhart Melhof Rassenberg, Sognepræst til N. Naby og Inslef, og velædle og dybdzirede Jomfr. Maria Gregoria Philippina Arensbach (altsaa Sognepræsten Hr. Hvids Datter).

S. A. den 2 Marts blev Mfr. Rummels Barn fra Hugget holdt til Daabs i Dre Kirke af „Forvalter Hvid paa Dregaard,“ og Fadd. vare Hr. Lieut. Hey, Mfr. Svans fra Bogense, Mfr. Jensenius paa Kjærsgaard og Mad. Hvid paa Dregaard. S. A. den 5 Nov. bar Mad. Hvid fra Dregaard et Barn fra Dre ibid.

S. A. bleve Aagaardes Jorder udstiftede fra Ellstovs, begge i Haarslef Sogn. S. A. den 16 Febr. blev Johan Johansen, „fransk Skræder,“ af Ellstov begravet i Haarslef. S. A. blev der prædiket og ringet over en 19 Mars Karl af Haarslef, og den 21 Sept. blev Konen i Lykkegaard lagt i Kirken, og der blev ringet og „talt over Graven.“ S. A. den 17 Dec. blev Degnens Søn Andreas Gram begravet, som Aaret forud var confirmeret. S. A. Dn. 10 p. Tr. blev Hans Hansen af „Paris“ ibid. begravet, ligesom Hans Hansens Søn „af Paris“ Dn. 2 p. Epiph. 1764. S. A. vare der i Haarslef S. fødte 25 og døde 30.

S. A. den 8 Aug. blev i Særsléf begravet Byfoged Sgr. (Martinus) Holstes Kjæreste fra Maderupgaard. S. A. vare Forpagter Kallager paa Gyldesteen, Forvalter Johannes Hvid ibid., Sgr. Martinus Holst paa Maderupgaard og Mfr. Schøp ibid. Faddere til et Barn i Særsléf Kirke.

S. A. den 27 Febr. bar Skoleholderens Kone Anneche Christence Ringos et Barn fra Nykjøbing i Vigersláf Kirke, og s. A. den 9 Nov. blev (Forpagteren paa Margaard) Mfr. Perkes Datter Kirstine i Vigersláf begravet.

37 S. A. blev Hr. Henrich Schütte personel Capellan i Vi-

gerslef og Veflinge. Han var født 1720 i Oldesløbe, hvor hans Fader Johan Henrik Schütte var Stabschirurg og Moderen Mette Bartholomæidatter. Han deponerede 1739 fra Ribe Skole, blev 1763 personel Capellan i Vigerslef og Veflinge, men succederede 1766 Hr. Thomas Neuje som residerende Capellan i Veflinge; var gift med Wilhelmine Bartholin, som døde Enke i Odense den 2 Nov. 1806, 72 Aar gammel, hvorimod han selv døde den 24 April 1773, 53 Aar gammel.

S. A. den 29 Marts døde Sognepræsten i Sønderfø Provst Elias Brinds Kæreste Elisabeth Margrethe Lime, Datter af Mag. Hans Lime, Sognepræst i Middelfart og Provst i Vendsherred, 69 Aar gammel, efterat have levet i Ægteskab 40 Aar og havt 8 Børn, hvoraf 5 endnu da vare levende.

1764 stiftede Sognepræsten i Bogense Hr. G. P. Lundager et Legat paa 100 Rdl. for Byens Fattige (Hofm. F. XI Pag. 224). S. A. var Byens Consumptionsafgift kun 705 Rdl. (Atl. 3 Pag. 466). S. A. den 7 Marts stode Bøgtmester Frederich Grubbe, Corporalerne Pleß og Habbay Faddere til Conrad Todes Datter i Bogense Kirke. S. A. den 23 Marts bar Jomfr. Mette Maria Bøgvad Simon „Postø“ Søn ibid., og Jomfr. Kirstine Hoffman gift hos. S. A. den 17 Juli blev Justitsraad v. der Maases Søn Christians Daab i Bogense Kirke confirmeret, saasom han den 7de forud var hjemmedøbt. S. A. den 7 Dec. bar Mad. Hunderup (Feltflær) Johan Diderich Svens Søn ibid., og Jomf. Gesche Paulin gift hos. S. A. døde der 12 i Bogense.

S. A. Dn. 3 p. Tr. bar Hr. Hennings Jomfru af Bogense et Barn fra Skouby i samme Byes Kirke, og Mfr.

Buchholm i Gylstensteens Mølle var blandt Fadd. S. A. Dn. 17 p. Tr. blev den „dumme“ (o: døvstumme) fra Eskildstrup og Dn. 20 p. Tr. den vanvittige Pige fra samme By ibid. begravet. S. A. Allehelgensdag var Fruerpigen paa Harrislefsgaard Anne Helene (altsaa Fru Hagedorns, see 1762) Smedens Barn i Harrislef ibid. S. A. den 20 Dec. bleve Studios. Niels Bruun og Degnens Datter Christiane Fischer trolovede og den 29 Jan. 1765 copulerede (hvorpaa han blev Svigerfaderens Succesor i Degneembedet).

S. A. bortfæstede Oberst Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Maderup paa 10—1—1—1, Ditto i Rosterlef paa 4—5—s—1, Ditto i Roststrup paa 3—5—1—s, Ditto i Rosterlef paa 14—5—2—1 og 1 øde Gaard i Silby paa 10—5—s—s.

S. A. 4 S. efter hell. 3 Kong. var høitvelb. Fru Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. den 7 Mai blev i Sandager Kirke begravet Hr. Niels Henrichsen, Forvalter ved Grebstabet Gylstensteen, i sin Alders 76 Aar, og der „blev ringet over ham.“ S. A. Dn. 4 p. Tr. blev Mrs. Kallagers Datter (fra Gylstensteen) baaren i Sandager Kirke af Mad. Henrichsen i Haarslef. Fadd. vare Mad. Volk, Forvalter Hvid paa Gylstensteen, Hr. Nabye i Særlef og Byfoged Holst i Bogenfse. S. A. den 18 Juli blev Sognepræstens (Hr. Balslevs) Datter Maria Sophia Luja baaren af Mad. Balslev i Tommerup, og Fadd. vare Mad. Volk, Forvalter Hvid paa Gylstensteen, Mrs. Volk, Mrs. Ahrensbad i Silby og min (o: Sognepræstens) Broder. S. A. den 27 Juli blev (Forpagteren paa Gylstensteens Hustru) Mad. Kallager begravet i Sandager Kirke, 24 Aar gammel. S. A.

Dn. 9 p. Tr. blev Degnens Datter baaren i Guldbjerg Kirke af Mad. Bøggvad i Bogense, og Fadd. vare Mad. Raffenberg ibid., Mfr. Schousbølle, Mfr. Jversen og Mfr. Brobye. S. A. Dn. 13 p. Tr. bar høivelb. Fru Oberstinde Grambow paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. Dn. 2 adv. bar velb. Frøken v. Holten paa Sandagergaard Skræderens Barn i Bjergehøuset.

S. A. den 21 Marts bar Oberstlieut. Grambows Frue paa Sandagergaard Sandager = Overmøllers Barn i Silby Kirke.

S. A. den 29 Jan. bar Mad. Hvid paa Dregaard Jørgen Nøds Barn af Orbet i Dre Kirke.

S. A. den 28 Marts blev den allerede 1749 afdøde Sognepræst i Haarslef Hr. Herman Melhøys Enke Karen Andersdatter Hyllerup gift med Hr. Ude Høst, Sognepræst i Skeby og Provst i Lundeherred (see 1736). S. A. i Haarslef S. fødte 21, døde 26, copulerede 6 Aar og confirmerede Jngen. S. A. bleve i Haarslef Sogn følgende forhen til det kongelige Rytterdistrict udlagte Steder til hofsølgende Rjebere solgte:

Musbet . . .	Hartk. 2—3—	} til Justitsraad v. der Maase for 253 Rd. pr. Ld. Hartk.
Skov . . .	— — — 1—1	
Landgild . . .	3 Rd. 22 f.	
Skræderhuus . . .	2—6—3—2	} Ditto à 263 Rd. pr. Ld. Hartk.
Skov . . .	— — — 1—1	
Landgild . . .	1 Rd. 84 f.	
Stradsborg . . .	3— — — 3—2	} Ditto à 300 Rd.
Landgild . . .	4 Rd. 15 f.	
Rønnemose . . .	8—1—1—1	} Ditto à 420 Rd.
Skov . . .	— — 3—2—1	
Landg. . .	11 Rd. 4 f.	

Brisach	1—1—1—1	} til Rasmus Sørensen paa Dyregravede for 335 Rd.
Landg.	1 Rd. 54 f.	
Huus- og Hovpenge	2 Rd.	
Lille Vadese	3—3—1	} Justitsraad v. der Maase à 310 Rd. pr. Ld. Hartf.
Landg.	4 Rd. 50 f.	
Leerbekhuus	3—5—2	} Ditto à 330 Rd. pr. Ld.
Landg.	4 Rd. 88 f.	
1 jordløst Huus, som i Huuspenge gav	3 Rd.	} Anders Jørgensen i Skov- møllen for 102 Rd.
Ditto med Huuspenge	2 Rd.	
Kongens Fælledskov		} Beboeren selv for 100 Rd.
Skovskylb	1—6—1—2	
Landgild	5 Rd. 39 f.	} Fæsterne for 2500 Rd.
3 Hindebad:		
1 Gaard	8—3—2	} Kammerherre Juel for 300 Rd. pr. Ld.
Skovskylb	2—3—2—1	
Landg.	11 Rd. 82 f.	
Ditto	5—7—3	} Ditto à 300 Rd. pr. Ld.
Skovst.	2—2—2	
Landg.	8 Rd. 31 f.	
Ditto	4—6—3—2	} Ditto for Ditto.
Skovst.	2—2—3—2	
Landg.	6 Rd. 94 f.	
Flotterohuus	2—1—1	} Ditto for 180 Rd.
Landgild	38 f.	
Huus- og Hovpenge	3 Rd. 32 f.	
Ditto jordløst:		} Ditto for 150 Rd.
Huus- og Hovpenge	2 Rd. 32 f.	
Bjørnsbo	7—5—1	} Justitsraad Simonsen paa Elved à 390 Rd. pr. Ld.
Skovst.	2—3—2—1	
Landg.	10 Rd. 74 f.	
Nellerod	8—2—1—1	} Brandt i Bøgense à 701 Rd. pr. Ld.
Skovst.	2—6—2	
Landg.	12 Rd. 14 f.	

Nymarksgaard	8—6—2—1	} Forvalter Hvid paa Dre- gaard à 323 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—2—2—2	
Landg.	12 Rd. 20 f.	
Ditto	7—=—3—=	} Ditto à 331 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—2—3—2	
Landg.	9 Rd. 91 f.	
Diget	6—7—2—=	} Beboeren à 300 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—3—2—1	
Landg.	9 Rd. 82 f.	
Ditto	3—7—3—=	} Ditto à 432 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—1—1—2	
Landg.	5 Rd. 51 f.	
Laage	3—4—2—=	} Henrik Wædelee paa Ham- borggaarden à 550 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—1—1—1	
Landg.	4 Rd. 94 f.	
Store Padesø	2—3—3—1	} Major Glindt à 1120 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—1—1—2	
Landg.	3 Rd. 52 f.	

Skousgaarde (NB. her bør alle de Gaarde i Skousgaarde anføres, som i det følgende urigtigt under Vigerslef Sogn opføres).

S. A. blev Kammerherre Holsten paa Langesø Amtmand over Nyborg og Tranekjær Amter.

S. A. bortsolgtes der paa den kongl. Auction over Ryttergodset i Vigerslef Sogn følgende:

Blesberg	3—1—3—1	} til Justitsraad Lowson for 1262 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—3—1—1	
Landg.	4 Rd. 83 f.	
Haugsted	6—3—=—2	} til Fru Griffen à 659 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—5—1—=	
Landg.	9 Rd. 39 f.	
Nyds Mølle	6—7—2—=	} Rjebmand Ellsbov à 500 Rd. pr. Td.
Skovst.	=—3—=—1	
Landg.	18 Rd. 52 f.	

Stougaard

1 Gaard . . .	7-5-1-2	} Kjøbmand Brandt i Bo- gense à 270 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-1-1-2	
Landg. . .	3 Rd. 43 f.	
Ditto . . .	8-1-2-1	} Beboerne à 211 Rd. pr. Ld.
Landg. . .	10 Rd. 90 f.	
Ditto . . .	4-2-3-2	} Krigsraad Wedel paa Hol- segaard à 300 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-3-	
Landg. . .	5 Rd. 91 f.	
Ditto . . .	5--3-	} Beboerne à 300 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-3-	
Landg. . .	6 Rd. 79 f.	
Ditto . . .	6-6-3-1	} Justitsraad Simonson til Esbød à 299 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-3-	
Landg. . .	9 Rd. 26 f.	
Ditto . . .	6-3-1-	} Krigsraad Wedel til Hol- segaard à 162 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-3-	
Landg. . .	8 Rd. 64 f.	
Ditto . . .	3-2-1-	} Beboerne à 212 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-2-2	
Landg. . .	4 Rd. 47 f.	
Ditto . . .	5-4-3-1	} Kammerherre Rosenkrantz à 211 Rd. pr. Ld.
Stovst. . .	=-1-1	
Landg. . .	7 Rd. 51 f.	
1 Huus . . .	=-3-2	} Krigsraad Wedel paa Hølsegaard for 200 Rd.
Landg. . .	15 f.	
Huuspenge	3 Rd.	

S. A. blev Sognepræsten i Vigerslef Hr. Christen Westergaard Provst i Herredet (see 1743). S. A. d. 15 Juli bar Jomfru Stine Morup paa Margaard Degnen Mfr. Sandbergs og hans Hustru Magdalene Cathrine Brandts Barn i Vigerslef Kirke, og Fadd. vare Birkebonner Peder

Rønnow (fra Odense), Hofmester Steenbuch paa Margaard og 2 af Præsten i Vigerslevs Sønner.

S. A. blev Rugaard paa den kongl. Auction over Ryttergodsset solgt til daværende Stiftamtmand i Fyen, Geheimeraad Carl Juel til Laasinge, for 61,000 Rd.

S. A. bortsolgtes der paa den kongl. Auction over Ryttergodsset i Veflinge Sogn følgende Steder :

Rugaards Hovedgaard	56—3—1	} Conferentsraad Juel for	
Skovst.	8—2—2—2		61,000 Rd.
Skaderud . . .	4—7—1—	} til Justitsraad Simonsen	
Skovst.	—2—		paa Elved à 300 Rd. pr.
Landg.	6 Rd. 87 f.		1/2 D. Hartf.

Tefring:

2 Gaarde og 1 Huus	13—3—1	} til Geheimeraad Juel à	
Skovst.	—2—2		355 Rd. pr. 1/2 D.
Landg.	20 Rd. 20 f.		
Trolbal . . .	8—4—1	} Geheimeraad Carl Juel	
Skovst.	—1—1		for 315 Rd. pr. 1/2 D.
Landg.	11 Rd. 39 f.		
Skovmøllen . . .	3—2	} til Beboeren Anders Jørgensen for 2800 Rd.	
Skovst.	1—1—2—2		
Landg.	20 Rd. 26 f.		
Huuspenge	2 Rd. 64 f.		

S. A. d. 4 Juni blev den paa Elved uføromodentlig afdødt (cetera desunt i Kirkebogen; men de anførte Ord angaae sikkert den Pige, som s. A. hængte sig paa Elved og hvorom allerede i Gaardens Historie er handlet.) S. A. omtales Gaardens Forvalter Braadt i Kirkebogen som bosiddende paa Hovedgaarden.

S. A. resignerede Sognepræsten i Sønderfö og Provsten i Skovbyherred Hr. Elias Brinch Provstiet, og s. A. d. 20 Febr. døde hans Datter Johanne Cathrine, 39 Aar gammel.

S. N. folgtes paa Auctionen over det kongelige Rytter= gods i Bispenberg Sogn følgende Steder: 3 „Roelbjerg“ (hvor der var et grundmuret Skolehuus eller en af de for Rytterdistrictet indrettede kongelige Skoler) 1 Gaard til Justitsraad Simonsen paa Elved for 150 Rdl. pr. Td. Hartk. samt 3 Gaarde og 1 Huus til Beboerne for 112 til 171 Rdl. pr. Td.; 3 Gaarde i „Andebølle“ til Geheimeraad Juel paa Rugaard for 205 Rdl. pr. Td.; 4 Gaarde i „Gadsbølle“ samt Kildebygghuus og Gribsvadhuus til den Samme for 212 Rdl. pr. Td.; „Sundslev“ til Beboeren for 121 Rdl. pr. Td.; „Roldshuus“ til Justitsraad Lowsen for 309 Rdl.; 2 Gaarde i „Skalbølle“ til Jostas Lucasen og hans Fader for 373 à 467 Rdl. pr. Td., og 1 Huus til Beboeren for 128 Rdl.; „Selleberg“ til Degnen Lars Hoff for 161 Rdl. pr. Td.; „Egelund“ til Jeppe Jørgensen i Nsienbølle for 151 Rdl. pr. Td.; „Malemose“ til Samme for 204 Rdl. pr. Td.; „Pløen“ til Beboeren for 200 Rdl. 3 „Skalbberg“ (hvor ogsaa var et grundmuret Skolehuus) 7 Gaarde til Beboerne for 314 à 510 Rdl. pr. Td., men 3 Gaarde til Justitsraad Lowsen for 370 til 409 Rdl. pr. Td. og 1 Huus til Samme for 129 Rdl. 3 „Magtenbølle“ 8 Gaarde og 3 Huse til Grev Gørz for 112 Rdl. pr. Td.; „Laanings“ 2 Gaarde til Lieut. Petersen for 201 à 210 Rdl. pr. Td.; „Hjortebergs“ 3 Huse til Beboerne for 171 til 300 Rdl.; „Kjølstrup“ Skobhuse til Beboerne for 320 à 421 Rdl. pr. Td.; „Brønserods“ 2 Gaarde til Rebflager Hans Leopold i Odense for 310 à 400 Rdl. pr. Td. 3 „Skouby“ 1 Gaard til Kammerherre Juel for 401 Rdl. pr. Td.; 1 Ditto til Beboeren for 620 Rdl., 1 Ditto til Birkedommer Rønnow for 550 Rdl. pr. Td. og 2 Huse til Beboerne for 51 til 103 Rdl.; „Hjortebjerggaard“ til

Kammerraad Langsted for 542 Rdl. pr. Td.; „Raadefildegaard“ til Beboeren for 944 Rdl. pr. Td.; „Grøstebjerg“ med Mølle til Mfr. Drejer for 360 Rdl. pr. Td. I „Breed“ 1 Gaard til Agent v. Westen for 180 Rdl. pr. Td.; 1 Ditto til Beboeren for 170 Rdl. pr. Td.; 8 Ditto til Geheime raad Juel for 140 til 182 Rdl. pr. Td.; 2 Huse til Ditto for 71 à 105 Rdl. og 3 Ditto til Beboerne for 70 til 192 Rdl. I „Gadsbølle“ 6 Gaarde til Geheimeraad Juel for 212 Rdl. pr. Td. I „Andebølle“ 3 Gaarde til Samme for 205 Rdl. pr. Td. I „Kolbjerg“ 4 Gaarde til Beboerne for 113 à 114 Rdl. pr. Td. „Brønserud“ til Rebflager Hans Leopold i Odense for 250 Rdl. I „Skousby“ 3 Gaarde til Beboerne for 250 til 256 Rdl. I „Kjølstrup“ 5 Gaarde til Beboerne for 200 Rdl.; „Skalbøllegaard“ til Beboeren for 150 Rdl. I „Skalbjerg“ 9 Gaarde til Beboerne for 222 à 250 Rdl. I „Bred“ 2 Gaarde til Beboerne for 116 Rdl. I „Åsenbølle“ 5 Gaarde til Beboerne for 150 Rdl. pr. Td. Endelig „Kirken“ (hvis Tiendehartforn var 35—2—/—/— og den aarlige Afgift 420 Rdl. 47 $\frac{1}{2}$.) til Biskop Ramus for 13,630 Rdl., og Skoven i Flynglykke (hvor Græsningen tilhører Præsten, men Skoven Kongen) til Oberstlieut. Benzen for 2230 Rdl.

1765 var der Dyrtd i Landet; thi da stod Capitelsarten for Rug i 19 Mk., Byg 13 Mk. og Havre 7 Mk. S. A. overlod Kongen den sig paa Bogense Markjorder forbeholdne Jagtrettighed (som forhen havde tilhørt Elved, sfr. 1721) til Fru Christiane Hoppe, afgangne Oberst Hagedorn's Enke, og alle efterkommende Tiere paa Harriglesgaard mod 20 Rdl. aarlig (en Concession, der atter 1812 blev confirmeret). S. A. den 2 April bar Jomfr. Mette Bøgvad Lieutenant Bonnichsens Søn Hans i Bogense Kirke, og Jomfr.

Ibeisen gif hos. S. A. den 20 Juli var Mad. Hvid Sgr. Søren Borrings Datter ibid., og Jomfr. Dorthé Marie Jørgensen gif hos. S. A. den 4 Sept. blev Klokkeren Msr. Ferslevs (nemlig N. Ferslev, som var Klokker i 11 à 12 Aar) Datter baaren ibid. af Fru Bonnichsen, og Jomfr. Mette Bøgvad gif hos. S. A. den 9 Oct. blev Mathias Fibiger, en Degnesøn fra Hillerslev, udlagt til Barnefader i Bogense Kirke. S. A. døde der 14 i Bogense.

S. A. den 11 Aug. var Fru Oberstinde Vardensfleth paa Harrislefsgaard Degnen Niels Bruns Barn af Skouby i samme Sogns Kirke, og Msr. Hunderup (eller Gaardens Forvalter) var Fadder.

S. A. bortkæfede Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Sønderlø S., Orrislef B., paa 7—2—2—, 1 Ditto i Kosterflef paa 9—7—1—2, 1 „Gadejord“ ibid. til et Huses Opbyggelse; det Halve af 1 Gaard ibid., nemlig 5—2—3—2½ af samme; 1 Gadehuus i Gilby og 1 Huus i Særlef med 4 Stykker Jord. S. A. den 1 Mai var Msr. Schousbølle, Foged paa Sandagergaard, Forlober for Meiersten ibid.

S. A. Dn. 20 p. Tr. var Frøken Hols (o: Holten) paa Sandagergaard Sandager=Overbøllers Barn i Gilby Kirke. S. A. den 3 Juledag var den Samme et Barn af Gilby ibid., og Forvalter Peder Schousbølle paa Sandagergaard var blandt Fadderne.

S. A. Dn. 3 p. Pasch. var (Jomfru) Karen Henriksen paa Dregaard et Barn fra Ørbek i Dre Kirke.

S. A. den 22 Febr. blev en 89 Aar gammel Enke fra Bierne „i Haarslef Kirke“ begravet. S. A. 1 S. efter Paaske blev Degnen Grams Søn Bondo ibid. confirmeret. S. A. den 4 Mai blev Hans Pedersen af Farsbølles Datter baaren

ibid. af Mandens Søster „fra Elved.“ S. A. Pintsfedag bar Degnens Datter Mademois. Dorthæa Gram et Barn fra Haarslef ibid. S. A. den 25 Sept., som var en Onsdag, blev hviædle og velb. Hr. Justitsraad og Landsdommer Bondo Simonsen til Elvedgaard, som var født i Haarslef af fattige Forældre og døde i sin Alders 65 Aar, hans Lig nedsat i den aabne Begravelse i Choret udi Haarslef Kirke. S. A. Dn. 19 p. Tr. blev „fransk Skræderens“ Datters Barn af Eilfob i Haarslef begravet.

S. A. Dn. 1 p. Tr. bar Oberstlieut. Grambøvs Frue paa Sandagergaard Jørgen Dinesens Barn af Rosterlef i Særslø Kirke.

S. A. den 21 Jan. blev (den forrige Forpagter paa Margaard) Niels Lerche af Lversløvs Mølle begravet og den 27 Jan. s. A. hans og Hustrues Sophie Amalie Bades Søn baaren til Daabs i Vigerslef Kirke af (Capellanens Datter) Jomfr. Else Reuge.

S. A. døde Justitsraad Bondo Simonsen paa Elved, og hans Enkefrue tiltraadte Gaarden og opretter s. A. det nye Hospital i Beslinge og bortfæster Høvedgaarden til sin Forvalter Braadt.

S. A. blev Hr. Jacob Rosob Trojel personel Capellan hos sin Fader Sognepræsten i Bisfenberg (Blod 2 Pag. 352).

S. A. var der, som sagt, Dyrtid i Landet og Capitels-tarten for Rug 19 Mk., for Byg 13 Mk. og for Havre 7 Mk. Uagtet nu dette med Hensyn til Rugen var mindre end 1661 og 1699 og 1709 og med Hensyn til Byggen mindre end 1684 og med Hensyn til Havren mindre end 1661, saa var det dog nok den store Hungersnød, hvorom Bønderne endnu paa mange Steder vide at fortælle. Saa-

ledes hedder det f. Ex. i Vigerslev Sogn, at i den Tid kom Mange herind fra Jylland og tjente for den blotte Føde; ja! mange af Landets egne Folk gif ogsaa, skjøndt unge og stærke, omkring at tigge, fordi de ikke engang kunde faae Tjeneste for den blotte Føde; ja! selv Gaardbeboerne lede Nød i den Grad, at de maatte flære Arene af det halvmodne Korn paa Marken, tørre det i en Kjedel og føre det til Mølle for at faae Meel deraf.

1766 den 26 Febr. bar Jomfr. Anne Fahnøe Skomager Wolf Dieberichs Søn i Bogense Kirke, og Sybille Melhof gif hos. S. A. den 3 Juli bar Mad. Hunerop (Feltstær) Sgr. Johan Svens Søn ibid., og Jomfr. Anne Fahnøe gif hos. Fadd. vare Forvalter Mads Hvid paa Dregaard, Sr. Lieut. Bonnichsen og Bystryker Morten Noe. S. A. døde der 12 i Bogense.

S. A. den 16 Marts bar Fru Oberstinde Bardenfleths Pige paa Harrislefsgaard et Barn fra Harrislef i Skouby Kirke. S. A. den 15 Juni Ditto et Barn fra Eskildstrup ibid. S. A. den 6 Juni bar Mad. Lundager fra Bogense et Barn fra Lofte ibid. S. A. den 24 Aug. bar Fruens Pige paa Harrislefsgaard Charlotte Amalie Warming Niels Skyttes Barn ibid. S. A. den 17 Sept. bar Mad. Guldbrandt et Barn fra „Vadeborg“ ibid.

S. A. kjøbte Grevstabet Gyldesteens Administrator Grev Neuf 2 Gaarde og 5 Huse i Ugerslev af Johanne Lindholm.

S. A. bortkøstede Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Orrislef paa 9—6—3—1 og 1 Huus i N. Esterbølle.

S. A. Fastelavns Søndag bar høivelb. Froken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra Rolshave i Guldberg Kirke.

S. A. d. 17 Mai blev Sognepræstens (Fr. Balslevs) Datter Salome baaren ibid. af høivelb. Fru Oberstlieutenant. v. Grambow paa Sandagergaard. Blandt Fadd. vare Fr. Provst Broge i Klinte og hans „Frue“ og Fr. Forbatter Hvid paa Gylbensteen. S. A. den 19 Mai bar velb. Frøken v. Holten paa Sandagergaard Bæverens Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke.

S. A. Dn. 5 p. Tr. bar Frøkenpigen paa Sandagergaard en Landsoldats Barn af Eilby i samme Byes Kirke. S. A. Dn. 20 p. Tr. bar Frøken Hols (o: Holten) paa Sandagergaard et Barn fra Eilby ibid.

S. A. d. 19 Marts bar Mad. Hvid Niels Thomsens Barn paa Dregaard i Dre Kirke. S. A. d. 31 Marts bar Jomfr. Karen Henriksen fra Dregaard et Barn fra Orbet ibid. S. A. d. 25 April blev Msr. Rummels Søn paa Hugget baaren ibid. af hans Kones Søster Jomfru Müller i Særlef.

S. A. den 25 Jan. bleve Lømmermester af Odense Svend Jensen Zier og Mette Cathrine Henriksdatter Wetke af Haarlef ibid. troløvede (og den 28 Febr. copulerede). Hans Forlover var Blytællermester Augustinus Skilling af Odense, og de havde løst Copulationsfeddel af Consumptionsforpagter Niels Borch i Odense. (D. 25 Oct. 1765 siges derimod om et andet Par, at de havde løst Copulationsfeddel fra Odense Amtstue). S. A. den 18 Marts blev efter kongl. Ordre holdt Klageprædiken over sal. Kong Fred. 5 høilovlig Høufommelse, da hans Liig blev nedsat i Roskilde Domkirke. Prædiken blev holdt Kl. 1 Eft. over 1 Mos. 48, 21: See! jeg døer, og Gud skal være med Eder! S. A. Langfredag bleve „Seneca“ Sørensen af Skouby og Anne „Nette“ Larsdatter af Labøl troløvede og den 9 Mai i Haar-

flef Kirke copulerede. S. A. den 11 Juli bleve Mfr. Johan Abilqvist fra Holstenshuus og (Degnens Datter) Jomfr. Dorthea Gram trolovebe og den 5 Aug. copulerede. De havde Copulationsfeddel fra Odense Amtstue, som var betalt med 4 Rdl., og allerede den 17 Aug. blev deres Datter baaren i Haarslef Kirke af Præstens Hustru. Mad. Braadt paa Høved stod hos, og Fadd. vare Fogden paa Rugaard Mfr. Busf, Fogden fra Langesø Mfr. Hunderop ic.

S. A. skulde man først have begyndt at spise Mellemmad i Særlef Sogn (formodentlig forat oprette, hvad man havde forsømt Aaret forud, da den store Dyretid og Hungersnød var). S. A. bar Oberstlieutenantinde Grambow fra Sandagergaard et Barn fra Rosterslef i Særlef Kirke.

S. A. døde den residerende Capellan i Veslinge Hr. Thomas Neuge, og ham succederede den hidtilsværende personel Capellan Hr. Henrich Schytte (see 1763).

S. A. Dn. 1 p. Tr. bar (Præstefonen) Mad. Troiel et Barn fra Kirkehuset i Bispenberg Kirke, og s. A. Dn. 20 p. Tr. bar Kjøbmand fra Odense Sgr. Christian Haman Dreiers Kjæreste et Barn fra Kulebjerg ihid., og hendes Mand var Fadd. til samme. S. A. bleve der i Sognet fødte 51, døde 37 og cop. 7 Par.

1767 beskrives Bogen i Atl. 3 Pag. 465-67; og siges ved denne Leilighed, at den vel har en sikker Havn, men dog kun for smaa Fartøier, da Vandet er udybt i samme; at der vel aarligen udffibes nogle Kornvarer, Haugefrugter, Dynevaar og andet hjemmegjort Løi til Norge, men at Borgernes Antal ligesom Næringen kun er liden, da Byen er den mindste blandt alle Fyens Kjøbstæder. S. A. den 28 Jan. bar Jomfr. Kirstine Hoffman en Muurmesters Datter i Bo=

gense Kirke, og Jomfr. Benedicta Catharina Velling gif hos. S. A. den 29 April bleve Msr. Claus Ræsf og Jomfr. Mette Bøgvad ibid. copulerede. S. A. den 3 Juni bar Fru Majorinde Lassens Hr. Lieutenant Bonnichsens Søn Hærche ibid. Mad. Lundager gif hos, og blandt Fadd. var „Controlleur“ Thørøe. S. A. den 5 Juni bleve Msr. Mads Raffenberg og Jomfr. Maria Hedevig Thetsen i Huset copulerede. S. A. den 30 Juli blev Sgr. Søren Borrings Datter baaren ibid. af Jomfr. Karen Jørgensen. Birgitte Jørgensen gif hos, og blandt Fadderne Forvalter Hvid paa Gyldesteen. S. A. den 1 Oct. bar Mad. Lundager Sgr. Jvns Søn ibid. Mad. Schou gif hos, og blandt Fadd. vare Lieut. Bonnichsen, Tolder Bøgvad og Controlleur J. Thørøe. S. A. den 16 Dec. bleve velædle og velfornemme Msr. Otto Brandt og velædle og dyderige Jomfru Birgitte Jørgensen i Huset copulerede. S. A. den 23 Dec. bar Jomfru Johanne Raffenberg Rasmus „Ombachs“ Søn i Bøgense Kirke, og Jomfr. Kirstine Hoffman gif hos. S. A. døde der 13 i Bøgense.

S. A. beskrives Harriglesgaard i Atl. 3 Pag. 471, og da var dens frie Hovedgaardstart 92—3—2 (altsaa 11 à 12 Tdr. mere end 1688), Skff. 1—2—3—1 og Mølleff. 20—3—3—3.

S. A. opregnes Skouby Sogns Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 464. S. A. Nypaarsdag bar Fru Oberstinde Bardenfleths Pige Trine Margrethe fra Harriglesgaard et Barn fra Harrigles i Skouby Kirke. S. A. den 3 Mai bar Mad. Hunderup Nedermøllers Barn ibid. S. A. Dn. 18p. Tr. bar Fru Oberstinde Bardenfleths ovennævnte Pige et Barn fra Lofte ibid.

S. A. omtales Gyldesteen i Atl. 3 Pag. 470=71, og

da var	Gyldensteens Hovedgaardstart	47—3—3—
	Skovskylv	. . . 3—4—3—2
	Dregaard 53—3—2—1
	Skovskylv	. . . 18—1—2
	Ugersflesgaard	. . . 53—2—1—
	Skovskylv	. . . = — — 1—1
	Grevstæbets frie og privileg. Bøndergods	292—2—2—
	og Frihedsgodsset	200— — — —

Talt 667—6—3—.

S. A. omtales Sandagergaard i Atl. 3 Pag. 476=77 som en maadelig god Gaard af gammelbogs Bygning med 2 Steenstøtter, der forestille Konger og Helte, paa hver Side af Broen til Borgegaarden, men hvis Inscription allerede da var ulæselig. Forresten angives dens Hovedgaardstart til 40—7—2—, Skovskylv 1—2—3—1 og Møllestylv 8— — — —. S. A. bortfæster dens Eier Oberstlieut. Gram-

bow 1 Gaard i Kosterfles paa 11—4— — —, 1 Ditto i Sørfles paa 14—5— — — og 1 Ditto i Gilby paa 10— — — —.

S. A. opregnes Sognene Guldbjergs og Sandagers Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 464. S. A. Nytaarsdag bar velb. Frøken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. d. 29 blev Msr. Bolges Søn baaren ibid. af Præstefonen, og Forvalter Hvid paa Gyldensteen med Kjæreste, Msr. Ahrensbach og Msr. Schousbølle vare Faddere. S. A. d. 7 Dec. bleve i Guldbjerg Kirke Msr. Christoffer Schyp i Maderup og Marie Christensdatter af Nebelstrup copulerede.

S. A. opregnes Gilby og Meilby Sognes Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 464 (hvor dog Brandstrup er en Trykfeil for Brøndstrup).

S. A. opregnes Dre Sogns Byer i Atl. 3 Pag. 465 (hvor dog Skalfstrup er en Trykfeil for Skaadstrup). S. A. d. 19 Juli lod en Mand i Skaadstrup sin Datter dobe i Dre Kirke med Navnet „Drua“ (Drude?).

S. A. opregnes Haarslef Sogns Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 465, skjøndt heelt usfuldstændigt. S. A. 4 S. efter hell. 3 Kong. bar Christiane Kielgaard fra Bogenfse Rasmus Kielgaards Søn af Gilstov i Haarslef Kirke. (Maret forud blev en Benjamin Kielgaard ibid. begravet). S. A. Skjærtorsdag bar Jomfr. Møller fra Diget et Barn fra Lykkegaard ibid. S. A. den 26 April bar Henrik Wædelees Kone i Laage et Barn fra Musbjerg ibid. Samme Dag stode 2 af Præsten Hr. Henrichsens Døttre til Confirmation, nemlig Isidora Margrethe og Constance. S. A. d. 26 Mai bleve Georg Adam Zinzel og Ana Margrethe Jensdatter fra Kjøbenhavn trolovede og d. 17 Juni i Haarslef Kirke copulerede. S. A. Dn. 8 p. Tr. en Dreng af Hølse begravet ibid., som i sit 14 Aar druknede af Vanvare i Bro=aa. S. A. Dn. 2 adv. blev Søren „Spurres“ Søn af Gilstov døbt. S. A. d. 20 Dec. bar Karen Henrichsen fra Dregaard et Barn fra Nymark i Haarslef Kirke.

S. A. opregnes Særslf Sogns Byer i Atl. 3 Pag. 465, hvor dog Maderup kaldes Moderup. S. A. Dn. 2 p. Tr. vare Mrs. Hunderup, Fuldmægtig paa Langesø, Mrs. Henrichsen, Fuldmægtig paa Elvid, og Mrs. Christian Anthon paa Dregaard Fadd. i Særslf Kirke til Mrs. Schøpes Barn paa Maderupgaard. S. A. d. 8 Juni blev det aabenbare Skriftemaal i Landets Kirker (som var befalet i Loven og endydermere ved Forordn. af 23 Dec. 1735 indskærpet) aldeles ophævet imod Straf paa Vand og Brød eller Bøders Erlæggelse (ligesom disse Leiermaalsbøder endelig ogsaa 1800

bleve affaffede). Men om nu Særlesf Præst har været stren- gere end andre Præster eller mere holdt sig til gammel Skik og Brug end de andre, det veed jeg ikke; men saa Meget er vist, at han skriver i sin Kirkebog, at det først var fra d. 12 Mai 1782, at ingen publica absolutio mere finder Sted ifølge den kongl. Forordn., som befrier Alle „undtagen dem, som maatte afholde sig fra Alterens Bord over Aar og Dag, og med dem de Forældre, som af Vaade ligge deres Børn ihjel, som vel meest fleer af en meget tungsøvnnet Moder.“

S. A. hedder det i Atl. 3 Pag. 473 om Langesø, at det vel er en støn Gaard af Guds og Eiendom (den havde nemlig 25—6—3—= Hovedgaardstaxt og 3—1—=—1 Skov- skyld), men derimod ringe og gammel af Bygning. (Ved denne Tid skete det derfor ogsaa, at Præsten i Vigerslef og Bessinge Hr. Westergaard lod tage Syn over dens Brøst- fældighed til Gjengjæld for et lignende Syn af Langesøes Eier over Præstegaarden). S. A. fik Kammerherre Holsten af Langesø Ordenen af l'union parfaite.

S. A. havde Margaard ifølge Atl. 3 Pag. 474 Hoved- gaardstaxt 44—2—1—2, Skovskuld =—7—1—= og Mølle- skyld 8—=—=—=.

S. A. opregnes Vigerslef Sogns Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 464.

S. A. folgte Geheimeraad Juel Rugaard til Kammerraad Nicolaus Duus, og Gaarden omtales i Atl. 3 Pag. 474-75, ligesom Elved Pag. 469.

S. A. opregnes Bessinge Sogns Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 464 med sine tilbørlige Trykfeil. S. A. stode Jomfr. Ferslef og Mfr. Vech fra Elved Faddere til et Barn i Bes- slinge Kirke, og s. A. d. 28 April blev ibid. Søren Mor-

tensen Harnstrup af store Kjøbestov begravet, som var over 100 Aar (og om hvem see 1754).

S. A. roses Dallunds særdeles gode Fiskeri, og da angives dens Hovedgaardstact til 53—4—1—1, Skovsthyld 2—2—2—1, Møllesthyld 1—2—2—2, og som Eier nævnes Kammerjunker Theodosius v. Fineden (Atl. 3 Pag. 468); thi til denne sin Søn Theodosius Ernst Frederik v. Fineden (om hvem see Db. Ahr. Cont. Est. 1786 Nr. 45) havde Enken efter Oberst Fineds Fru Clara Levegau netop f. A. overladt Gaarden.

S. A. opregnes Sønder sø Sogns Byer i Atl. 3 Pag. 466. S. A. d. 19 Januar døde Sognepræsten ibid. Provst Elias Brink, 76½ Aar gammel; født i Odense 1690, Præst i Sønder sø 1720, gift 1723; af hvis 8 Børn de 4 overlevede ham. S. A. blev ved Hr. Brincks Død Hr. Mathias Jacob Rannetorff Sognepræst i Sønder sø. Han var født d. 1 Juni 1725 i Odense af Faderen Niels R., Klokker og Catechet ved S. Hans, og Moderen Sophie Amalia Beghorff; deponerede 1747 fra Odense Gymnasium; var uden Tvivl Høvmester paa Margaard; gift 1) med Ane Kirstine Morup, som uden Tvivl 1764 tjente paa Margaard, og gift 2) med Sindel Apelone. Først 1806 blev han i Raade og med Pension entlediget og døde d. 29 Oct. 1808.

S. A. opregnes Bispenberg Sogns Byer og Steder i Atl. 3 Pag. 465. S. A. den 2 S. i Faste var Mad. Duus fra Rugaard et Barn fra Bred i Bispenberg Kirke, og Hr. Duus var Fadd. til samme. S. A. den 9 April blev Skoleholderen i Skalsbjerg Sgr. Masmus Frederiksen ibid. begravet. S. A. den 20 Mai blev Skoleholder Bjørns Hustru i Rølsbjerg ibid. begravet. S. A. Dn. 4 p. Tr. var Mad.

Werner fra Broholm et Barn fra Magtenbølle ibid. S. A. bleve der i Sognet fødte 56, døde 60, copul. 20.

1768 den 1 Febr. blev sal. Mad. Top i Bogenſe Kirke begravet. S. A. den 4 Febr. bar Fru Lassen en Snekfers Datter ibid.; Jomfr. Christiane Paulin gif hos, og Fadd. vare Lieut. Bonnichsen, Mfr. Raffau og Mfr. Ditlev Witthardt. S. A. den 15 Febr. bar Frøken v. Holten paa Sandagergaard Skomager Wolf Diderichs Datter ibid., og Jomfr. Gedſke Paulin gif hos. S. A. den 20 Marts havde „Parykmageren“ (hans Navn nævnes ikke) en Datter i Bogenſe Kirke, som Vægterens Datter bar. S. A. den 19 Mai bleve Jørgen Snekfer og Jomfru Birthe Kirstine Melhøp ibid. copulerede. S. A. den 26 Oct. blev Sgr. Holger Fahnøes Søn Ivar Peter baaren ibid. af Hr. Lundagers Kjæreste, og Mad. Raffenberg gif hos. S. A. den 3 Nov. bleve Maleren Mfr. Niels Henriksen Burghardt og Jomfr. Maria Catharina Sørensdatter Møller ibid. copulerede. S. A. døde der 10 i Bogenſe.

S. A. hellig 3 Kong. D. bar Mad. Buch fra Brandholt Degnen Niels Bruns Barn af Skouby i samme Byes Kirke. S. A. d. 28 Marts blev (den forrige) Degn af Skouby (den Foregaaendes Svigerfader) Hans Fiſcher ibid. begravet. S. A. d. 11 Dec. havde „Seneca“ Sørensen af Skouby et Barn ibid. i Kirke.

S. A. bortføster Oberſtlieut. Grambow paa Sandagergaard 1 Gaard i Særſlef paa 8—6—2—, 1 Ditto i Harendrup (af forrige Billesbølle Gods) paa 11—1—1— og Skf. —3—, og 1 Gaard i Gilby paa 8—6—1—2.

S. A. den 14 Marts var Byfoged i Bogenſe og Birke-dommer paa Grebflabet Gyldensteen (Martinus) Holst Fadd. til et Barn i Sandager Kirke. S. A. 2 S. efter Paaske

bar velb. Frøken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle ibid. S. A. blebe der i Guldberg og Sandager Sogne fødte 5, døde 9 og copulerede 15 Par.

S. A. Dn. 9 p. Tr. bar Frøken Holten paa Sandagergaard et Barn fra Gilby i samme Byes Kirke.

S. A. den 16 Jan. blev en Dreng paa 4 Mar fra Ny-mark i Haarslef begravet, og over ham baade prædiket og ringet. S. A. den 13 Marts udlagt til Barnefader for et uægte Barn fra Ellsbov, som døbtet ibid., en Kopranger fra Jylland, hvis Opholdssted ikke vidstes. S. A. 5 S. efter Paaſte blev Anne „Paaſes“ Datter af Haarslef og 6 S. efter Paaſte Anne Paaſes selv begravet. S. A. den 26 Mai blebe Johan Rasmussen fra Holstenshuus og (Degnens Datter) Bodil Marie Gram trolovede, og deres Forlovere vare Mfr. Lotſen fra Bogenſe og (Forvalter) Sgr. Hunne-rop fra Langeſø; s. A. den 27 Juni (hvor han siges at være fra Lyø) blebe de derpaa i Haarslef Kirke copulerede. S. A. den 26 Juni bar Oberſt Bardenfleth's Frue paa Harrifle-gaard et Barn fra Labøl ibid. S. A. den 5 Aug. vare Niels Buſk paa Brandholt og Degnen Bruun i Skouby For-loftningsmænd ved en Trolovelse ibid. S. A. Dn. 3 adv. bar Mad. Buſk paa Brandholt et Barn fra Diget ibid., og Mfr. Buſk paa Brandholt var blandt Fædd. S. A. blebe i Haarslef Sogn fødte 23, men døde 36.

S. A. bar Oberſtlieut. Grambøw's Frue paa Sandager-gaard et Barn fra Roſterſlef i Særſlef Kirke.

S. A. blev Kammerherre Holſten paa Langeſø Midder af Dannebrog.

S. A. den 18 Febr. blev (Capellanen) ſal. Hr. Thomas Neup's Enke Maren Lindſchow i Vigerslef begravet. S. A.

den 23 Mai bar Huusholdersten paa Lange sø Cathrine Jørgensen Niels „Snebedids“ Søn af Bredberg ibid.

S. A. stode Sgr. Braadt i Hoved, Sgr. Henriksen og Msr. Engelsen paa Elved samt Jomfr. Margrethe Sophie Belliger ibid. Faddere til et Barn i Vestlinge Kirke.

S. A. Dn. Septuagesima vare Msr. Wandel fra Nyborg og begge Degnen Lundorps Søner Fadd. til et Barn fra Bred i Bispenberg Kirke. S. A. almindelig Bededag bar Capitain Bülow's Pige (fra Rønnemose?) et Barn fra Gadsbølle ibid. S. A. 2 Pintsedag bar Mad. Dreier fra Odense et Barn fra Andebølle ibid., og hendes Mand Hr. (Kjøbmand) Dreier var Fadd. S. A. Dn. 7 p. Tr. bar Jomfr. Reus i Skalbjerget et Barn fra samme By ibid. S. A. den 29 Juli bleve Msr. Simon Petrus Marhuus og Jomfr. Anna Maria Reus ibid. copulerede. S. A. fødte 67, døde 37, cop. 16.

1769 var Folketallet i Skoubyherred 6,565 (Begtr. Pag. 8).

S. A. var Folketallet i Bogense 430 (Begtrup om Ugerd. i F. Pag. 8). S. A. den 26 April var Maler Niels Burhardt Fadd. til Hans Jørgen Møllers Søn i Bogense Kirke. S. A. den 3 Mai blev Hr. Lieut. Bonnichsens Datter Cathrine baaren ibid. af Mad. Bøgvad; Jomfr. Gedste Paulin gif hos, og blandt Fadd. vare Sgr. Jveng og Msr. Ditlev Witzhardt. S. A. den 18 Juni blev Theodori Daszovii Petri Henrici de Vinovs Datter Charlotte Amalia døbt ibid. Hr. Lundagers (Pige) Karen bar hende, og Maren gif hos. S. A. den 5 Sept. bar velb. Fru Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard Sgr. Søren Borrings Datter ibid., og Fru Lieutenantinde Bonnichsen gif hos. S. A. den 20 Sept. bleve Msr. Hans Thorsen og Berthe Elsebet Margrete Dsterman ibid. copulerede. S. A. den 1 Oct. blev Andreas

Wermuth „Peruqhemagers“ Datter ibid. døbt. S. A. den 16 Nov. bleve velagtbare og velfornemme unge Karl Msr. Hans Fahnøe og velagtbare og velfornemme Jomfru Gjertrud Michelsdatter af Bogense efter kongl. Bevilling i Huset copulerede. S. A. den 7 Dec. blev Msr. Thorsen (om hvem see supra under 20 Sept.) i Bogense Kirke begravet. S. A. døde der 10 i Bogense.

S. A. den 11 Juni døde Oberstlieutenantinde Hagedorn, født Hoppe, i sit 82 Aar, paa Harrislesgaard, og hendes Datter (ved hendes første Mand) Ane Elisabeth de Lassen, der 1740 var bleven gift med Oberst ved Cavalieriet Johan Frederik Bardenfleth, tilbragte ham nu ved Enkefruens Død Gaarden.

S. A. den 9 April bar Fru Oberstinde Bardenfleths Pige paa „Gaarden“ (o: Harrislesgaard) en Dragoners Barn af Harrisles i Skouby Kirke. S. A. den 21 Juni blev Fru Hagedorn fra Harrislesgaard ibid. begravet. S. A. den 5 Juli bleve Hr. Nachlov og Jomfr. Paulin paa Harrislesgaard copulerede.

S. A. magesfistede Grevskabet Gyldensteens Administrator med Dallund, og da boede endnu intet Herstab, men blot Forvalter Johannes Hvid og Forpagter Kallager, paa Gaarden.

S. A. 1 S. efter hell. 3 R. blev en Kone fra Smidstrup paa Guldbjerg Kirkegaard i sin Alders 96 Aar begravet, og der blev „ringet“ over hende. S. A. S. efter Midfaste bar velb. Frøken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. 2 S. efter Paasse bar (Gartneren) Mester Røhrs Kone et Barn fra Nordstov i Guldbjerg Kirke. S. A. den 10 Nov. blev velædle Hr. Forvalter Hvids Søn paa Gyldensteen Iver Pedersen baaren i Sandager Kirke af Mad. Brandt i Bogense,

og Fadd. vare Mad. Borring, velædle Hr. Jens Brandt, velædle Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard og Sgr. Skov i Bogense. S. A. den 10 Dec. bleve i Guldbjerg Kirke copulerede Hans Cornelius Gram og Bodild Madsdatter, som havde Kongebrev at vies uden Trolovelse og Lysning.

S. A. den 15 Mai bar Jomfr. Karen Henriksen paa Dregaard et Barn fra Orbek i Dre Kirke.

S. A. den 1 Jan. var Niels Bek Skoleholder (i Hindevad) Fadd. til Smedens Barn af Hindevad i Haarslef Kirke.

S. A. den 4 Febr. blev Jomfr. Cathrine Tommerup, som var født i Faaborg, men døde i Haarslef Præstegaard, begravet, og der blev ringet, men ikke prædiket over hende. S.

A. den 5 Febr. bar Jomfr. Margrethe Sophie Belliger fra „Elvedgaard“ et Barn fra Mosegaard i Haarslef Kirke. S.

A. den 15 Marts bar Præstens Datter Isidora Margrethe Henriksen et Barn fra Haarslef ibid. S. A. 1 S. efter

Paaste bleve 2 af Degnen Grams Døttre, nemlig Anna Lisbet og Maria Elisabet, confirmerede. S. A. 4 S. efter

Paaste bar Frøken v. Holten paa Sandagergaard et Barn fra Haarslef ibid. S. A. den 21 Juli bleve Birkedommer

Sgr. Hans Holm og Madame Elisabeth sal. Hartvigsens paa Rønnemose copulerede hjemme i Huset ifølge kongl. Vielsebrev og Copulationseddel fra Amtstuen i Odense. S. A.

Dn. 15 p. Tr. bar Mad. Holm paa Rønnemose et Barn fra Bierne i Haarslef Kirke, og Fadd. vare Birkedommer

Holm paa Rønnemose, Msr. Hunnerop paa Rugaard ic. S. A. Dn. 20 p. Tr. bar Jomfr. Wædelee paa Rønnemose

Keiser Stræders Datter fra Hindevad ibid. Isidora Henriksen fra Præstegaarden fød hos, og Fadd. vare (Skoleholder Niels) Bek, Christian Bredahl fra Bogense ic. S.

A. den 27 Oct. bleve Sgr. Lars Munk af Skovshøierup og

Jomfr. Maria Møller af Diget copulerede hjemme i Huset ifølge kongl. Vielsebrev.

S. A. bar Oberstlieut. Grambøvs Frue paa Sandagergaard et Barn fra Kosterflesk i Særskel Kirke.

S. A. den 12 Febr. bar Morten Møllers Hustru Sophie Basse fra Tverstov Mølle et Barn fra Rue i Vigerflesk Kirke, og den 19 Mai blev Degnen Jens Sandberg i Vigerflesk begravet.

S. A. folgte Kammerraad N. Duus Rugaard til Jørgen Juul, som dog kun havde den et Aarstid, da Duus igjen maatte tage den tilbage.

S. A. døde Hollænderen Niels Bøch paa Elved. S. A. blev Capitain Suchovs Søn af Høved baaren af Justitsraadinden paa Elved i Vestlinge Kirke. S. A. boede Ernst Braadt i Rugaards Stov, hvor han havde kjøbt sig en Parcel. Mfr. Krogh var endnu paa Elved, og Mfr. Anthøn var Foged ibid.

S. A. var Folkemængden i Bispenberg Sogn 1119 (Atl. 6 Pag. 663). S. A. vandt Capellanen ibid. Hr. Jacob Rosfod Troiel General-Landvæsenscollegiets udsatte Priismedaille i Guld for den bedste Afhandling om Humleavlen (Blok 2 Pag. 352). S. A. døde Sognepræsten ibid. Hr. Thomas Troiel (Blok 2 Pag. 358). S. A. den 2 S. efter Paaftte bar Jørgen Bagers Hustru fra Bogenfse et Barn fra Gadshølle i Bispenberg Kirke. S. A. den 3 S. efter Paaftte bar Fru Majorinde Petersen paa Tøllerup Mfr. Marhusens Datter af Skalbjerget ibid., og Fadd. vare Mad. Schmalz fra Brendekilde, Major Flindt i Stærmosen, Major Petersen og Mfr. Clausen paa Tøllerup. S. A. Dn. 23 p. Tr. bar Justitsraad v. d. Maasfs Pige et Barn fra Sællebjerg ibid. S. A. fødte 58, døde 67, cop. 15.

S. N. saabelfom næstfølgende var der Dvægsyge her paa Egnen, hvorom fortælles i Skouby Sogn, at af de 2 Dvægsyger (1749 og 1769) var den sidste (i Anledning af hvilken ogsaa vore gamle Kobberstillinger af 1771 til Uddeling blandt de Forarmede skulle være blevne slagne) den værste. Sædvanligt beholdtes kun 1 Ko eller 1 Kalb i hver en Gaard. Den var ogsaa Marsag i den almindeligt bekjendte Armod og Brødbløshed, da Mange maatte gaae og tigge, og friske og sunde Folk tilbøde deres Tjeneste for den blotte Føde. I Guldberg Sogn fortælles, at Nygteren hos Præsten i Raalsbauge kun havde en Ko og en Kalb at være Nygter for, og at $\frac{1}{2}$ Otting Smør kostede 2 Daler, hvilket den Tid (da en voksen Tjenestepige kun fik $2\frac{1}{2}$ Daler o: 10 Mark i Løn om Halvaaret, samt Lærred til en Særk) var saare Meget. I Dre Sogn fortælles, at i den sidste (altsaa denne) Dvægsyge døde Dvæget 3 Overage saaledes, at eftersom de fik nyt Dvæg tillagt eller anskaffet, uddøde det igjen, og saaledes 3 Gange. (Dog var der nogen Tid imellem disse Overage, den ene Gang endogsaa 3 Aar). Dog vare der ogsaa Enkelte, hvis Dvæg intet skadede eller dog gik Sygen igjennem; men i Fortællerens Fødegård i Skaastrup mistede de 4 og beholdt kun 1 tilbage. I Haarslef Sogn fortælles der, at man der i Sognet maatte sætte sit Foder ud i Moser og paa side Steder, for saaledes at forvandle det til Gjødning, da man ingen Kreaturer havde til at fortære det. De Køer, man hentede fra Jylland i de Styrtedes Sted, kostede fra 18 til 20 Rdl., som i den Tid (hvor en Stud f. Ex. 1733 kun kostede 6 Rdl.) maa have været en svær Pris. I denne Syge døde forresten Kreaturerne, som sagt, 3 Overage (det vil sige, den overgik Sognet til 3 forskellige Tider); dog beholdt Nogle lidt tilbage, f. Ex. i Sogne-

fogdens Gaard i Haarslef en Ko og en Kalv. Trangen paa Smør var saa stor, at man istedetfor samme maatte bruge Meelpap. Andre sige, at de Køer, man hentede fra Jylland, kun kostede 8 Daler (hvilket vist er for lidt), men at derimod en, der havde gennemgaaet Sygdommen, betaltes med 40 Daler (hvilket vist er for meget). I Lars Hansens Gaard i Gamby (som var en af de 7 Grevegaarde og den Tid dobbelt saa stor som de andre, nemlig til 12 à 14 Køer, men som ved Udskiftningen med de andre Grevegaarde blev gjort lige) døde alle Dvægshøveder paa en 3 Mars Dvie nær, endstjændt ogsaa denne var bragt ud til Stedet, hvor de andre vare blevne nedgravede, for der at vederfares den samme Ret (de bleve nemlig paa Dyrighedens Befaling, naar de vare blevne smittede, nedgravede, og det stundom endogsaa levende, forat end ikke deres Blod skulde blive over Jorden og derved Smitten udbredes), men blev staaet, fordi den faae saa „naadig“ (d: bønlig) tilbage. Efter Dvægshygen synes der at være bleven Hungernød (isald det ellers ikke er en Forverling med 1765), saa at 1 Td. Rug kostede 8 Rdl. (formodentlig Daler), og mange raste Folk maatte af Mangel paa Arbeide og Næring gaae omkring og tigge og tilbøde deres Tjeneste for den blotte Føde; thi efter en anden Beretning kostede i denne saakaldte „sidste“ Dvægshyge $\frac{1}{2}$ Ditting Smør 4 Daler og 1 Skp. Rugmeel 4 Mk. Fra Særslæsogn fortæles, at i den sidste Dvægshyge døde i Jørgen Henriksens Gaard i Rosterslef alle Dvægshøvederne paa eet nær, og dette ene stod Manden endda i Begreb med, for den strenge Hovnings Skyld, at bortbytte forat faae en bedre Hest end de, han hidtil havde. Fra Vigerslef Sogn fortælles, at der i den sidste Dvægshyge til Fastrup Byes Brug byggedes et affondret Dvægshuus eller en Slags Dvaran-

taineindretning for de syge eller for smittede mistænkte Køer ude paa Marken mod Havgaard til, hvilket Beboerne paa Havgaard aldeles ikke vare tilfredse med, af Frygt for at deres Kreaturer derved desto lettere kunde blive smittede. Men dette Dvægghuus blev til Lykke aldrig brugt, og de paa Havgaard mistede heller ingen af deres; men i Anders Olsens Gaard døde alle deres Kreaturer to Dvergange; ligesom man ogsaa veed, at de den Tid af Mangel paa Smør maatte bruge Spegeffid eller Sirup paa Brødet. Paa Elvedgaard døde der i Nov. og Dec. 1769, 111 Stkr. Stude, Køer, Dvier og Kalve. Paa Rugaard mistede de i en af disse Dvægghyger 70 Stkr. Dvæg. I Vestlinge Sogn fortælles der forresten, at denne anden eller sidste Dvægghyge yttrede sig ved en usædvanlig Lyftighed og en uophørlig Loben om i Marken hos Kreaturet, og at, foruden hvad de mistede paa Rugaard og paa Elved, ogsaa alle Margaards døde paa 2 nær, og at de paa Amagergaarden af 16 mistede de 12. De, som havde gennemgaaet Sygdommen, bleve paabrændte af Dyrigheden, og Herredsfoged Jacobsen sad saaledes i Wigerslev Smedie en heel Dag forat paabrænde dem Mærket; og de saaledes mærkede kostede paa den Tid fra 50 til 70 flette Daler pr. Stk. Fra Sønderjøs Sogn fortælles endelig, at der er et Sted i Dallunds Møllemark og altsaa i Nærheden af Møllen, hvor over 400 Dvægghøveder i Dvægghygens Tid ere nedgravede (det maa altsaa have været en almindelig Dvæggrube for begge Dvægghygerne eller for hele Sognet; thi nu holder Gaarden selv kun 250 Køer foruden Tyre og Ungkvæg samt en betydelig Faareflo); og Skjøndt nu disse ere dybt nede i Jorden, saa er dog den derpaa voksende Grøde saa stærk, at den altid ligger i Løie.

1770 og to næstfølgende Aar var der Dyretid i Landet.

Capitelstarten steg fra 12 Mk. 8 $\frac{1}{2}$ for Rug, 8 Mk. 8 $\frac{1}{2}$ for Byg, 5 Mk. 4 $\frac{1}{2}$ for Havre, som den 1769 havde været, allerede 1770 til 20 Mk. for Rug, 12 Mk. 8 $\frac{1}{2}$ for Byg og 7 Mk. for Havre; 1771 til 26 Mk. for Rug, 15 Mk. for Byg og 8 Mk. for Havre; og 1772 var den vel med Hensyn til Rugen sunken til 22 Mk., men derimod med Hensyn til Byggen stegen til 17 Mk. og med Hensyn til Havren til 11 Mk.

S. A. den 23 Febr. bar Mad. Christen Fahnøes en Muurmesters Datter i Bogense Kirke, og Hans Fahnøes Hustru gif hos. S. A. den 23 Marts bar Mad. Hunnerup Mfr. Holger Fahnøes Datter ibid., og Jomfr. Gjeffe Paulin gif hos. S. A. den 27 April bar Frøkenen (v. Holten?) fra Sandagergaard en Snedkers Datter ibid., og Jomfr. Hoffman gif hos. S. A. den 18 Mai blev Bykriveren i Bogense Morten Røe udlagt til BARNESADER af en Hattemagers Datter ibid. S. A. den 22 Aug. var Mfr. Bull Studios. Fadder til Maleren Niels Burchardts Søn.

S. A. Dn. 4 p. Epiph. bar forrige Degns Enke Mad. Fischer (sin Svigersøns) nærværende Degn Niels Bruns Barn af Skouby i samme Byes Kirke. S. A. den 8 April bar Jomfr. Raffenberg fra Bogense Mad. Peerups Datter af Skouby Anna Maria Gregoria ibid., og Fadd. vare Mfr. Legardt paa Harriplesgaard, Mfr. Buch paa Brandholt ic. S. A. den 22 Juni blev Peder Sørensen „Ringer“ i Rjærby ibid. troslovet. S. A. Dn. 20 p. Tr. blev Niels „Bisefrømmer“ ibid. begravet, som døde i Harriples. S. A. Dn. 2 adv. blev der parenteret ibid. over Anders Froms 8-aarige Datter af Rjærby.

S. A. 1 S. efter Paaste bleve i Sandager Kirke confirmerede velb. Frøken Margrethe Henrica v. Grambow, 14,

og velb. Froken Ellen, 16 Aar gammel, begge fra Sandagergaard. S. A. den 24 Mai blev paa Sandager Kirkegaard begravet Anthon Bugholm, Møller ved Gyldesteen, og der blev „ringet“ over ham. S. A. S. Hansdag var velb. Froken Grambow paa Sandagergaard Rasmus „Dreiers“ Søn fra N. Esterbølle ihid. S. A. Dn. 10 p. Tr. var velb. Froken v. Holten paa Sandagergaard Mathies Fyhres Datter fra N. Esterbølle ibid. S. A. Dn. 20 p. Fr. blev Msr. Bolges Søn baaren ibid. af Deres høigrevelige Naade „Hr. Greve af Knuth“ til Gyldesteen, og Fadd. vare høi velb. Froken Grambow til Sandagergaard, Hr. Raad Digell og Hr. Provst Broge i Klinte. S. A. den 29 Dec. blev Gartneren ved Gyldesteen Christian Røhr, nogle og halvfjerdsfindstøve Aar gammel, begravet, og der blev „ringet“ over ham.

S. A. blev Sognepræsten i Gilby Hr. Hans Eriksen Hvids Søn Erik Arensbach Hvid (som var født i Sept. 1737 og havde deponeret fra Odense Gymnas.) personel Capellan hos sin Fader. S. A. 5 S. efter hell. 3 R. var Froken v. Holten paa Sandagergaard Sandager = Overtmøllers Barn i Gilby Kirke, ligesom Dn. Septuages. et Barn fra Gilby ibid.

S. A. den 22 Febr. blev Msr. Rummels Barn fra Hugget baaret i Dre Kirke af Mad. Hvid paa Dregaard, og Fadd. vare Konens Fader Msr. Møller fra Særslø, Msr. Tomerup fra Skovshøierup, Msr. Bolt fra Fyllested Mølle &c. S. A. den 5 Juni var Mad. Rummel fra Hugget et Barn fra Skaastrup ibid. S. A. den 15 Juni bleve ibid. copulerede Johan Christian Anthon, „Foget paa Elved,“ og Karen Henriksen fra Dregaard. S. A. den 29 Sept. (altsaa noget vel tidlig) blev Johan Christian Anthons Barn

fra Dregaard baaret ibid. af Mad. Lomerup fra Skovshøierup, og blandt Fadd. vare Niels Hvid og Striveren Birk fra Dregaard. S. A. den 16 Oct. blev ibid. begravet Johan Christian Anthons Barn, 16 Dage gammelt.

S. A. den 16 April bar Henrich Wædelees Kone fra Rugaards Mølle et Barn fra lille Laage i Haarslef Kirke. S. A. 2den Søndag efter Paaske havde en Dvind, der var besvangret paa Elved og nu var til Huse i Gamby, sit Barn i Kirke ibid. og udlagde til Barnefader en Karl fra Jylland. S. A. den 4 Mai vare baade Henrich Wædelee af Rugaards Mølle og Henrich Wædelee af Afsenhølle Forlovere for et Par Fæstefolk i Haarslef. S. A. Dn. 6 p. Tr. bar Degnens Datter Marie Elisabet Gram et Barn fra Haarslef ibid. S. A. den 8 Oct. var Birkeskriver Seerup Forlover for et Par Fæstefolk ibid. S. A. den 9 Oct. blev Jacob Rastrup af Laage trolovet med en Pige fra Gadsbøl, og Jens Rastrup fra Langesø var Forlover, hvorpaa de den 1 Dec. bleve copulerede.

S. A. den 4 Aug. skal Herredsfoged Jacobsens Gaard i Særsløf være afbrændt og med den endeel af Herredets gamle Tingbøger og Brevstaber. Ifølge Sagnet laa der nemlig paa Gaardmand Niffel Knudsens Grund i Særsløf mellem Aarene 1760 og 70 en Gaard, som brændte og tilhørte Herredsfogden. Denne Gaard laa østlig for Præstegaarden og sydlig for Byens østlige Ende ved et stort og langt Vand, kaldet Herredsfogdens Mose. En Tidlang efter Ildbranden fandtes endnu af Gaardens Børn efter Pløining paa Stedet, hvor Gaarden havde staaet, nogle Stumper af sammenløbet Guld og Sølv. Om Anledningen til denne Brand fortælles, at Kammerjunker Finedt paa Dallund laa i Strid med Herredsfoged eller Birkedommer Larsen i

Særlesf (hvilket dog maa være en Feiltagelse; thi Herreds= fogden hed N. Jacobsen og Birkedommeren Martinus Holst). Han leiede først en Mand til at fiske paa Larsens Grund, der, da denne kom efter ham, lod sig falde i Vandet, hvor= paa 2 Vidner sprang frem, der siden afslagde Vidnesbyrd paa, at han havde villet myrde ham; men da dette ikke gik igjen= nem, leiede han tilsidst en Mand til at brænde Larsens Gaard af og laa selv inens paa Sønder sø Høie forat nyde Synet af sin Fjendes Gaard, der stod i Lue (et Sagn, der natur= ligviis, som saamange andre Sagn om denne Mand, i Grun= den kun er en Fabel, men som dog viser, hvor hjerteligt Bønderne, der troede paa slige Fabler, i sin Tid maae have hadet ham).

S. A. den 20 Jan. bar Degnens Hustru i Vigerslef Mad. Neuy 1 Barn fra Vigerslef By i sammes Kirke. S. A. den 18 Febr. var Msr. Peder Lind, Skoleholder paa Havre Mark, Fadd. til et Barn fra Rødeled. S. A. den 29 April bar Marie Jørgensbatter fra „Elved“ Morten Møllers Barn i Tverskøvs Mølle, og Fadd. vare (Forvalter) Anthon paa Elved, Peder Holst i Maderup, Petersen paa Margaard og Niels Basse af Tverskø. S. A. den 4 Mai bleve Stadsmusicanter Msr. Jensen af Odense og Fruerpiggen Tomfr. Falkenberg paa Margaard copulerede. S. A. den 20 Mai bar Huusholdersten paa Langesø Ane Margrethe Sophie Lund et Barn fra Breddbjerg ibid. S. A. den 7 Juni blev Frøken Margrethe Schubarth, som var paa Margaard, i Vigerslef Kirke begravet. S. A. den 18 Nov. blev en Mand af Jordvaad ibid. begravet, som var 98 Aar gammel.

S. A. havde Skytten paa Elved Jørgen Jensen Bryllup i Veflinge Kirke.

S. A. skal man i Sønderfø Sogn endnu kun have kjendt lidet eller intet til Kartofler og Kløver. S. A. den 7 Mai blev Fruen Margrethe Schubarth hensat i Margaards Begravelse i Sønderfø Kirke.

S. A. blev Hr. Imanuel Conrad Ludvig Schmalz af Hr. Biskop Ramus, som da eiede Kirken, kaldet til Sognepræst i Bispenbjerg i den forrige Aar afdøde Hr. Thomas Troiels Sted (hans Levnet see Bloch 2 Pag. 16-17). S. A. den 2 Jan. blev Sognepræsten Hr. Thomas Troiel i Bispenbjerg begravet. S. A. Dn. 20 p. Tr. bar Skytten Castrup paa Langesø, hans Hustru fra Laaning et Barn fra Magtenbølle i Bispenbjerg Kirke. S. A. Dn. 24 p. Tr. bar Mad. Rasch fra Asenbølle et Barn fra samme By ibid. S. A. den 25 Nov. begravet en Kone fra Andebølle, der var 90 Aar gl. S. A. den 31 Dec. blev en Mand fra Skovsby, som i Kaseri havde ombragt sig selv, efter Gehejmeraad Billes Ordre begravet affides i Kirkegaarden uden Jordspaakastelse. S. A. fødte 64, døde 58, cop. 23.

1771. I dette saavel som i foregaaende og efterfølgende Aar var der Dyrtid her i Landet. 1770 var Capitelstarten for Rug 20 Mk., for Byg 12 Mk. 8 s. og for Havre 7 Mk. 1771 var den for Rug 26 Mk., for Byg 15 Mk. og for Havre 8 Mk., og 1772 igjen dalet til Rug 22 Mk., men for Byg 17 Mk. og for Havre 11 Mk.; altsaa vel med Hensyn til Rugen lettere, men derimod paa det Høieste med Hensyn til Byg og Havre.

S. A. den 20 Jan. bar Fru Majorinde Lassen Bøve-
ren Andreas Oftermans Søn i Bogense Kirke, og Tomfr.
Hoffman gif hos. S. A. den 21 Marts blev Hr. Lieut.
Bonnichsen i Byens Kirke begravet. S. A. den 7 Juni
var Mfr. Bull Stud. Fadder til Hans Mørks Datter ibid.,

som Mad. Holger Fahnøes bar, og Jomfr. Aune Rassenberg gif hos. S. A. den 21 Octob. bar Fru Majorinde Læsen Sgr. Borrings Datter Ivara Georgina Petrina ibid., og Mad. H. Fahnøes gif hos. S. A. den 1 Dec. vare Forri-
deren paa Gyldesteen og en Materialkubst ibid. Faddere til Parykmager Andreas Bermuths Datter ibid.

S. A. den 25 April døde Oberst Johan Frederik v. Bar-
densfleth i sit 76 Aar paa Harrislesgaard (Giesf. 3, 1 Pag. 388 L.) og efterlod saaledes Gaarden til sin Søn, daværende Oberstlieut. (siden Generallieutenant) Johan Frederik Bar-
densfleth, som s. A. den 6 Sept. giftede sig med Sophie Magdalene Løvenørn, Datter af Conferentsr. Frederik Løvenørn og Frederica Sophie v. Holsten (Giesf. 1 Pag. 266; 3, 1, 388 L.).

S. A. den 15 Febr. blev Forvalter Hunderup af Frid-
froy i Skouby begravet, 55 Aar gammel. S. A. den 2 S. i Faste blev der parenteret ibid. over Degnen Niels Bruns 1 Aar og 5 Uger gamle Søn. S. A. den 3 Marts bar Mad. Buch fra Brandholt et Barn fra Skouby ibid. S. A. den 6 Bededag i Faste blev ibid. en Mand af Kjærby begravet, 93 Aar gammel. S. A. den 13 Mai blev Oberst Bardenfleth paa Harrislesgaard, 77 Aar gammel, ibid. be-
graven. S. A. saavel Dn. 8 p. Tr. som S. Michelsdag bar Degnens Kone 2 Børn fra Skouby ibid. S. A. Dn. 25 p. Tr. bar „Ladefogdens“ Kone i Løbel et Barn fra Løste ibid. S. A. Dn. 1 adv. blev en Kone fra Kjær-
by ibid. begravet, som var 96 Aar gammel.

S. A. bortfæster Oberstlieut. Grambow paa Sandager-
gaard 1 Gaard i Ellby paa 8—6—1—2 og 1 Ditto ibid. paa 8—2—2.

S. A. den 6 Jan. blev paa Sandager Kirkegaard uden

„Jordspaakastelse“ og Ringning begravet en reformeret gammel aftattet Rytter Adam Zinn, som gif og betlede og blev syg i N. Esterbølle, hvor han døde. S. A. 3 S. efter Paaske bar velb. Frøken Grambow paa Sandagergaard Boderens Barn (fra N. Esterbølle ibid.). S. A. den 29 Mai udlagde Stuepigen paa Sandagergaard Tjeneren ibid. til Barnefader. S. A. den 18 Dec. blev Gartner Nøhrs Enke (paa Guldbjerg Kirkegaard) begravet, og blev der „ringet“ over hende. S. A. den 23 Dec. blev Degnen (for begge Sogne), hæderlige og vellærde Peder Rimkilde, ibid. begravet i sit 40 Aar, og ogsaa over ham blev der „ringet“ (han døde den 19 Dec. ifølge Aar. C. Eft. 1772 Nr. 9). S. A. bleve der i begge Sogne fødte 11, døde 18 (blandt dem adskillige af Børnekopper) og copulerede 3 Par.

S. A. den 1 Jan. bar Frøken Grambow paa Sandagergaard Skovfogden Msr. Bruns Søn fra Dregaard i Dre Kirke, og Fadd. vare Forvalter Hvid og hans Søn Niels fra Dregaard, Skriveren Birch ibid. u.

S. A. Langfredag bar Forvalter Hvids Kærester paa Dregaard et Barn fra Nymark i Haarslef Kirke. S. A. den 21 Mai bleve Rasmus Bullerup, Skipper fra Seden, og (Degnens Datter) Anna Elisabeth Amalia Gram i Haarslef trolovede og havde Copulationssejdel fra Odense Amtstue; hvorpaa de den 26 Juni bleve copulerede. S. A. bleve der i Haarslef S. fødte 28 og døde 29.

S. A. den 25 Febr. bleve Peter Paul „Bardina,“ Teglmester paa Langesø, og en Pige fra Nykjøbing trolovede og den 26 Juli i Vigerslef Kirke copulerede. S. A. den 22 Marts bar Jomfr. Maren Nielsdatter Møller af Diget Frederik Moltrup's Søn af Elverød ibid. S. A. den 1 April bar Jomfr. Sara Solberg paa Margaard et Barn fra Ama-

ger ibid. S. A. den 27 Mai blev Degnen i Vigerslef Sgr. Christen Neuges ældste Datter ibid. begravet, 10 Aar gl. S. A. den 23 Juni var Msr. Jens Hee, Informator hos Sognepræsten Hr. Westergaard, Fadd. til et Barn fra Nue-
hed ibid.

S. A. byggede forrige Forbatter paa Elved Ernst Braadt Bentelykke og Mørkenborgs privilegerede Kro i Beslinge Sogn, og s. A. vare saavel Ernst Braadt i Bentegaarden som Capitain Suchov paa Høvedgaarden Faddere til et Barn i Beslinge Kirke. S. A. var Sgr. Claus Vedel Simonsen paa Elvedgaard Fadder til Capitain Suchovs Datter af Høved, som Generalmajorinden paa Margaard ibid. var.

S. A. blev forrige personel Capellan i Bispenberg Hr. Jacob Rosob Troiel den første residerende Capellan ibid. (Blodh 2 Pag. 352; hans Levnet see Adr. C. Eft. 1787 Nr. 5). S. A. den 6 Jan. blev i Bispenbjerg begravet en Kone fra Kolbjerg, der var 92 Aar gammel. S. A. Dn. 15 p. Tr. var (Præstekonen) Mad. Schmalz fra Fuglevig Msr. Aarhusens Barn af Skalbberg i Bispenbjerg Kirke, og Fadd. vare Jomfr. Plattfus, Hr. Troiel og Msr. Hans Jørgen og Christian Troiel, Alle fra Fuglevig. S. A. den 3 Nov. blev Ane Bødgers fra Skalbberg begravet, 96 Aar gl. S. A. den 11 Dec. blev Degnen Sgr. Lundorphy's Son Christian Lundorphy begravet, 32 Aar gl. S. A. vare der i Sognet fødte 58, døde 44, cop. 22.

S. A. vare der i Skoubyherred fødte 154, men døde 180 (Dd. Adr. Cont. Eft. 1772 Nr. 1).

1772 var der, som vi under det forrige Aar saae, Dyr-
tid her i Landet; og det hedder derfor i Dd. Adr. C. Eft. 1772 Nr. 1 under 3 Jan.: „Her i Landet er en almindelig

Dyrtid paa alle Slags Korn, Grøn og Fedevarer og næsten Intet at falgjøre."

S. A. den 29 Febr. var det om Aftenen i Bogenſe et forſkrækkeligt Uveir med Torden og Lynild ſamt Hagelſtene, ſaa ſtore ſom Sufferærter (Aldr. C. Eft. Nr. 10). S. A. blev Hr. Knud Knudſen (født den 6 Sept. 1739 i Nyborg, hvor hans Fader var Rjebmand, og der fra Skolen dimitteret) den 23 Oct. ordineret til personel Capellan i Bogenſe (Aldr. C. Eft. Nr. 43). S. A. den 5 Jan. bar Jomfr. Anne Raffenberg Mølleren Hans Jørgens Datter i Bogenſe Kirke, og Jomfr. Paulina Bonnichſen gif hos. S. A. den 29 Jan. blev Hr. Capitain v. Leuvenborg Sønden for Kirken (altsaa paa Kirkegaarden) ibid. begravet. (Ifølge Aldr. C. Eft. Nr. 5, hvor han kaldes Leuvenberg, døde han den 17 Jan. og var kun 29 Aar gammel). S. A. den 2 Febr. eller 4 S. efter hell. 3 Konger aflagde Sognepræſten i Bogenſe (Hr. Lundager) i Byens Kirke Takſtgjelſe for Guds Baretægt over Kongen og Landet (i Anledning af den Struſſenſſe Affaire); hvilken Takſtgjelſe findes indført i Aldr. Cont. Eft. Nr. 15. S. A. den 5 Marts blev Mad. Jørgenſen i Bogenſe Kirke begravet. (S. Maaned døde ogsaa ifølge Aldr. C. Eft. Nr. 11 Mad. Chriſtiane Ulrica Borring i Bogenſe i ſit 66 Aar). S. A. den 30 Sept. bleve hæderlig og „bellærde“ Mfr. Dithlev Wihardt Jørgenſen og Jomfr. Anne Raffenberg viede i Huſet ibid. S. A. den 11 Nov. ſtod Sgr. Leegaardt, Urtegaardsmand paa Harripleſgaard, Jadd. til Maler Sgr. Niels Burchardts Søn ibid. S. A. den 20 Nov. bleve velfornemme og kunſterfarne Gartner Mfr. Conſtantin Leegaardt og Jomfr. Elſe Møller viede i Huſet ibid. S. A. var Chriſtian Ramus Ferſlev Klokker i Bogenſe (hans Levnet ſee Aldr. C. Eft. 1786 Nr. 44).

S. A. den 19 Jan. døde den forrige Aar afdøde Oberst Bardenfleth's Enkesrue (Anna Elisabeth Passon) i sit 57 (?) Aar paa Harriflesgaard (Aldr. Cont. Eft. Nr. 5 kalder hende Oberstlieutenantinde og siger, at hun var 75 Aar gl.), hvorimod s. A. den 19 Aug. Bardenfleth den Yngres Son Johan Frederik fødtes.

S. A. den 3 Febr. blev Oberstinde Bardenfleth fra Harriflesgaard, 75 Aar gammel, i Skouby Kirke begravet. S. A. Skjærtorsdag eller 16 April var Jomfr. Steenholm fra Harriflesgaard Degnens Son af Skouby ibid., og Fadd. vare Msr. Løve fra Kolsbage, Msr. Brun fra Hugget ic. S. A. i Sept. faldt i Harrifles By en 70 Aar gammel Mand ned fra sit Loft og døde paa Stedet (Aldr. C. Eft. Nr. 37, jfr. 44).

S. A. traf Grevskabet Gyldensteen et Magelæg med Laurig Lindegaard paa Jerstrup om et Engmaal paa Grindløse Mark. S. A. d. 21 Mai holdt hans høigrevelige Excellence, høivelbaarne Hr. Johan Henrich Greve af Knuth, med sin Grevinde Comtesse Constantina Alexandrina v. Codsøl efter sin Hjemkomst fra Dresden sit Indtog paa Gyldensteen, hvor det høie Herkab for Fremtiden vilde opslaae sin Bolig, ved hvilken Leilighed foran Karetten rede Forvalterne Hr. Johannes Hvid paa Gyldensteen og Hr. Mads Hvid paa Dregaard, Forpagterne Msr. Eilersen paa Gyldensteen og Msr. Kallager paa Dregaard, Jægeren Sgr. Bøls og Skovfogden Sgr. Brun; hvilket Indtogs øvrige Høitideligheder i Aldr. C. Eft. Nr. 22 udførligt beskrives. Om denne Grev Knuth fortælle forresten Bønderne, at han var meget god imod dem og især gav dem rigelig Udbylning af Skoven, men at han for det Meste opholdt sig paa Møen (det vil sige, i Sjælland), da han der var Stiftamtmand, medens derimod Grevinden

sædvanlig opholdt sig paa Gyldesteen, hvor hun havde en fransk, — efter Bøndernes Udtryk, — „Dagdriver“ (o: Lidsfordriver) til Selskabsbaleer, med hvem hun idelig spadserede i Skoven; og naar Nogen da kom dem imøde, sagde hun: haha! og gik til Side, hvorfor man ogsaa i Spøg tilagde hende Navnet Haha! (N.).

S. A. bortfæstede Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard en Gaard i Ellby paa 9—1—1—2 og Bædeleegaarden i Veslinge Sogn paa 6—5— og Skovskuld 1—2—2.

S. A. blev Carl Christian Røhr, — som siden blev Sognepræst i Guldberg og Sandager, — beskiftet til Sogne- degn ved disse Menigheder. S. A. d. 3 Jan. bar høivelbaarne Fru Oberstlieutenantinde Grambow paa Sandagergaard Sgr. Eilersens Datter i Sandager Kirke; velbaarne Frøken Grambow ibid. stod hos, og Fadd. vare Deres høigrevelige Naade Hr. Greve Knuth til Gyldesteen, Hr. Naad Disfell og Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard. S. A. 1 S. efter hellig 3 Kong. blev hæderlig og vellærde Studiosus Mfr. Carl Røhr (formodentlig den forrige Gartners Søn) indsat til Sogne- degn og Skoleholder for Guldberg og Sandager Menigheder. S. A. Dn. Sexagesima stode et Ægtepar af N. Esterbølle aabenbare Skrifte i Sandager Kirke, fordi deres spæde Barn blev om Natten hos dem og der døde. S. A. 5 S. i Faste bar velbaarne Frøken v. Holten paa Sandagergaard Bødkerens Barn af N. Esterbølle ibid. S. A. d. 16 Nov. blev Hr. Forvalter Hvids Søn fra Gyldesteen Johan Alexander holdt til Daabs ibid. af Deres høigrevelige Naade „Hr. Greve af Knuth til Gyldesteen,“ og Fadd. vare Deres høigrevelige Naade Fru Grevinden ibid., velbaarne Frøken Grambow paa Sandagergaard, velbaarne Hr. Oberstlieutenant

Grambow ibid. og Hr. Raad Ditzel paa Gyldesteen. S. A. d. 17 Dec. nedkom Fru Grevinde Knuth til Gyldesteen med en Comtesse (Aldr. C. Eft. Nr. 52), og d. 19 Dec. overbragte en Staffet fra Kjøb. Grev Knuth til Gyldesteen Kammerherrenøglen (l. c.) S. A. d. 19 Dec. blev paa Gyldesteen hjemmedøbt Deres høigrevelige Raades Hr. Greve af Knuths Comtesse=Datter Constantia Frederica Henriette; holdt over Daaben af velbaarne Frøken v. Holten paa Sandagergaard i Overbørrelse af Hr. Raad Disfell, Mad. Volke, Jordemoderen Mad. (Holm?) fra Odense og Kammerjomfru Mademoiselle Haman.

S. A. Dn. 4 p. Epiph. bar velbaarne Fru Grambow paa Sandagergaard et Barn fra Rile i Silby Kirke.

S. A. d. 26 Dec. bar Frøken Holten paa Sandagergaard Skytten Msr. Rummels Barn fra Dregaard i Dre Kirke, og Fadd. vare Greve af Knuth fra Gyldesteen, Forvalter Hvid paa Dregaard, Forpagter Kallager ibid.

S. A. vil Ormehois Eier Johannes Roos sælge en Løkke i Kongens Fælledskov ved Yadesø i Haarslef Sogn (Aldr. C. Eft. Nr. 39). S. A. 1 S. efter Paaske bleve Sognepræstens (Hr. Henrichsens) Datter Sophia Augusta og Forvalter Hvid paa Nymarks 2 Døttre Maria Elisabeth og Sophie Amalie i Haarslef Kirke confirmerede. S. A. d. 22 Juli bleve Falk Povelsen og Juditha Nielsdatter fra Sjælland ibid. copulerede, efter først at være trolovede d. 3 Juli s. A. S. A. d. 9 Sept. blev Fogden paa „Elvedgaard“ Sgr. Christian Anthon, hvis Kjæreste boede paa Muusbek, deres Søn Henning baaren ibid. af Fru Justitsraabinde Simonfen til „Elved.“ Fadd. vare Forvalter Mads Hvids Kjæreste paa Nymark, Birkedommer Hans Holm paa Nonnemos, For=

valter Johannes Hvid paa Gyldesteen og Forpagter paa Dregaard Sgr. Haagen Kallager.

S. A. Dn. 3 p. Pasch. var Jomfr. Belliger paa „Elvid“ Mfr. Schøys Barn fra Maderupgaard i Særsløf Kirke, og blandt Fadderne vare Birkebonner Holm paa Rønnemos, Mfr. Eilersen, Forpagter paa Gyldesteen, Mfr. Busf, Fuldmægtig paa Sandagergaard ic. S. A. d. 2 Nov. skulde der holdes Auction over en Fæstegaard i Toderup i Særsløf Sogn paa 6— — — — (Aldr. C. Eft. Nr. 41); men denne Auction blev senere tilbagekaldt (l. c. Nr. 43).

S. A. den 13 Oct. lod hans Excell. Hr. Kammerherre v. Holsten (paa Langevej) ifølge Indførsel og Udlæg holde Auction over Kjøbmændene Kølbers Gaarde, Huse, Skibe, Varer og Indbo i Odense (Aldr. C. Eft. Nr. 43, jfr. 41).

S. A. den 31 Jan. fik Provst Westergaard i Vigersløf Ordre til i sit Herreds Kirker at lade foranstaltede Taksigelse for Guds Baretægt over Kongen og Staten (i Anledning af Struenses Fald); og paa hans Foranstaltning skete saaledes ogsaa den 5 Søndag efter Nytaar eller den 2 Febr. overalt i Skoubyherred fra alle Prædikestole Taksigelse for den guddommelige Baretægt over Konge, Kongehuus og det ganske Land „i denne Tid i Besynderlighed“ (Aldr. C. Eft. Nr. 6). S. A. den 4 Mai vare Lerkesmeden og Karethmageren i Vigersløf Forlovere for en Pige fra Togerød. S. A. den 2 Aug. var Manden i „Krudtlykken“ Fadd. til et Barn af Havlykke i Vigersløf Kirke. S. A. den 4 Oct. var Hans Peter Plambek, Bødker i Vigersløf, Fadd. til et Barn fra samme By.

S. A. i Marts vil Kammerraad Duus underhaanden sælge Rugaards Vandmølle, som i denne Anledning beskrives (Aldr. C. Eft. Nr. 10). S. A. i Decemb. vil han sælge Ru-

gaard med dertil hørende Gods og Vandmølle (l. c. Nr. 48); og fra den Tid skal han lidt efter lidt have solgt Godset fra Gaarden og altsaa have udstykket Nugaard, hvorved der ialt bleve 19 Selveiere.

S. A. var Msr. Claus Wedel Simonsen paa Elvedgaard i Veflinge Kirke Fadder til Ernst Braadts Datter i Bente-gaarden.

S. A. i Marts vil Justitsraad Dreier bortforpagte Grøstebjerg Gaard i Bispenberg Sogn paa 3 Aar, som i denne Anledning beskrives (Aldr. C. Eft. Nr. 11). S. A. den 12 Marts lader Stamhuset Erholm ved Auction endeel Strøegods bortfælde og deriblandt i Roldshusene i Bispenb. S. et Sted paa 1—4—2—2 (Aldr. C. Eft. Nr. 6). S. A. den 3 Aug. holder Justitsraad Dreier paa Ellegaard Auction over en Eiendomsgaard i Dnebolle paa 6—7—2—1 og Skff. 2—2—2 og en Fæstegaard i Roldbjerg paa 3—2—2—2 og Skff. 2—2—1 (l. c. Nr. 28). S. A. i Dec. forespørges, om Peder Bjørn, Skoleholder i Roldbjerg Skole, endnu er i levende Live eller ikke; i første Tilfælde bedes han selv, i sidste derimod hans nærmeste Vaarørende at melde sig paa Adressecontoiret (l. c. Nr. 52). S. A. den 18 Jan. bar Mad. Schjøp (i Bispenberg Kro) Peder Hübschmann, som ibid. logerede, hans Datter Marie Rosine i Bispen Kirke. S. A. den 2 Paaskebadag bar Jomfr. Plattfus i Fuglevig et Barn fra Kjellstrup ibid. S. A. den 15 April blev ibid. begravet Jomfr. Ursula Maria Reuz, 40 Aar gl. S. A. Dn. 12 p. Tr. bar Jomfr. Dithine Schack paa Billesbølle Forpagteren paa Grøstebjerg Msr. Hartvigs Datter ibid., og Fadderne vare Jomfr. Møller, Messieurs Emborg og Møller, Alle fra Billesbølle, og Msr. Leopold fra Odense. S. A. den 30 Dec. bar Mad. Trolle fra Berninge Skole-

holderen i Skalbjergr Msr. Holstes Datter, og Fadd. vare
 Zomfr. Plattfusf i Fuglevig, Major Petersen paa Tallerup,
 Hr. Trolle og Hr. Troiel i Fuglevig. S. A. her i Sognet
 fødte 54, døde 64 og copul. 15.

S. A. fødte i Skoubyherred 146 og døde 121 (Aldr. C.
 Eft. 1773 Nr. 1).

1773 resignerede Capellanen i Bogense Hr. Henning
 Acthonius (om ham see 1732), og hidtilværende personel
 Capellan Hr. Knud Knudsen blev i denne Anledning s. A.
 den 14 Oct. beffikket til residerende Capellan for Bogense og
 Skouby Menigheder (Aldr. C. Eft. Nr. 47) og s. A. den 24
 Nov. gift med Sidsel Kirstine Hoffmann. S. A. i Mai
 døde Grevskabet Gylbensteens Birkedommer Martinus Holst,
 som tillige var Byfoged i Bogense, og blev i sidstnævnte
 Dvalitet af Hr. Byfoged Baggesen succederet (see 1774).
 S. A. den 1 S. efter Paaste stod velbaarne Frøken Marie
 Elisabeth de Lasson til Confirmation i Bogense Kirke. S. A.
 den 17 Juni bar Fru Majorinde Lasson Controlleur Mün-
 sters Søn ibid. S. A. den 24 Nov. bleve velærværdige og
 høilærde Hr. Knud Knudsen, residerende Capellan i Bogense,
 og Zomfr. Cicil Kirstine Hoffman viede i Huset ibid. S.
 A. den 30 Nov. blev i Bogense Kirke begravet Provstinde
 Klarskov, 89 Aar gl.

S. A. den 13 April blev Degneenten Mad. Fischer i
 Skouby, 82 Aar gammel, ibid. begravet. S. A. den 9 Juni
 bar Mad. Buch af Brandholt Anders Peths Barn af Rjærby
 i Skouby Kirke. S. A. den 6 Nov. blev Skolemesteren i
 Harriplef Peder Nielsen troslovet og den 23 Nov. gift med
 den forrige Skolemesters Enke af samme By (saa at dette
 altsaa var den 3die Skolemester der paa Stedet, med hvem
 hun havde levet i Ægteskab).

S. A. den 23 Juni blev Mads Hvid Jensen Arreboe confirmeret af Kongen til (i den afdøde Martinus Holstes Steb) at være Birkedommer ved Grebskabet Gylldensteens Birk (Aldr. C. Eft. Nr. 34). S. A. den 31 Dec. indkalder Petersen (Forvalter) paa Gylldensteen Credi- og Debitorer efter Gylldensteens afdøde Koffepige (l. c. 1773 Nr. 1).

S. A. bortfæster Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard 1 Huus i N. Esterbølle og 1 Ditto i Kosterflef.

S. A. den 2 Jan. blev Deres høigrevelige Naades Hr. Greve af Knuths til Gylldensteens Comtesse-Datters (see 1772) Daab i Sandager Kirke confirmeret; frembaaren af høivelbaarne Fru Generalmajorinde Schøllers (fra Margaard), og Fadd. vare høivelbaarne Fru Oberstlieut. Grambow paa Sandagergaard, velbaarne Frøken v. Holten ibid., høivelbaarne Hr. Generalmajor v. Schøller til Margaard og høivelbaarne Hr. Kammerjunker Finede til Dallund. S. A. den 3 Jan. havde en Mand fra Nordstov Trillingen i Guldbjerg Kirke, hvoraf det ene blev baaret af Deres høigrevelige Naade „Hr. Greve af Knuth til Gylldensteen,“ det andet af velædle „Hr. Forvalter Johannes Hvid“ paa Gylldensteen og det tredie af høivelbaarne Fru Oberstlieut. Grambow til Sandagergaard. S. A. den 15 April blev Degnen Mfr. Røhrs Søn baaren ibid. af høivelbaarne Fru Oberstlieut. Grambow til Sandagergaard, og Fadd. vare Mad. Hvid paa Gylldensteen, Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard, Sgr. Eilersen (Forpagter) paa Gylldensteen og Sgr. Petersen paa Margaard. S. A. Christi Himmelfartsdag blev Smeden ved Gylldensteens Barn holdt til Daabs i Sandager Kirke af Deres høigrevelige Naade Fru Grevinde Knuth paa Gylldensteen, og Fadd. vare Deres høigrevelige Naade Hr. Grev Knuth, Mad. Hvid, Hr. Raad Disfell og Sgr. Eilersen, Alle paa

Gyldensteen. S. A. den 10 Juli bleve paa Sandagergaard copulerede Skoleholder i Kolding Msr. Telleman og Jomfr. Sams, som havde tjent paa Sandagergaard. S. A. Dn. 16 p. Tr. bar Jomfr. Bager paa Gyldensteen Møllerens Barn ibid., og Jomfr. Haman og Hr. Forvalter Petersen ibid. vare Faddere.

S. A. den 13 Jan. blev Skovfoged Msr. Bruns Barn fra Hugget baaret i Dre Kirke af „Forvalteren paa Gyldensteen“ Msr. Hvid paa Grev Knuths Vegne, og Fadd. vare Degnen i Guldbjerg og Sandager Msr. Noier paa Oberstlieutenant Grambøvs Vegne, Hr. Forvalter Hvid paa Dregaard og Fruens Pige paa Sandagergaard paa bemeldte Frues Vegne. S. A. den 16 Marts lod en Mand fra Præsteleddhuset sin Søn døbe ibid. og kalde „Ulvar,“ ligesom den 31 Mai en Mand fra Skaastrup sin Datter kalde „Drue.“

S. A. den 1 S. efter hell. 3 Kong. blev Skoleholderen Niels Beck af Hindevad i Haarslef begravet. S. A. den 8 Marts blev Degnen Sgr. Grams Kæreste i Haarslef begravet, holdt Viigtale over Graven og ringet over hende. (Følge A. d. C. Est. Nr. 13, hvor ogsaa et Brev findes, der paa hendes Kiste stod skrevet, døbe Degnen i Haarslef Sgr. Ulrich Grams Hustru Anne Sophie Gram den 2 Marts, 60 Aar gammel). S. A. den 15 Mai vare Msr. Anthøn paa „Elved“ og Degnen Sgr. Gram i Haarslef Forlovere for et Par Fæstefolk fra Skovskaarde. S. A. Dn. 8 p. Tr. blev Skoleholder Becks Enke af Hindevad begravet i Haarslef. S. A. den 4 Dec. bleve Kjøbmand Sgr. Anders Bort af Odense og Jomfr. Maren Møller af Diget i Haarslef Sogn copulerede hjemme i Huset efter kongl. Bevilling, ligesom de ogsaa havde Forlovere og Amtsforvalterens Besiis for Copulationsgebyret (jfr. A. d. C. Est. Nr. 50). S. A.

bleve i Haarslef S. ødte 26, men døde 58, hvoraf der kun blev „prædiket“ over 9.

S. A. den 15 Febr. døde (maaſkee Sognepræstens Son i Særſlef, nemlig) Discipel i Odense Skole Mſr. Jørgen Christian Fæder Abbe i ſit 18 Aar af Børnekopper (Aldr. C. Eft. Nr. 8). S. A. den 6 Mai blev i Særſlef begravet Byfoged og Birkedommer Sgr. Martinus Holst fra Maderupgaard, 81 Aar gammel. Den 28 Juni blev der holdt Auction over hans Eſterladenſkab paa Maderupgaard (Aldr. C. Eft. Nr. 26), og den 5 Nov. ſik hans Sønner Peter Holst og J. G. Holst af Maderup Tilladelse til at udſtede Proclama for deres afdøde Fader, i hvilken Anledning Forvalter J. Hvid paa Dreggaard paa Skifteforvalteren Grev Knuths Vegne under 20 Dec. lader hans Creditorer indkalde (l. c. 1773 Nr. 1).

S. A. den 24 Febr. havde Jens Lund Raſtrup af Baghuſet ved Langeſø en Datter i Vigerslef Kirke. S. A. den 28 Marts bar Fruerpigen paa Margaard Sara Soelbjerg et Barn fra Vigerslef ibid. S. A. den 30 Juli bleve Hr. Willads Borchſenius, Slotspræſt i Huſby og Hofprædikant paa Wedelsborg, og Sognepræſten Provſt Weſtergaardſ Datter Maren Elſebeth Weſtergaard i Vigerslef Præſtegaard copulerede (ſſr. Aldr. C. Eft. Nr. 31). S. A. den 26 Sept. blev en Enke af Vigerslef begravet, 92 Aar gl. S. A. den 14 Nov. bar Jomfr. Anna Tauſen af Korup Præſtegaard et Barn fra Sverupgaard ibid.

S. A. den 24 April døde den reſiderende Capellan i Vigerslef og Veſlinge Hr. Henrich Schütte (52 Aar gammel, iſølge Aldr. C. Eft. Nr. 18), og Hr. Ditlev Chriſtoph Abbe blev i hans Sted til reſiderende Capellan for Vig. og Veſl. den 10 Juni confirmeret (Aldr. C. Eft. Nr. 31) og dertil

den 16 Juli ordineret (l. c. Nr. 29). Han var født 1743 i Svaninge, hvor hans Fader Hans Juul Mabye var Sognepræst og Moderen Ane Margrete Lindegaard; han deponerede fra Nyborg Skole 1763 og blev, som sagt, residerende Capellan 1773; men da han ikke vilde bygge den forfaldne Capellan- eller Annergaard i Beslinge, saa boede han til Leie først paa Haugaard og siden i Pølsgaard. 1794 den 29 Jan. giftede han sig med Anne Cathrine Johnsen af Pølsgaard, og s. A. den 23 Mai blev han Sognepræst paa Lys, hvor han døde 1817.

S. A. den 23 Nov. vil Kammerraad Nicolai Duus holde Auction over Mugaard med Mølle og Gods (Abr. C. Eft. Nr. 43), men sælger den forinden underhaanden (l. c. Nr. 45) til Henning Ulrik Ness fra Odense; og s. A. den 13 Dec. falder der Commissionsdom mellem Kammerraad Duus og (Mugaards forrige Eier) Sgr. Juul i Anledning af den Sidstnævntes Opbud (l. c. Nr. 51).

S. A. var Jomfr. Margrethe Sophie Belliger paa „Elvid“ Fadder til et Barn i Beslinge Kirke, og s. A. den 3 Aug. blev i Skovmøllens Mølledam ved Mugaard i Beslinge Sogn fundet et druknet Dvindemenneste (Abr. C. Eft. Nr. 33, nemlig den frugtfulde Pige, som Skovmølleren selv beskyldtes for at have druknet).

S. A. eller rettere et Par Aar forud ophører den Sønderfø (siden Hr. Kannevorsø's Tiltrædelse 1767 meget uordentligt førte) Kirkebog „aldeles“ og begynder derpaa først igjen 1781, og selv da i en Række af Aar med en fra andre Kirkebøger høist affstikkende Sparommelighed og Ligegyldighed, idet han f. Ex., istedetfor at opregne Fadderne, blot bruger Udtrykket „Slægt og Venner“ eller „som sædvanligt“ o. s. v. o. s. v. S. A. den 20 Febr. døde den 1729 afsøbe Oberst

Finecks Enkefrue Clara v. Lewekau paa Dallund, og af hendes Epitaphium, som findes i Ahr. C. Est. Nr. 11, seer man, at hendes forud afdøde Mand Günther Diderich v. Fineck, Oberst til Hest, var født i Meklenborg den 23 Febr. 1688 og død paa Dallund den 13 Mai 1729, at de havde havt 4 Børn, hvoraf 2 Sønner, som begge hed Theodosius, alt forud vare døde, og at hun selv var født den 26 Oct. 1699 i Jylland, var gift i 14 Aar (altsaa fra 1714 eller 15) og døde nu, som sagt, den 20 Febr. 1773.

S. A. den 20 Sept. vil Justitsraad Dreier paa Ellegaard ved Auction bortsælge følgende af sine Gaarde, nemlig Grøstebjerg i Bisf. Sogn, som beskrives; en Gaard i Andebølle ligesaa, en Gaard i Gadsbølle ligesaa og en Gaard i Laaning ligesaa. Dernæst vil han s. D. paa Ellegaard sælge sine Meubler og Effecter og endelig underhaanden sælge 1 Gaard i Andebølle, 1 Gaard i Gadsbølle, 1 Ditto i Rolbjerg, nogle Jorder og Huse i Bisfenberg S. r. r. (Ahr. Cont. Est. Anhang Nr. 33). Men strax ved Tillysningen om denne Auction gjør allerede den 19 Aug. C. Hartvig, som 1772 var bleven Forpagter paa Grøstebjerg, Indsigelse mod Salget af denne Gaard, saasom den er lovet ham i Forpagtning til 1778 r. (Ahr. C. Est. Nr. 35); men Dreier svarer ham og gjentager sin Indbydelse til Auctionen (l. c. Nr. 36). S. A. Dn. 17 p. Tr. har Jomfr. Hoberg fra Odense Mrs. Hartvigs (d. Forpagterens) paa Grøstebjergs Datter i Bisfenbjerg Kirke, og Fadd. vare Jomfr. Bødelee og Birkebonner Holm fra Rønnemos, Mrs. Leopold fra Odense og Sgr. Anders Møller i Skovmøllen. S. A. bleve her i Soguet fødte 64, døde 80 og cop. 18.

S. A. bleve i Skoubyherred fødte 147 og døde 188 (Ahr. C. Est. 1774 Nr. 1).

1774 kongl. Befaling, at ingen Andre end Bogense Byes Indbaanere maae bruge Byens Eiendoms Marker og Jorder, uanseet de deraf ville betale Matrifulskat (Fogt. 6, 1, 480). S. A. hedder det om Bogense i Atl. 6 Pag. 622=25, at den ligger 3 Mile fra Odense, 3 fra Middelfart, 4 fra Alesens, 7 fra Faaborg og 10 fra Svendborg. Gadernes Navne ere: Adalgaden (paa Alesens Grundtegnning kaldet Kongens eller Storgaden), St. Annægade (og den, som forbinder denne med hiin, kaldet Ljæregade), Raadhuusstræde, Gjertisstræde og Torvet. Gaardenes og Husenes Antal er 104 (og Byens Bygninger bleve s. A. taxerede for 25,840 Rdl., hvoraf der svarede 81 Rdl. 6 s. i Contribution; men næste Aar (1775) bleve de taxerede for 25,940 Rdl., men dog med samme Contribution; Od. Ahr. Cont. Eft. 1775 Nr. 43), men deraf de 3 Parter smaa Huse, som beboes af fattige Folk. Borgernes Antal er 60, hvoraf de 2 Parter ere fattige, foruden Enker og Indsiddere; Haandværkernes Antal er 35 og deriblandt 1 Farver. Øvrigheden bestaaer af Byfoged og Byfribler, af hvilke Retten holdes om Torsdagen; der er og en Tolder, som tillige er Postmester, og 1 Controlleur. Consumptionen er aarlig i Forpagning 6 à 700 Rdl. Byens Næring bestaaer af Agerdyrkning (dens Marker bestaae nemlig af 81 Gaardseier, og der ables en-deel Gulerødder, som kaldes Bogense Røffner), af Handel (som drives af 7 Kjøbmænd med Korn og Fedevareer paa Norge og Kjøbenhavn), af Fiskeri (med Kroge, meest Lørst og Flynnder) og af Transporten til Klakring. Fartøierne ere 1 Galease og 4 Jagter fra 7 til 16 Læster. Winterhavnen er det saakaldte „lange Dyb“ (mellem de to Der Eblo og Lang; jfr. Scheels Kr. Skuepl. Pag. 259). Først Vand har den fra Dvermølle (og det ypperligt, see 1755 under Har-

riplesgaard). Den er forresten omgivet af endeel Der: store Stege, lille Stege, Fogense, store og lille Gals (to Holme, der ligge i Indløbet mellem Bogense og Fogense, og hvor der kunde gjøres en Dæmning, der aarlig vilde importere over 1000 Læs Hø), Eblø, Lang og Lindholm, hvilke 3 sidste dog ikke mere tilhøre Byen. S. A. den 3 Febr. holdtes der Auction over den i Bogense (1773) afdøde Provstinde Klarschovs Huus og Esterladenskab (Aldr. C. Est. Nr. 1). S. A. den 13 Marts havde Bæveren Andreas Osterman Tvillingdøtre i Kirken, som Jomfr. Dorthé Marie Jørgensen og Jomfr. A. Pauline Bonnichsen bare. S. A. den 1 Mai bar hendes høigrevelige Naade Fru Grevinde Knuth Parykmager Andreas Bermuths Søn; velbaarne Fru Majorinde Lasson gift hos, og Fadd. vare hans Excellence Grev Knuth, Forvalter Petersen paa Gyldensteen ic. S. A. den 11 Mai (?) blev (Byskriverens Kone) Mad. Roe begravet Sonden for Kirken (i Aldr. C. Est. Nr. 28 hedder det derimod, at Mad. Ingeborg Kirstine Roe, født Lange, Hr. Byskriver Roes Kjæreste, først døde i Bogense den 5 Juli i sit 62 Aar). 3 Mai Maaned vil forresten Christoffer Skov sælge sin Gaard i Bogense underhaanden til „civil“ Priis (Aldr. C. Est. Nr. 25), hvilket her ifølge Contexten skal betyde „billig“ Priis. S. A. i Aug. vil Fru Majorinde Lasson i Bogense udsætte 2000 Rdl. i Jordegods (l. c. Unhang Nr. 31). S. A. den 1 Nov. bar Frøken Lasson Mfr. Otte Brandts Barn i Bogense Kirke, og blandt Fadd. Hr. Arensbach i Gilby og Hr. Acthonius i Bogense. S. A. den 9 Nov. bleve i Odense copulerede Hr. Morten Roe, Byskriver i Bogense, og Jomfr. Karen Borch af Odense (Aldr. C. Est. Nr. 45). S. A. den 23 Nov. blev Lars Jørgensens Enke i Bogense i sit 102 Aar begravet i de Fattiges Jord (ifølge

Abr. C. Eft. Nr. 47 døde hun den 18 Nov. og var til sit 90 Aar og berover stærk og arbeidsom; men i de sidste 4 Aar laa hun tilfængs, skjøndt hun lige til det Sidste havde fuld Sands og Fornuftens Brug. Hun efterlod 2 Sønner og 2 Døttre). S. A. den 27 Dec. bar velbaarne Fru Majorinde Lassen velædle Hr. Bysfoged Baggesens Datter, og blandt Fadd. Hr. Tolder Bøgvad, Hr. Byskriver Roe og (den residerende Capellan) Hr. Knudsen.

S. A. beskrives Harriglesgaard i Atl. 6 Pag. 629 med det Tillæg, at den har hvælvede Kjeldere, men med den Urigtighed, at den nordre Fløi i Borgegaarden blot kaldes en Brandmuur med Port, da den tvertimod er en grundmuret Fløi paa 2 Etager. S. A. den 2° blev Eieren Oberst Bardenfleths Søn Paul Christian Ditlev født.

S. A. opregnes i Atl. 6 Pag. 618-19 Skouby Sogns Byer og Steder med Antallet af førstnævntes Gaarde og Huse; forresten meddeles blot udtogsvis Noget af det, der i det Foregaaende under 1755 om Sognets og Kirkens Mærkværdigheder meddelees. S. A. blev der ifølge en kongl. Forordn. her ved Kirken indrettet en Exercerplads for de Nationale af de nærmestliggende Sogne, hvor de for Fremtiden hver Søndag Eftermiddag bleve øvede i Vaaben. S. A. d. 2 Marts bar Jomfr. Steenholm paa Harriglesgaard Urtegaardsmanden Constantin Legardts Barn, hvis Fader den Tid boede i Fridsføv, og som selv blev kaldet Niels Hundrup (efter Forvalteren). S. A. d. 12 Mai bar Huusholderessen Jomfr. Bøller paa Gyldensteen Degnens Datter af Skouby ibid., og Fadd. vare Forvalter Petersen paa Gyldensteen, Maleren Mfr. Dahlin ibid. og Urtegaardsmanden Mfr. Dehn paa Harriglesgaard. S. A. d. 24 Juli bar Jomfr. Steenholm paa Harriglesgaard Neder møllerens Barn

ibid. S. A. d. 31 Juli bar Huusholdersten Trine paa Harrilefsgaard et Barn fra Harrilef ibid. S. A. d. 4 Sept. bar Pigen Mette Jacobsdatter fra „Elvigaard“ Hans Hubels Barn af Skouby ibid. S. A. d. 28 Dec. blev Hr. Bysfoged Baggesen, som den Tid boede i Fridsfov, hans Datter Inger Margrethe baaren af Fru Lassen fra Bogenfse i Skouby Kirke, og Fadd. vare Hr. Tolder Bøgvad, Hr. (Pastor) Knudsen, Hr. Byskriver Noe og Marie Borring, Alle af Bogenfse.

S. A. beskrives Gyldensteen i Atl. 6 Pag. 628 og beboedes da af Eierne. S. A. d. 8 Juli indkalder J. Petersen, som Grevens Fuldmægtig paa Gyldensteen, Credi- og Debitorer efter den paa Gyldensteen (d. 31 Marts) afdøde Hofraad Gotlob Benedict Diecl; ligesom han ogsaa bekjendtgjør, at der d. 22 Juli bliver Auction over hans Efterladenskab, saasom Gulduhr, Gulddaase, Sølvkaarde ic. og en lille Samling af Mineralier, Rariteter og Instrumenter (Aldr. C. Eft. Nr. 28).

S. A. omtales endnu Oberstlieutenant Grambow som Eier af Sandagergaard i Atl. 6 Pag. 634, ligesom han ogsaa endnu s. A. bortfæster en Gaard i Rosterfles paa 10—3—3—2 $\frac{3}{4}$, men nævnes ikke efter April s. A. som Eier og maa altsaa (da han endnu levede flere Aar efter) have afstaaet Gaarden til Oberstlieutenant af Cavalleriet Conrad v. der Brincken, der d. 27 Juni s. A. ægtede hans Datter Margrethe v. Grambow (Giesf. 3 Pag. 388 L.) og allerede i Dec. s. A. som Gaardens Eier bortfæstede en Gaard i Fjeldsted paa 5—3—1—= og Skovstyld =—3—=—=.

S. A. opregnes Guldbjerg Sogns Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 616, og om Sandager Sogn hedder det, at der i Kirken foruden de allerede anførte, ogsaa i det sydlige Ca-

pel findes Liget af Generalmajor Hans Henrik Grambow, som døde 1731, 50 Aar gammel (istedetfor dette i Præsteb- indb. af 1755 langt rigtigere siges om hans Frue). Dgsaa gjøres Henning Dvighov, som døde 1569, til en forskjellig Person fra den Henning Dvighov, der døde 1596; men det sidste Aarstal er urigtigt og Bildfarelsen deraf opstaaet, at Henning Dvighov vel døde 1569; men hans Monument blev først opreist 1596 (see 1755). S. A. (1774) 3 S. efter hell. 3 R. blev paa Sandager Kirkegaard begravet en Mand fra N. Esterbølle, der var 101 Aar gammel. S. A. 2 S. i Faste blev paa Gyldesteen hjemmedøbt Deres høigr. Naade Hr. Grebe af Knuth til Gyldesteens liden Comtesse = Datter Isidore Margrete, som blev holdt over Daaben af høivelb. Fru Kammerherrinde v. Moltke, og tilstedeværende vare Hr. Dr. Eichel, Fostermoderen Mad. (Holm) fra Odense, Jomfr. Bager og Jomfr. Haman. S. A. d. 24 Marts blev Deres høigr. Naade Hr. Grebe af Knuth til Gyldesteens liden Comtesse = Datters Daab i Sandager Kirke confirmeret, da hun blev baaren af høivelb. Fru Kammerherrinde v. Moltke; og hendes Faddere vare høivelb. Fru Generalinde Schøller paa Margaard, velb. Fru Majorinde Lassen, høivelb. Hr. Generalmajor Schøller til Margaard og velb. Hr. Oberstlieutenant Grambow paa Sandagergaard. S. A. Palmesøndag bar høivelb. Fru Oberstinde Grambow til Sandagergaard Mathis Fyhrs Barn (fra N. Esterbølle) i Sandager Kirke. S. A. d. 5 April blev i Sandager Kirke begravet Hr. Naad Dixel fra Gyldesteen, og der blev „ringet“ over ham. (Hofraad Dixel døde ifølge A. d. C. Est. Nr. 14 d. 31 Marts paa Gyldesteen, 54 Aar gammel). S. A. d. 3 Juni bleve Mfr. Jacob Berg „fra Elved“ (han var uden Tvivl Justitsraadinde Simonsens Brodersøn og blev siden

Dejn i N. Naby) og (Elvedgaards Fruerpige) Jomfr. Elisabeth Henriette Niederhausen (om hvis spanske Herkomst see 1779) i Revedrup (hvor hendes Fader boede) trolovede. Deres Forlovere vare Mfr. Schjøs paa Maderupgaard og Mfr. Anthon paa „Elved“; og d. 13 Juli s. A. bleve de i Guldberg Kirke copulerede. S. A. 27 Juni bleve paa Sandagergaard copulerede hoiædle og velb. Hr. Major v. Brinchen og hoiædle og velb. Frøken Margrethe Henriette v. Grambow (eller som det i Atr. C. Est. Nr. 26 hedder, „den hoiæ Mariage“ blev sammesteds og samme Tid imellem dem fuldbyrdet). S. A. d. 25 Aug. bleve paa Gyldesteen trolovede Organisten i Middelfart Mfr. Johan Georg Stein og Kirken Hansdatter paa Gyldesteen. Deres Forlovere vare Mfr. Voose og Mfr. Nissen, begge paa Gyldesteen; og de bleve den 16 Sept. s. A. i Sandager Kirke copulerede.

S. A. opregnes Gilby og Meilby Sognes Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 619, og s. A. blev der i Anledning af en da udfkommen kongl. Forordning indrettet en Exerceerplads ved Gilby Kirke for Omegnens eller Nabo sognenes nationale Recruter.

S. A. opregnes Dre Sogns Byer i Atl. 6 Pag. 622 (hvor det Huus, der i Atl. 3 kaldes Fisserhuus, derimod her kaldes Piskhuus), og siges derhos tillige, at Kirken har en smuk Altertable, et Capel, hvori Eric Banners Liig er hensat, og længere nede i Kirken et herstabeligt Pulpitur (hvortil endnu ifølge Ringe maa føies, at Kirken har et Døbefad, der forestiller Mariæ Bebudelse og har samme Håndskrift som det i Guldberg Kirke (jfr. Ant. An. 3, 1, 190), men derhos 2 adelige Vaabner, hvoraf det ene ligner Sparre Nr. 1 og det andet Biug Nr. 1; men da der over det første staaer FKS og over det sidste FOM, saa ere de neppe inden-

landste, men snarere udenlandste. Forresten fortælles der ogsaa om Klokketaarnet, at 3 Haandværksbende, hvoriblandt en Bagersvend, engang bandt en levende Kalb i Enden paa Klokkesnoren, hvorved der blev en Ringen og Allarm uden Maade og Ende; men da Gjerningsmændene bleve paagrebne, fik de den Dom, at de enten skulde hænges eller kysse Kalben i R ; og man har al Formodning om, at de valgte det Sidste). S. A. den 14 Jan. blev i Dre begravet Haagen Kallager, Forpagter paa Dregaard, 32 Aar gammel. (S. A. den 1 Marts var der ifølge A. C. Eft. Nr. 7 paa Dregaard Auction over hans Efterladenskab). S. A. den 30 Jan. udlagde et Dvindfolk fra Skaastrup i Dre Kirke til Barnesfader en Karl, ved Navn Peder, som kom til hende i „Stoven.“ S. A. den 25 Marts bøde Mamesellen hos Præsten Hr. Grüner i Brenderup og Dre, Jomfr. Nicoline Gregorie Raasbøll, i sit 25 Aar (A. C. Eft. Nr. 16). S. A. den 26 Marts efterlyses blandt flere ogsaa (formodentlig den 1726 omtalte Skolelærer i Dre Lars Wollers Søn) Severin Woller og Charlotte Rasmusdatter Perlestikkers Datter Anne Lisbeth Severinsdatter Woller i Fyen, i Anledning af at hendes Moders Broder Christen Skoustrup var død paa Røstrup i Aalborghuus Amt (l. c. Nr. 14). S. A. den 17 April bar Birkedommer Hvids Datter Sophie fra Nymark et Barn fra Skaastrup ibid. S. A. den 13 Juni lyser J. Hvid (Forvalter) paa Dregaard efter en 18 Aar gl. Dreng af Dregaards Gods, ved Navn Hans Hanssen Haarslef, som var undløben af Sabelmagerlære i Odense (A. C. Eft. Nr. 28). S. A. den 26 Juli bar Grevinde Knuth fra Gyldesteen Skovfogden Mrs. Brunns Datter (fra Hugget) i Dre Kirke, og Fadd. vare Greb Knuth fra Gyldesteen, Kammerjunker Fineck fra Dallund, Major Barden-

fleth og hans Frue fra Hæriflesgaard. S. A. den 2 Oct. var Jomfr. Rjerulf paa Dregaard et Barn fra Dre ibid. S. A. den 14 Nov. blev gamle Karen Davids af Skofstrup ibid. begravet, som var 90 Aar gammel.

S. A. opregnes Haarslef Sogns Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 619=20, og der siges tillige, at Kirken er dediceret eller indviet til S. Marcus. S. A. den 25 April sælges Nellerødgaard der i Sognet og beskrives i denne Anledning i Od. Ahr. Cont. Eft. Nr. 11. S. A. den 27 Febr. var Birkedommer Hvids Kjæreste paa Nymark et Barn fra Nymark i Haarslef Kirke. S. A. den 24 Juni bleve Lorenz Lorenzen Nastrup og Aplone Nielsdatter Haslund, begge af Hindevad (efter forud den 2 Juni at være trolovede), ibid. copulerede. S. A. den 26 Juni blev Degnen Gram (som altsaa maa have giftet sig igjen), hans Søn Hans Arreboe baaren ibid. af Birkedommer Sgr. Mads Hvids Kjæreste paa Nymark. Jomfr. Wædelee stod hos, og Fadd. vare Birkedommer Hans Holm fra Rønnemos, Birked. Mads Hvid af Nymark, Hr. Claus Wedel Simonsen fra Elved og Forvalter Johannes Hvid fra Dregaard. S. A. Dn. 13 p. Tr. blev Maren Fædens Søn af Gambby døbt, som er „hendes 5te Horeunge.“ S. A. den 14 Nov. vare Msr. Schøß og Msr. Løwe fra Maderup Forlovere for et Par Fæstefolk fra Farsbøl.

S. A. opregnes Særlef Sogns Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 620=21 (med mange Trykfeil, f. Ex. Moderup for Maderup, Cerbølle for Esterbølle og Maderup for Moderup). Kirken var bygt af store firkantede Rampestene med et høit Taarn af Muursteen, hvori vare 2 Klokker, den ene, som sagt, af 1592 og den anden af 1640. I Brandmuren paa Taarnets Gavl sad en 24-pundig Kanonkugle, som efter Tradition i Krigstid var

indstuds fra Baasing (skal vel være Boring) Bjerge i Vendsherred, hvilket dog syntes urimeligt, da det var 2 Mile derfra. Daaben var af to Kampesteene, og Altertablen samt Prædikestolen af smukt Billedhuggerarbejde. Kirken havde endnu sine Stole og smaa Rister i Choret fra den Tid der var Conventkirke. Der vare Epitaphier over Præsterne Caspar Laurentii, Mag. Berthel Wichman, Hans Bang og Christian Bircherod (det første og sidste ere der nu ikke mere). Strax ved Kirken var Møskilden, som dog den Tid næsten var tilstoppet; men ligesom der tilforn holdtes Convent i Kirken, saaledes holdtes der nu Herredsthing i Byen. S. A. den 27 Mai copuleredes i Særlesf Kirke velærverdige og høilærde Hr. Imanuel Conrad Ludvig Smalx, Sognepræst for Bispenberg, og høderbaarne og bydzirede Zomfru Margrethe Magdalene Nabye (Sognepræstens Datter) af Særlesf. ¹⁾

S. A. hedder det om Lange sø i Atl. 6 Pag. 631, at der var et godt Stutteri, 100 Køer, frugtbar Eiendom, godt Fiskeri, især af Karper, ²⁾ anseelige Skove med en Dyre-

1) Og har man ved denne Leilighed den Anekdote, at Brudens Fader i denne Anledning i al Trostlydighed skulde have sagt til sine Bekjendtere om Brudgommen: „Ja! han troer vel, at han, som det hedder i Texten, skulde være hendes Gusbond og Herre; men det bliver, min Himmerigs Part! „under Vordet,“ kjender jeg hende til Rette“; ved hvilket Udtryk han formodentlig sigtede til den bekjendte Historie om Konen, der pryglede sin Mand, til han tilsidst trod under Vordet, hvor han dog, da hun opfordrede ham til at komme frem igjen, tog Mod til sig og svarede: „Nei! min Gud og Herre! gjør jeg ei; jeg vil dog eengang vise, at jeg er Mand i Huset.“

2) Eierne havde nemlig blandt Andet en lang Sø paa sin Eiendom, hvoraf han hvert tredie Aar lod Vandet udløbe og Grundten med

hauge til Naa- og Daadys (hvis Hegn var saaledes anbragt paaftaa, at fremmede Dyr vel kunde springe derind, men de, som engang vare komne der, ikke mere springe ud af samme). Godsset bestod af 360 Tdr. Hartk., hvorpaa boede 72 Gaardmænd, 2 Møllere og 62 Huusmænd, og Virketten holdtes om Torsdagen. (Fra 1774 til 78 opførte Hr. Kammerherre Holsten den nuværende splendide Bygning paa Gaarden, ved hvilken Leilighed de derbærende mange og forskjellige Slags Arbeidere besørgede deres egen Kost og indlogerede sig hos Bønderne i Omegnen, f. Ex. Gipsmesteren i Rødemølle. Den første Plan var, at det gamle Stuehuus skulde have været Forpagterbolig og det herstabelige Palais været bygget i Limhauge = Stoven, hvor endnu en Levning som af en Tiskfelder skal findes).

S. A. omtales Margaard i Atl. 6 Pag. 632 som tilhørende Generalmajor Schøller. S. A. i Jan. hedder det, at da en Margaards Gods tilhørende Bondekarl uden Tilidelse har absenteret sig og forløbet sin Fødestavn, saa bliver han herved 3 Gange i Odense og Kjøb^h Aviser citeret at indfinde sig paa Godsset igjen, da der ellers bliver tagen Rømningsdom over ham, at lide Straf som en Deserteur efter Lov og Forordninger (Aldr. C. Eft. Nr. 3).

S. A. hedder det i Atl. 6 Pag. 617 om Wigerslef Sogn, at Oberst Godtke Ditlev v. Holsten havde ladet opbygge et kunstigt 8-kantet Pulpitur i sammes Kirke for Langesø Heraab, malet med hans Familles 16 Ahnevaabner; samt at Adolph Hans v. Holsten og Frue Ide Rathlov i Begravel-

Savre besaae, for, naar denne var moden, igjen at lade Vandet ind og besætte den paany med Fisk, som da fandt rigtig Næring i den oversvømmede Savre.

fen sammesteds vare nedsatte. S. A. blev der ifølge den kongl. Forordning indrettet en Exerceerplads ved Kirken for de omliggende Sognes Nationale. S. A. den 6 Juli bleve Degnen i Vigerslef Sgr. Peder Lind og Margrethe Mauritzdatter copulerede, og deres Forlovere vare Forvalter Madsen paa Langesø og Mfr. Jens Hee Westergaard i Præstegaarden. S. A. den 7 Aug. var Sergeant Moon af Vigerslef Fadd. til et Barn fra samme By. S. A. den 22 Aug. blev et Pigebarn fra Sjaldevad begravet, som var druknet, 4 Aar gammelt. S. A. den 2 Oct. bar Hr. Birkedommer Foghs Kjæreste paa (Østrup) Skovgaard et Barn fra Elverød ibid., og Fadd. vare Birkedommer Fogh og Mfr. Damsgaard fra (Østrup) Skovgaard, Forpagter Jørgensen paa Nislesgaard og Forpagter Sparrebong paa Rjørup. S. A. den 9 Oct. bar Jomfr. Mariane Clausen fra Odense Teglmesteren ved Langesø Peter Paul Bardinus Barn, og Fadd. vare Hr. Niels Madsen, Foged paa Langesø, Hr. Johan Rasmusen ibid. og Præstens Datter Else Westergaard.

S. A. opregnes Bessinge Sogns Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 618. S. A. den 21 Mai indkalder C. Anthon, som Foged ved Elvedgaards Gods, Credi- og Debitorerne efter Nicolai Michelsen, som var død hos sin Fader Michel Nielsen i Elved Mølle (Aldr. C. Eft. Nr. 21). S. A. den 18 Nov. Auction ifølge Dom og Indførsel over en Selveiergaard i Sasferød, Bessinge Sogn, Ravnebjerg Herred, paa 6—2—2—2 og Stff. ——3— (Aldr. C. Eft. Nr. 45).

S. A. siges Kammerj. Finedt paa Dallund i Atl. 6 Pag. 627 meget at have forbedret Gaardens Skove (jfr. Pag. 547) og Bøndergodset.

S. A. opregnes Sønderlø Sogns Byer og Steder i Atl. 6 Pag. 621 med det Tillæg til Efterretningerne fra

1755, at Jørgen Lyge Sefeld døde 1723, og at der i sammes Begravelse ogsaa hviler Generallieutenant Grüner, død i Christiania 1763; og i Bryskernes Begravelse foruden Gert Bryske ogsaa hans 3 Sønner, Eiler til Dallund, Tønne til Langesø og Carl til Margaard; samt med den „Urigtig=hed,“ som allerede findes i Marm. dan., at Elisabeth Bryske, som vel at mærke var Jomfru, skulde have været 2 Gange gift og Moder til 15 Børn (altsaa Eiler Gertsens Datter, istedetfor at det var hans Søster); en Forvirring, Marin. dan., som sagt, først har afstedkommet.

S. A. blev den residerende Capellan i Bispenberg Hr. Jacob Kofod Troiel Sognepræst paa Laaland (Blod 2 Pag. 352; see Mere om ham i Giesf. 2, 1, 191-92). S. A. blev Sognepræsten ibid. Hr. Schmalz befriet for residerende Capellan, saalænge han selv kunde forrette Embedet; og saaledes var der i 6 Aar ingen residerende Capellan der i Sognet. S. A. beskrives Bispenberg Sogn i Atl. 6 Pag. 662. Det hører i det Geistlige til Baagherred, men i det Verds=lige til Nabnebjerg Herredsting. Sognets Byer og Steder opregnes (og blandt dem Kjelstrup 23 Skovhuse, hvor de sorte Leerkar forfærdiges, og som derfor ogsaa kaldes Karhusene). Kirken ligger ved Landeveien, er stor og massiv, har en anseelig Længde og Brede, et stort Taarn samt et smukt Spiir over Taarnet. Paa Sølvkanden sees, at Christian Carl Bircherød og Frue Birgitte Balslev til Fraugdegaard have givet samme, og at Søren Andersen i Grøstebjerg Mølle har givet 40 flette Daler dertil for sit Leiersted i Kirken. I Kirken er forresten et Epitaph over Præsten Hr. Hans Naur. Sognets Længde er 5 Fjerdingvei, hvorigjennem gaar Landeveien, som er indeluffet paa begge Sider med Gjerder (den saakaldte Bispenberg Gyde) og om Vinteren meget slem,

uagtet den højt og her er steenlagt. Ved Præstegaarden er en behagelig Situation, ypperligt Kildespring, anseelig Skov og en lille Vandmølle med 2 Dværne. Ved Kirken er den høieste Situation her i Landet, hvorfra man kan see baade Holsteen og Jylland, og i Krigens Tid har der været Baun paa en Banke, hvis Røder endnu findes. Sognet er 437 Tdr. Hartk. og meget folkerigt, men deriblandt en stor Mængde Fattige. Gaardmændene ere Selveiere og kjøbte fra Ryttergodset. Kornavlingen er ringe formedelst den skarpe Grund; men derimod er Græsningen god, saasom hver By har næsten altid 2 Marker til Græsbed og desuden Koghøuger, som afveyle. Der er god Skov og Tørveffær. Mange begynde nu at lægge Humle og at plante „Potæter.“ Sognet skal have Navn af Bispe Bjerge eller af S. Wittis Kilde (see 1735). S. A. den 3 Febr. tilkjendtes Bymændene (hvilke?) i Bispenberg Sogn Landhuusholdningselskabet mindre Guldmedaille paa 50 Rdl. for udviist Flid med Grøftning, levende Hegns Anlæg og Jodning (A. C. G. Nr. 13. Forresten maa jeg herved bemærke, at jeg ikke engang har ladet det være mig magtpaaliggende Aar for Aar at kunne anføre disse L. Ss. Præmier, da jeg har Grund til at befrygte, at deres Uddeling meest beroede paa, om vedkommende Dvirghed, Præst ic. indberettede deres Flid eller ikke (eller, som Bønderne udtrykte sig, om de havde Nogen til at tale for sig eller ikke), og altsaa maa formode, at der muligviis fandtes langt Værdigere, som ingen Præmie fik, end de, som erholdt den). S. A. den 16 Jan. blev i Bispenbjerg begravet (Præstefonen) Mad. Anne Magdalene Schmalz, født Platfoed, 40 Aar. gammel. S. A. den 3 S. i Faste bar Jomfr. Rasch i Afsenbølle Ole Lunds Søn fra samme By ibid. S. A. Dn. 4 p. Tr. bar Mad. Hartvig fra Grøfte-

bjerg et Barn fra Andebølle ibid. S. A. den 1 Juni blev Peder Bjørn af Kolbjerg begravet, næsten 100 Aar gammel. S. A. i Aug. blev en Huusmand fra Kolbjerg, som gif i „uroelige Tanker“ og blev funden død i Jnslef Sogn, efter Stiftamtmandens Resolution begravet i Biesbjerg Kirkegaard med Jordspaaastelse. S. A. den 2 Nov. blev ibid. begravet en Enke fra Kjølstrup, 93 Aar gammel. S. A. fødte 65, døde 45, cop. 11.

S. A. i Skoubherred fødte 178 og døde 96 (Aldr. C. Est. 1775 Nr. 1).

1775 var det atter et dyrt Aar, dog ikke i den Grad som 1770=72. Capitelstarten var nemlig 1775 for Rugen 18 Mk., for Byg 10 Mk. 8 ß. og for Havre 7 Mk. 8 ß.

S. A. den 11 Mai blev Bykriveren Morten Roe bestilket til tillige (med sit forhenværende Embede) at være Byfoged i Bogense (Aldr. C. Est. Nr. 27), hvilket Embede siden Martini Holstes Død 1773 var beklædt af Hr. Byfoged Waggesen (see supra 1773 og 74). S. A. taxeredes Byens Bygninger til 25,940 Rdl. og svarede deraf i Contribution 81 Rdl. 6 ß. (l. c. Nr. 43). S. A. svarede Byen 90 Rdl. i Indqvarterings-Hjælpstat (Fogt. 6, 2, 394, hvoraf de 60 Rdl. skulde svares til Faaborg (Aldr. C. Est. Nr. 24). S. A. var J. C. Silber Klokker i Bogense. S. A. den 29 Marts blev Mad. Hunnerup (Forvalterens Enke fra Harriglefsgaard) i Bogense Kirke begravet. S. A. den 10 April var Fru Oberstlieut. Brind Tjenerens Barn paa Sandager; Frøken Laasen gif hos, og Fadd. vare Hr. Oberstlieut. Grambow, Mfr. Busf og Mfr. Schov. S. A. den 10 Mai var der Auction over afgangne Ane Marie Dersens, sal. Forvalter Hunderups Enkes, Huus i Bogense og øvrige Efterladenskab, hvoriblandt et Gulduhr samt Snuusdaase, Lysestage, Lyse-

plade, Kaffebrænde, Theepotter ic. af Sølv (Aldr. C. Eft. Nr. 17). S. A. den 6 Juli bleve Hr. Martinus Holst (jun.; thi sen. eller Byfogden var alt død 1773) og Mad. Karen sal. N. Holstis copulerede. S. A. den 23 Oct. bleve velærb. og hoilærde Hr. Erich Hvid Arensbach, Sognepræst i Silby, og Jomfr. Dorthie Marie Jørgensen af Bogense i Huset copulerede. S. A. den 12 Dec. bar Mad. Næsf paa Rugaard Msr. Otto Brandts Barn i Bogense Kirke. Mad. Hvid paa Dregaard gif hos, og blandt Fadd. Msr. Dithlev Withardt Jørgensen.

S. A. den 5 Marts bar Jørgen „Linghøis“ Hustru Gesche af Særlesø Sogn den ene af et Par Tvillingdrenge fra Skouby i samme Byes Kirke. S. A. den 26 Marts bar Jomfr. Steenholm fra Harrilefsgaard Hans Buses Barn af Harrilef ibid. S. A. Dn. 4 p. Tr. blev Anders Leths Barn af Rjærby ibid. begravet, som druknede, 2 Aar gammelt. S. A. den 11 Sept. blev Major Bardenfleth's Søn Hans Philip fra Harrilefsgaard, som var født $\frac{1}{2}$, hans Daab ibid. confirmeret, og han derhos frembaaren af Fru Grevinde Knuth til Gyldensteen. Fadd. vare Fru Baronesse Lovenskjold, Hr. Greve og Kammerherre Knuth, Hr. Baron og Kammerherre Lovenskjold og Hr. Lieut. Iver Christian Lassen.

S. A. bortkæster Oberstlieutenant v. Brincken paa Sandagergaard 1 øde Gaard i N. Esterbølle paa 9—1—1 $\frac{1}{2}$, 1 Gaard i Fjeldsted paa 5—2—2 og Eft. —1—1, 1 Ditto i Særlesø paa 14—5—, 1 Ditto i Orrilef paa 7—2—2—, Ditto Ditto paa 9—6—3—1, Ditto Ditto paa 9—4—2 og et Huus ved Mangled mellem Rosterlesø og Særlesø.

S. A. den 4 Oct. blev Sognepræsten i Guldberg Hr. Lars Balslev indsat til Provst i Skoubyherred (Aldr. C. Eft.

Nr. 40, men havde allerede siden Provst Westergaards Død fungeret som saadan (A. d. C. Eft. Nr. 18). S. A. Dn. Septuagesima bar (Forvalter) Anthons ældste Datter (fra Elved) Mr. Bergs Søn fra Reveldrup i Guldberg Kirke. S. A. 3 S. i Faste bar høivelb. Fru Oberstlieutenantinde v. Brinchen paa Sandagergaard Dreierens Søn af N. Esterbølle i Sandager Kirke. S. A. 2 S. efter Paaste bar Fruerpigen paa Sandagergaard Møllerens Søn paa Gyldesteen ibid. S. A. den 25 Sept. blev paa Gyldesteen hjemmedøbt Deres høigrevelige Naades Hr. Greve Knuths Søn Eggert Christoffer, baaren af Deres Naade Fru Baronesse og Kammerherrinde Løvenskjold i Dørbærelse af Hr. Kammerherre og Baron v. Løvenskjold, Jordemoderen samt Mad. Volz og Mad. Dahlin. (Herom hedder det i A. d. C. Eft. Nr. 40: Den 24 Sept. nedkom hendes Naade Fru Grevinde Knuth til Gyldesteen med en ung Greve, og befinde sig begge vel til det høigrevelige Huses og mange Fleres Glæde). S. A. den 16 Oct. blev den unge Hr. Greve Eggert Christoffer v. Knuths Daab i Sandager Kirke confirmeret, hvor han blev baaren af Fru Baronesse og Kammerherrinde v. Løvenskjold, og Fadderne vare Fru Majorinde Bardenfleth, Hr. Baron og Kammerherre Løvenskjold, Hr. Conferentsraad Fabricius til Weilegaard og Hr. Major Bardenfleth til Harsruplegaard. S. A. den 14 Nov. udstedte Sognepræsten Hr. L. Balslev, som Provst i Skoubyherred, med kongl. Bevilling Proclama til alle dem, som maatte formene sig at have Fordringer til Provstiet før den Tid, han tiltraadte samme (A. d. C. Eft. Nr. 46).

S. A. den 23 Oct. giftede personel Capellanen i Silby Hr. Erich Ahrensbach Hvid (see 1770) sig med Kjøbmand Jens Jørgensens Datter af Børgense Dorothea Maria.

S. A. den 30 Jan. tilkjendtes Hr. Rasmus Edsberg, Sognepræst i Brenderup og Dre, en Præmie paa 50 Rdl. af Landhuusholdningssekskabet for levende Gjerders Plantning (Aldr. C. Eft. Nr. 6. Hans Levnet see Aldr. C. Eft. 1786 Nr. 42).

S. A. 1 S. efter Paaske blev Præstens Datter i Haarslef Anna Margrethe confirmeret. S. A. den 21 Juni blev Hr. Major v. Bülow paa Muusbjerg, hans Datter Christiane Ernestine Lærkes Daab i Haarslef Kirke confirmeret. S. A. Dn. 2 adv. blev Maren Fædens Søn i Gamby døbt, som er „hendes 6 Horeunge,“ og udlagt til Barnefader Snekter Lindhart i Bogense.

S. A. Dn. Invocavit blev Msr. Christopher Schøges Datter Henrichjetta Alexandrina fra Maderupgaard baaren i Særlesf Kirke af Grevinde Knuth paa Gyldensteen. Majorinde Overkam i Høved gif hos, og Fadd. vare Grev Knuth paa Gyldensteen, Msr. Simonsen paa „Elbid“ og Jomfru Belliger ibid.

S. A. den 11 Marts døde Sognepræsten i Wigerslef Hr. Provst Westergaard, 57 Aar gammel (Aldr. C. Eft. Nr. 11; et Dødsfald, der i Kirkebogen aldeles ikke omtales). S. A. den 21 April kongl. Resolution, at det den 26 April 1754 udgivne Reglement skal ligeledes for Sognepræsten og den residierende Capellan i Wigerslef og Beslinge være en Regel (Fogt. 6, 1 Pag. 563), hvilket altsaa af en af Parterne maa have været betvivlet. S. A. den 20 April blev Hr. Rasmus Østrup confirmeret og den 17 Mai s. A. af Herredsprøbsten indsat til Sognepræst i disse Sogne (Aldr. C. Eft. Nr. 20, hvor tillige Texten, hvorover Prøbsten ved denne Leilighed prædikede, meddeles). Han var født den 16 April 1735 i Odense af Faderen Hospitalsforstander Frederik Østrup

og Moderen Wibefeldtmann; depouerede 1756 fra Odense Skole, blev 1768 Sognepræst i Svanninge og 1775 i Vigerslef og Beslinge; var gift med Ane Jacobine Brun, Datter af Raadmand og Postmester Brun i Slagelse, som døde den 7 Dec. 1784, æt. 38, hvorimod han selv døde den 22 Aug. 1785 ved en Feiltagelse af Rottkrudt isædet for Cremor Tartari og efterlod 8 umyndige Børn. S. A. den 17 April blev Skoleholder (i Havreheds = Skolen) Adam Bangs Datter holdt ober Daaben i Vigerslef Kirke, og samme Aar den 12 Novbr. var han (Adam Christopher Jørgensen Bang, Skoleholder i Havrehed) Fadd. til Rytteren Andreas Wests af det hollsteenske Regiment og hans „Fæstefones“ Barn ibid.; men den 17 Dec. kaldes han blot Adam Skoleholder, da han tilligemed Sergeant Peder Moen var Fadd. til en Væbers Barn i Vigerslef, hvis Kone eller Barnets Moder hed Maria Elisabeth Hahn.

S. A. i Juli bekendtgjør A. Møller i Skovmøllen ved Rugaard, at der hos ham kan erholdes Aa-, Mae- og „Kløverhø“ af den fede Mae Favrebåd, saabel i Pæsse- som Stakfeviis (Aldr. C. Eft. Nr. 28). S. A. stod Hr. Simonsen fra Elvedgaard Fadder til Forvalter Anthons Datter ibid., som blev baaren af Baronesse Løvenskjold i Beslinge Kirke. S. A. stod ligeledes Hr. Simonsen til Elvedgaard tilligemed Lieut. Lillienpalm og Lieut. Fuglede Fadder til Sergeant Henning Voldersens Barn, som Jfr. Belliger bar i Beslinge Kirke.

S. A. den 28 April afbrændte 2 Bøndergaarde i Søndervej paa Dallunds Gods ved Brodbagning (Aldr. C. Eft. Nr. 18).

S. A. den 30 Jan. bleve Gadsbølle Bymænd i Bisf.

Sogn af Landhuusholdningselskabet tilkjendte 100 Rdl. i Præmie for Fælledsskabets Ophævelse (Aldr. C. Eft. Nr. 6). S. A. den 8 Marts døde en berømt Bonde, som var født i Bisf. S., nemlig Selveieren Hans Brendholk. Han var f. i Skalbjerger 1692, tjente derpaa, efterat have nydt Skoleunderviisning i Odense, saavel hos Biskop Møller som hos Generalmajor Holsten, opholdt sig derpaa hjemme hos sine Forældre, som nu boede i Væde, forat lære Agerdyrking; fæstede 1716 Brendholksgaarden (i Orte S.), som han senere paa den kongl. Auction tilkjøbte sig; var 1728 Syns- og Taxationsmand i Ravnebjergherred, 1734 Taxationsmand paa Erø og 1762 ansat ved Landbødensforretningen i Ruggaards Amt (l. c. Nr. 11). S. A. den 29 April holdes der atter Auction over Justitsraad Dreiers Eiendomme i Bisf. S. (l. c. Nr. 13). S. A. i April antegnes et sjældent Tilfælde med Skovfogden i Nalemoses paany oplibede Bier (l. c. Nr. 25). S. A. den 26 Juli blev i Bisf. S. begravet Mad. Ane Marie Friis fra Afsenbølle, 92 Aar gl. S. A. den 4 Oct. var Anders Skovmøllers Hustru Forpagteren paa Grøstebjerg Msr. Hartvigs Datter ibid., og Fædd. vare Hr. Birkebonner Holm fra Rønnemos, Msr. Jens Krogh, Foged, og Christian Møller, „Kammertjener“ paa Billesbølle. S. A. den 15 Oct. blev ibid. begravet en Karl af Bred, som, idet han havde et Fald (o: Epilepsie), faldt om paa en Gryde og derved slog sig ihjel, 41 Aar gl. S. A. den 4 Nov. bleve Sgr. Jens Ole Filstrup, Skoleholder i Raalbjerger, og Jomfr. Ane Johansdatter ibid. copulerede. S. A. den 18 Nov. blev der ifølge Rentekammerets foranstaltede Udlæg holdt Auction over en Selveier i Magtenbøllens saavel Ind- som Udbo (Aldr. C. Eft. Nr. 45). S. A. bleve der i Sognet fødte 63, døde 41 og cop. 16.

S. A. bleve der i Skoubyherred fødte 189, døde 82 og cupulerede 46 (Aldr. C. Eft. 1776 Nr. 1).

1776 den 15 Jan. Forordn. om Indfødselsretten; ved hvilken Leilighed al den Glæde, den opvakte her i Landet, beskrives (Aldr. C. Eft. Nr. 6 og følg. Nr.).

S. A. kongl. Rescript om Indqvarterings- = Hjelpeskattens Pigning mellem Kjerteminde, Bogense og Middelfart (Fogt. 6, 1, 631). S. A. den 15 Oct. døde Bogense Byes Sognepræst Hr. Gotfrid Lundager (hvis Estermæle see i Dd. Aldr. Cont. Eft. f. d. A. Nr. 42, 43, 45), hvorimod hans Enke Ane Kirstine Bøgvad først døde i Febr. 1799 (jfr. Hof. F. XI Pag. 224). Mange Aar efter hans Død (nemlig 1802) hedder det, at Sognepræsten Gotfrid Lundager i Bogense (en Søn af Mag. P. Lundager og Charlotte Euphrosyne Gerlach) havde efterladt sig 1372 Rdl. 89 $\frac{1}{2}$, som skulde arves af Henrik Christian Boje (og Sødsfende) i Bremerød, Rørup Sogn, fordi han foregav at være en Søn af Eric Hansen Boje, forhen Skoleholder i Orslef, og denne igjen en Søn af Hans Henrik Wederking Boje, Bager i Bogense, og denne igjen en Søn af Postmester Wederking i Bogense og Anneke Cæcilia Gerlach, Mag. Lundagers Kones Søster. Men da dette Slægtstam ikke fuldkomment kunde bevises, vare Pengene dem endnu 1802 ikke udbetalte (Fabers syenske Rescript. Pag. 237). S. A. den 27 Dec. blev i den Foregaaendes Sted Missionairen fra Grønland Hr. Sigill Thorhallsen (hvis Levnet see i Worms Lex. 2 Pag. 479 og 3 Pag. 779=80, samt i Dd. Aldr. Cont. Eft. 1777 Nr. 3 1787 Nr. 2 og 1789 Nr. 10) beskiftet til Sognepræst i Bogense, blev 1781 Provst og døde 1789. S. A. den 13 April døde Peder Bøgvad, Tolder og Postmester i Bogense, nogle og 70 Aar gammel, som havde været Tolder i 51 Aar

(altsaa siden 1725), levet i eet og samme Ægteſkab 50 Aar (altsaa siden 1726) og i ſamme avlet 15 Børn (Dd. Adr. Cont. Eft. Nr. 16 og 17. Det synes næſten ſom Gieſſ. 2, 2, 207 ſiger, at hans Fader „før“ ham havde været, og at hans Søn Peder „eſter“ ham var bleven Tolder; det Førſte er rigtigt, men det Sidſte er urigtigt; thi) ham ſuccederede endnu i ſ. A. den 13 Juni hans Søn Chriſtian Bøgvad ſom Tolder (Dd. Adr. Cont. Eft. Nr. 30) og kort efter (nemlig den 11 Sept.) ſom Poſtmæſter (l. c. Nr. 42).¹⁾ S. A. findes ogſaa en Beſkrivelse over Bogenſe By i Dd. Adr. Cont. Eft. Nr. 48, men indeholder blot det Samme ſom Atlas. S. A. den 15 Febr. bleve Klokker og Organift Mr. Johan Chriſtian Silber og Enken Mad. Hedevig Maria ſal. Steenbergs i Bogenſe Kirke copulerede (ſfr. Adr. C. Eft. Nr. 10). S. A. den 2 Marts bar høivelbaarne Fru Bardensleth paa Hærrisleggaard Mr. Borrings Datter ihid. Fru Majorinde Laſſen gif hos, og blandt Fædd. vare Hr. Generalmajor Schøller paa Margaard og Mr. Neesſ paa Rugaard. S. A. den 19 April blev Tolderen Peder Bøgvad Norden for Kirken begravet, og baade Kirkens og Byens Klokker ringede over ham. S. A. den 6 Mai anføres blandt Reifende: Landmaalerne Moorville, Bruun, Johnſen og Weſſel med 3 Aſſiſtenter fra Kjøbenhavn, til Schougaard (i Haarſlef S.?) og Bogenſe (Adr. C. Eft. Nr. 19). S. A. den 24 Juni var der om Morgenen en ſtærk Torden og Lynild i Bogenſe og derhos en mageløs Hagel, der varede i 10

1) Hvorhos det er en Mærkelighed med denne Familie, at den over i 100 Aar beklædte Tolderembedet i Bogenſe: Farfaderen Chriſtian Pedersen omtrent fra 1681 til 1725, Faderen Peder Chriſtiansen fra 1725 til 1776 og Sønnen Chriſtian Pedersen fra 1776 til 1801.

Minuter, og hvoraf de mindste vare som Sufferærter, men de største som Baldnødder (Aldr. C. Eft. Nr. 26, jfr. 31). S. A. den 21 Oct. blev velærværd. Hr. Gotfrid Lundager (Sognepræsten) i Kirken under Prædikestolen begravet; der blev baade prædiket og ringet over ham. (Han døde ifølge Aldr. C. Eft. Nr. 42 den 15 Oct. efter 3 Dages Sygghed i sit 58 Aar, og hans Erminde findes l. c. Nr. 43 og 45).

S. A. Almindelig Bededag blev en Mand fra Harrifles i Skouby begravet, som druknede, 60 Aar gammel. S. A. den 21 Juni bleve (Forvalteren) Mfr. Christian Struch og Jomfr. J. F. Steenholm paa Harriflesgaard copulerede, hvortil de havde Kongebrev. S. A. den 3 Juli bleve Mfr. Poul Strassborg fra Bogenfse og Jomfr. Cathrine Lamberts fra Harriflesgaard trolovede og den 17 Juli copulerede. S. A. den 29 Sept. bar Hr. (Pastor) Knudsens Kone et Barn fra Skouby i samme Byes Kirke. S. A. den 10 Nov. bar Jomfr. Aive paa Holmegaard Degnens Datter af Skouby ibid. S. A. Dn. 25 p. Tr. bar Mad. Knudsen fra Bogenfse Nedermøllerens Barn ibid., og s. D. bar Skolemesteren af Dre Skole Peder Christians Datter Margrethe Peder Hubels Barn af Skouby ibid.

S. A. købte Grev Knuth paa Gyldensteen 1 Gaard i Maderup, og s. A. blev Forvalteren paa Elved Christian Anthøn, som boede paa Muusbæk i Haarslef Sogn, Forvalter paa Gyldensteen, hvor han var fra 1776=84, og fik siden Maaarde, som han ombyggede og hvor han døde 1802.

S. A. bortfæstede Oberstlieut. v. Brinchen paa Sandagergaard 1 Huus i Rosterslef, 1 Gaard i Særslf, hvis Bygning var Bondeeiendom, paa 8—7—2—, Ditto i Ditto paa 8—6—2—, 2 Huse i Rosterslef, 2 Ditto i Særslf og 1 Gaard i Meilby paa 7—1—.

S. A. 1 S. efter Vaaste holdt Hunsholderfken ved Meieriet paa Gyldensteen Smedens Barn ibid. til Daabs i Sandager Kirke, og Mr. Dahlin og Mr. Birch ibid. vare Fadd. S. A. den 1 Mai blev paa Sandagergaard hjenmed døbt velb. Hr. Oberstlieutenant v. Brinchens Søn Godsche Carl, holdt til Daabs af velb. Fru Oberstlieutenantinde Grambow i Overbørelse af Hr. Oberstlieutenant Grambow, Hr. Oberstlieutenant v. Brinchen og Frøken v. Ellen (v. Ellen v. Grambow, see 1770). S. A. den 5 Juni blev bemeldte Barns Daab i Sandager Kirke confirmeret og da frembaaret af Fru Oberstlieutenantinde Grambow, og Fadd. vare Fru Majorinde Lassen i Bogenfse, Hr. Grev Knuth paa Gyldensteen, Hr. Oberst Schindel fra Odense og Hr. Kammerjunker Finedt paa Dallund. S. A. Dn. 6 p. Tr. bar Mad. Leerman Degnen Mr. Røhrs Datter i Guldberg Kirke. S. A. den 21 Oct. blev sal. Hr. Lundager (i Bogenfse) begravet og prædiket (formodentlig Sognepræsten i Guldberg) over ham (thi ellers veed jeg ikke, hvorfor dette i Guldberg Kirkebog skulde noteres, og det er desuden saameget visere, som Sognepræsten i Guldberg Hr. Lauritz Balslev netop den Tid var Herredsprovst, see 1775).

S. A. den 2 Dec. døde Sognepræsten i Gilby Hr. Hans Eriksen Hvids Hustru, født Melhoph, henved 70 Aar gammel (Od. Adr. Cont. Est. Nr. 50). S. A. den 28 Juni bar Præstekonen i Gilby Sergeant Breiters Barn i Gilby Kirke, og blandt Fadderne vare Lieutenanterne Lillienpalm og Fuglede fra Besslinge. S. A. den 14 Oct. blev Hr. Erik Ahrensbaach Hvid, som var Capellan hos sin Fader (i Gilby, see 1770), hans Datter Christiane Ulrica i Gilby Kirke døbt. Mad. Brandt i Bogenfse bar hende, og blandt Fadderne vare Jomfr. Wedel af Rolshauge. S. A. den 10 Dec. blev hans

(altsaa Capellanens) Moder (og Sognepræstens Hustru) Ane Hvid i sin Alders 64 Aar begravet (hvorhos det er besynderligt, at hun i Aar. Cont. Efterretn. (see supra) siges at have været 70 Aar og at være født Melhøph, da derimod daværende Sognepræst Hr. Hans Hvid var gift med Ane Pedersdatter Bolt (see 1728).

S. A. den 6 Jan. bleve i Dre Kirke copulerede Niels Nielsen fra Bogense og (Skolemesterens Datter i Dre) Ane Margrethe Blangsted fra Dre Skole. S. A. den 5 Mai bar Lieut. Bondesens (o: Bonnichsens) Pige fra Bogense (den ovennævnte) Niels Nielsens Barn fra Dre Skole, og Constantin Legat fra Bogense var iblandt Fadderne. S. A. den 8 Juli lyser J. Hvid paa Dregaard efter en af Grev. Gyldensteens unge Mandskab under Dregaards District, som var enrouleret som Landsoldat fra bemeldte Grevskab ved Hr. Lieut. v. Lillienpalm i Vestingens District, og som tjente hos Gartneren paa Gyldensteen, men for 8 Dage siden var undløben, og begjærer derfor, at man vilde paagribe ham, hvor somhelt han maatte findes (Aar. C. Eft. Nr. 28). S. A. den 15 Dec. bar Birkebonner Hvids Datter Maria fra Ny-mark et Barn fra Skaastrup i Dre Kirke, og i. A. den 22 Dec. blev ibid. begravet Peter Christian Schmidt, Skoleholder i Dre.

S. A. den 13 Marts bar Jomfr. Wædelee paa Nonnemos Hans Grams Datter fra Nellerød i Haarslef Kirke. S. A. den 6 Juli uddeelttes de (2) gudelige Bøger, som sal. Christen Slidstrup og Hustru Christine Marie Sønderborg ved Testament havde skjenket til Sognets Skolebørn. S. A. den 13 Juli bleve Simon Andersen af Amager (Rugaards senere Eier) og Kirsten Eriksdatter af Vadesø ifølge kongl. Vielsebrev copulerede hjemme i Huset. S. A. den 25 Aug. bar

Madame Simonfen fra „Elved“ Otte Mosegaards Søn Claus i Haarslef Kirke. S. A. den 11 Sept. blev Fru Lieutenantinde Lisbeth Christine Dixens af Haarslef i sin Alders 97 Aar begravet; prædiket over Graven og ringet. S. A. den 20 Sept. blev Hr. Major Bülow's Frøken Datter fra Muusbjerg Anna Margrethe Raaf i Haarslef Kirke baaren af velærværdige Hr. Grüners Kjæreste i Brenderup, og blandt Fadd. vare Hr. Birkedommer Holm fra Rønnemos og Hr. Næsf fra Rugaard.

S. A. den 19 Febr. holdes der ifølge Dom og Indførsel Auction over Jeremias Frederik Lunds Selveiergaard i Møderup i Særslæg Sogn, som staaer for 10—7—1, samt over hans Ind- og Udbo (Aldr. C. Est. Nr. 5, 6, 7 og 28). S. A. den 21 Aug. blev i Særslæg begravet velædle Hr. Herredsfoged Sgr. Jacobsens Kjæreste an. æt. 76. S. A. Dn. 14 p. Tr. var Grevinde Knuth paa Gyldesteen Hans Hansens Barn af Møderup i Særslæg Kirke, og Fadd. vare høiædel. Kammerherre Grev Knuth af Gyldesteen, Major Bardensleth fra Hærslægsgaard og Herredsfoged Jacobsen i Særslæg. S. A. fer. 2 nativit. Christi var Oberstlieutenant Brinkens Frue paa Sandagergaard et Barn af Røstslæg i Særslæg Kirke, og hendes Mand, Oberstlieutenanten, stod Fadd.

S. A. den 21 Jan. blev Degnen i Vigerslæg Sgr. Peder Linds Datter baaren af Jomfr. Anne Zeuthen, og Fadd. vare Mr. Hee fra Skamb, Sgr. Niels Madsen (3: Forvalteren) fra Langsø, Sgr. Hansen (3: Forvalteren) fra Margaard, Christian Westergaard og Jens Hee Westergaard fra Præstegaarden. S. A. den 30 Jan. bekjendtgjør Provst Balslev i Raalshaug, at ham af forrige Provst Westergaards Arvinger er udleveret en Arb paa 10—5—14, som 1762

var falden efter forrige Degn Syhr i Vigerslef, hvis Søn var Student, men hvis Opholdssted hidtil ikke har været at opbuge (Aldr. C. Eft. Nr. 5). S. A. den 4 Febr. vare Adam Skoleholder og Uhrmageren Adam Madsen, begge fra Havrehed, Fadd. til et Barn fra samme Sted. S. A. den 4 Marts Auction i Vigerslef over Provst Westergaards Ind- og Udbo (Aldr. C. Eft. Nr. 6). S. A. den 4 April vare 1 Garber fra Odense, 2 Skomagere fra Bogense (blandt dem Wolf Diderik Larsen) og 1 Skomager fra Haarslef Fadd. til et Barn fra Aagaarde. S. A. den 22 Mai Fæsteauction over Odense Hospitals Andeel Dvægtiende af Vigerslef, Veflinge og Dre Sogne (Aldr. C. Eft. Nr. 17). S. A. den 16 Juni bar Degnekonen Msr. Linds Hustru et Barn fra Vigerslef. S. A. den 15 Sept. havde en Reifende fra Italien af den catholiske Religion, ved Navn Johan Zanoni, hvis Kone, som var af den lutheriske Religion, havde gjort Barsel i Rue, en Datter i Vigerslef Kirke.

S. A. det 3-dobbelte Bryllup i Familien paa Elvedgaard, idet s. A. den 23 Febr. Justitsraabinde Simonsens Steddatters ene Datter Christiane Elisabeth Hvalsøe (formodentlig i Frederik) blev gift med Provst Langhoff i Lyndelse; s. A. den 29 Marts hendes Steddatters anden Datter Margrete Sophie Belliger blev copuleret paa Elved med (dåværende) Lieut. (senere Ritmester) E. Bolvig til Bygstedgaard i Jylland, og s. A. den 31 Mai hendes egen Søn Claus Wedel Simonsen paa Østrupgaard holdt Bryllup med Krigeraadens Datter Ane Marie Schebye (jfr. Aldr. C. Eft. Nr. 22).

S. A. den 9 Jan. bar Mad. Elisabeth Voigt Skolemesteren i Skalborg Sgr. Holstes Datter i Bisensbjerg Kirke, og Fadd. vare Jomfr. Marie Kirstine Holst, Suffermester Sgr. Porth, Msr. Gress og Msr. Tideman, begge Lærre-

handlere og Alle fra Odense. S. A. den 19 Jan. bleve en Gaardmand i Mandebølle paa 60 og hans Kone paa 57 Aar een og samme Dag og i een og samme Grav paa Bisf. Kirkegaard begravne. S. A. den 12 Febr. fik en Mand i Gadsbølle i Bisf. S. Præmie af Landhuusholdningselskabet for Steengjerders Sætning (Aldr. C. Eft. Nr. 8). S. A. den 3 S. i Faste blev i Bisf. Kirke udlagt til Børnesøder for et uægte Barn fra Kirkehuset Georgius Kokanka, en „Ungarer,“ som løb om med Kram. S. A. den 21 April blev ibid. begravet Henrik Egebjerg, forhen Taffeldækker ved den kongl. Hofetat, 70 Aar gammel. S. A. den 22 Mai blev en Huusmand af Kolbjerg, som blev funden død paa Grøstebjerggaards Grund og var stød, skaaren i Halsen og slagen 2 Huller bag i Hovedet, efter Stiftamtmandens Ordre begravet med sædvanlige Cæremonier i sit 47 Aar; dog i aaben Begravelse, indtil Graven Dn. 20 p. Tr. med Stiftamtmandens Tilladelse blev tilkastet. (Herom hedder det i den Odense Avis: Den 14 Mai om Morgenen blev en Gaardmand fra Kolbjerg, ved Navn Anders Hansen, ved en stor Pisl, som staaer paa Marken, stød ind i hans ene Skulder, saaledes at Ruglen medtog hans ene Kind med de underste Tænder, desuden hans Strube overskaaren og 2 store Slag i Hovedet, hvorved Hjerneskaalen var slagen itu. Hans Hue og Handsker fandtes paa Stedet; men han selv var slæbt hen paa Marken og ud i et Vand, hvor han fandtes død. En af hans 3 Stedsønner er bragt i Forhør og Arrest i denne Anledning (Aldr. C. Eft. Nr. 21). Kort efter blev ogsaa den Myrbedes Kone arresteret (l. c. Nr. 22); men hun hængte sig den 15 Jull i Raadhuusarresten og blev den 18de af Natmanden udført og paa Byens Nætterplads begravet, hvorimod den 19de to Andre bleve indførte til Byen i Forhør

om Mordet (l. c. Nr. 29); og den 22 Juli bekendtgjør Forpagter C. Hartvig paa Grøstebjerg, at da det er et almindeligt Rygte i Landet, at han skulde være Deeltager eller Medvider i bemeldte Mands Mord i Kosebberg, saa opfordrer han herved Enhver, der derom kan give nogen Oplysning, at melde det til den i Anledning af Mordet i Odense nedsatte Commission (l. c. Nr. 31). S. A. den 3 Oct. blev i Bispenbjerg en Kone fra Lueshuus begravet, som var 92 Aar gammel. S. A. den 5 Oct. bleve Georgius Kohanka „Oltæt-Kræmmer“ (see supra), og Sidsel Hansdatter copulerede ibid. S. A. den 18 Oct. holdtes der Auction over den i Kosebberg myrdede Mands Gaard, Huse og Jorder (Aldr. C. Eft. Nr. 41; jfr. Mere om dette Mord 1777, 1780 og 1791). S. A. bleve der i Bispenb. S. fødte 48, døde 60 og cop. 22.

S. A. i Skoubyherred fødte 224 og døde 149 (Aldr. C. Eft. 1777 Nr. 1).

Rettelser:

- Pag. 22 Lin. 3 vare læs var
— 29 — 10 Bral I. Broe
— 32 — 25 i Nabye I. Nabye
— 41 — 8 Gulbrand I. Gulbrand
— — — 26 Kirke. I. Kirke).
— 61 — 25 Gesevlfte, I. Gesevlfte o: hvalvede
— 68 — 20 Elveh, I. Elverod,
— 96 — 8 og den I. og
— 99 — 7 Svans I. Svans
— 145 — 1 ødte I. fødte
— 148 — 13 men bog I. bog
— — — 15 men deraf I. deraf
-